

MARKTMONITOR

Vlaamse Regulator van de
Elektriciteits- en Gasmarkt

1 ERVARINGEN VAN DE ENERGIEAFNEMERS OP DE ENERGIEMARKT IN VLAANDEREN? ... 9

A. GEZINNEN..... 9

1.1	INDELING AFNEMERS	9
1.2	HOE ERVAREN DE GEZINNEN DE ENERGIEMARKT IN VLAANDEREN IN 2010?	9
1.2.1	Verwarming	10
1.2.2	Het energieverbruik en de jaarlijkse energiekost.....	11
1.2.3	Maatregel gratis elektriciteit	15
1.2.4	Controle en duidelijkheid van de eindfactuur	19
1.2.5	Informatieverstrekking en houding tegenover de energiemarkt	20
1.3	HOE GEDRAGEN GEZINNEN ZICH OP DE ENERGIEMARKT IN VLAANDEREN IN 2010?	20
1.3.1	Leverancierswissels en marktaandelen	20
1.3.1.1	Contacten met leveranciers	20
1.3.1.2	Contracten en marktaandelen elektriciteit	21
1.3.1.3	Contracten en marktaandelen aardgas.....	30
1.3.2	Waarom veranderen gezinnen van leverancier?.....	36
1.3.3	Tevredenheid over de huidige leverancier	38
1.3.4	Contact met de klantendienst.....	40
1.3.5	Toekomstplannen?	40
1.3.5.1	Gezinnen met contract.....	40
1.3.5.2	Gezinnen zonder contract.....	40
1.4	SLIMME METERS	41
1.4.1	De slimme meter en de verwachte besparingsmogelijkheden	41
1.4.2	Terugkoppeling van verbruiks informatie.....	45
1.4.3	Flexibelere tariefperiodes	46
1.4.4	Uitschakeling elektriciteit tijdens piekmomenten	46
1.4.5	Interesse in voorafbetalingmeter	47

B. BEDRIJVEN..... 49

1.1	INDELING AFNEMERS	49
1.2	HOE ERVAREN BEDRIJVEN DE VRIJGEMAAKTE ENERGIEMARKT IN VLAANDEREN IN 2010?	49
1.2.1	De jaarlijkse energiekost	49
1.2.2	Controle en duidelijkheid van de eindfactuur	50
1.2.3	Informatieverstrekking	51
1.3	HOE GEDRAGEN BEDRIJVEN ZICH OP DE ENERGIEMARKT IN VLAANDEREN?	53
1.3.1	Leverancierswissels en marktaandelen	53
1.3.1.1	Contracten en marktaandelen elektriciteit	53
1.3.1.2	Contracten en marktaandelen aardgas.....	57
1.3.2	Waarom veranderen bedrijven van leverancier?.....	58
1.3.3	Tevredenheid over leverancier.....	59
1.3.4	Contact met de klantendienst.....	61
1.3.5	Toekomstplannen?	62
1.3.5.1	Bedrijven met contract.....	62
1.3.5.2	Bedrijven zonder contract	62
1.4	SLIMME METERS	63
1.4.1	De 'slimme meter' en mogelijke besparing	63
1.4.2	Terugkoppeling van verbruiks informatie.....	64
1.4.3	Tariefperiodes	65
1.4.4	Uitschakeling elektriciteit tijdens piekmomenten	66

2	EVOLUTIE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN	67
A.	GEZINNEN	67
2.1	ENERGIEPRIJS: PERCEPTIE EN VOORKEUREN VAN DE VLAAMSE GEZINNEN	67
2.1.1	Elektriciteit	67
2.1.2	Aardgas	68
2.2	MONITORING ENERGIEPRIJS GEZINNEN	69
2.2.1	Overzicht van de markt	69
2.2.2	Onderdelen van de energieprijs	72
2.2.3	Maximaal voordeel door het afsluiten van een contract en verschil tussen hoogste en laagste prijs	76
2.2.4	Dual fuel contract of niet?	78
2.2.5	Sociale maximumprijzen	79
2.2.6	Vergelijking van de energieprijs in Vlaanderen met Wallonië en Nederland	81
B.	BEDRIJVEN	84
2.3	ENERGIEPRIJS: PERCEPTIE EN VOORKEUREN VAN DE VLAAMSE BEDRIJVEN	84
2.3.1	Elektriciteit	84
2.3.2	Aardgas	85
2.4	MONITORING ENERGIEPRIJS KLEINE PROFESSIONELE AFNEMERS	86
2.4.1	Overzicht van de markt	86
2.4.2	Onderdelen van de energieprijs	86
2.4.3	Maximaal voordeel door het afsluiten van een contract en verschil tussen hoogste en laagste prijs	88
3	GROENE STROOM EN WKK	90
3.1	KIEZEN VOOR GROENE STROOM	90
A.	GEZINNEN	90
B.	BEDRIJVEN	93
3.2	AANDEEL GROENE STROOM IN TOTALE LEVERINGEN IN HET VLAAMSE GEWEST	93
3.3	GROENE STROOM – EEN STAND VAN ZAKEN OP 1 JULI 2011	94
3.3.1	De groenestroomcertificatenverplichting	94
3.3.2	Uitgereikte groenestroomcertificaten	96
3.3.3	Handel in groenestroomcertificaten	100
3.4	WARMTEKRACHT – EEN STAND VAN ZAKEN OP 1 JULI 2011	104
3.4.1	De warmtekrachtcertificatenverplichting	104
3.4.2	Uitgereikte warmtekrachtcertificaten	105
3.4.3	Handel in warmtekrachtcertificaten	106
3.5	INTERNATIONALE HANDEL VAN GARANTIES VAN OORSPRONG	108
3.6	AIB	111
4	CONCLUSIES	112
4.1	GEZINNEN	112
4.2	BEDRIJVEN	114
4.3	PRIJZEN	116
4.4	GROENE STROOM EN WARMTEKRACHTKOPPELING	117
5	BIJLAGEN	118

Lijst van tabellen

Tabel 1. Aansluitingsgraad per netgebied	10
Tabel 2. Segmentatie huishoudelijk elektriciteitsverbruik	11
Tabel 3. Jaarlijks elektriciteitsverbruik	13
Tabel 4. Segmentatie elektriciteitsverbruik.....	15
Tabel 5. Kennis maatregel gratis elektriciteit.....	17
Tabel 6. Controle en duidelijkheid factuur.....	19
Tabel 7. Aanleiding om op zoek te gaan naar een nieuwe leverancier.....	21
Tabel 8. Looptijd levering met onderverdeling naar contracten en zonder contract (automatische toekenning en netbeheerder).....	22
Tabel 9. Profiel met en zonder contract	25
Tabel 10. Looptijd van elektriciteitscontracten.....	27
Tabel 11. Looptijd van elektriciteitscontracten.....	27
Tabel 12. Maandelijkse indicator globale marktdynamiek elektriciteit - huishoudelijke en professionele afnemers - maandelijkse beweging uitgedrukt in %.....	27
Tabel 13. Maandelijkse indicator marktdynamiek elektriciteit - huishoudelijke afnemers - maandelijkse beweging uitgedrukt in %	28
Tabel 14. Profiel aardgasgebruikers met en zonder contract	33
Tabel 15. Looptijd van aardgascontracten	34
Tabel 16. Maandelijkse indicator marktdynamiek aardgas – huishoudelijke en professionele afnemers.....	35
Tabel 17. Maandelijkse indicator marktdynamiek aardgas – huishoudelijke afnemers	35
Tabel 18. Redenen om voor een bepaalde elektriciteitsleverancier te kiezen	37
Tabel 19. Tevredenheid elektriciteitsleverancier	39
Tabel 20. Kennis van de slimme meter	42
Tabel 21. Nut van de Slimme meter	43
Tabel 22. Betalen voor de slimme meter.....	45
Tabel 23. Verband tussen belang energiekost en grootte jaarlijkse energiekost.....	50
Tabel 24. Controle van de facturatie.....	51
Tabel 25. Profilering bedrijven met en zonder contract	54
Tabel 26. Maandelijkse indicator marktdynamiek elektriciteit - professionele afnemers – maandelijkse beweging uitgedrukt in %	56
Tabel 27. Switchgegevens professionele aardgasmarkt.....	58
Tabel 28. Redenen voor keuze elektriciteitsleverancier	59
Tabel 29. Tevredenheid elektriciteitsleverancier	60
Tabel 30. Impact vaste contactpersoon op tevredenheidsaspecten	61
Tabel 31: Nut van de slimme meter	64
Tabel 32: Terugkoppeling van verbruiksgegevens	64
Tabel 33. Prijsperceptie elektriciteit.....	68
Tabel 34. Prijsperceptie aardgas	69
Tabel 35. Perceptie evolutie elektriciteitsprijs.....	84
Tabel 36. Perceptie evolutie aardgasprijs.....	85
Tabel 37. Redenen om niet voor groene energie te kiezen.....	91
Tabel 38. Groene energie	92
Tabel 39. Contract groene energie	93
Tabel 40. Leveringen afkomstig uit hernieuwbare energiebronnen	94
Tabel 41. Resultaten van de voorbije inleveringsrondes van groenestroomcertificaten	95
Tabel 42. Quotumprognose certificaten	95
Tabel 43. Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per productiejaar en per technologie. 97	
Tabel 44. Evolutie van het vermogen van de geïnstalleerde zonnepanelen.....	99
Tabel 45. Evolutie van het aantal van de geïnstalleerde zonnepanelen	100
Tabel 46. Overzicht van het aantal verhandelde groenestroomcertificaten zonder en met garantie van oorsprong	103
Tabel 47. Resultaten van de voorbije inleveringsrondes van warmtekrachtcertificaten	104
Tabel 48. Aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten, per productiejaar	105
Tabel 49. Aantal verhandelde warmtekrachtcertificaten en de gemiddelde marktprijs	106

Lijst van figuren

Figuur 1. Jaarlijks elektriciteitsverbruik	12
Figuur 2. Elektriciteitsverbruik bij elektrische verwarming als hoofdverwarming	14
Figuur 3. Jaarlijks aardgasverbruik	14
Figuur 4. Kennen maatregel gratis elektriciteit	16
Figuur 5. Verandering in gebruik door maatregel gratis elektriciteit	18
Figuur 6. Mate waarin gezinnen zich goed geïnformeerd voelen over de vrijmaking	20
Figuur 7. Aantal gecontracteerde huishoudelijke toegangspunten	22
Figuur 8. Aandeel contracten en marktaandeel elektriciteitsleveranciers	23
Figuur 9. Marktaandeel netbeheerders elektriciteit op basis van aantal huishoudelijke toegangspunten	24
Figuur 10. Switchgegevens huishoudelijke elektriciteitsmarkt	29
Figuur 11. Verband tussen het aantal leverancierswissels voor elektriciteit en voor aardgas. 30	
Figuur 12. Penetratie van de verschillende aardgasleveranciers.....	31
Figuur 13. Aantal huishoudelijke aardgasafnemers die beleverd worden door de netbeheerder	32
Figuur 14. Switchgegevens huishoudelijke aardgasmarkt	36
Figuur 15. Tevredenheid huidige elektriciteitsleverancier	38
Figuur 16. Redenen om geen contract af te sluiten/Motivatie om bij de standaardleverancier te blijven	41
Figuur 17. Besparingsmogelijkheden elektriciteit	44
Figuur 18. Voorkeurskanalen voor het ontvangen van verbruiksgegevens	46
Figuur 19. Toelating om elektriciteit tijdelijk uit te schakelen	47
Figuur 20. Interesse in de voorafbetalingmeter	48
Figuur 21. De mate waarin bedrijven zich geïnformeerd voelen over de vrijmaking	52
Figuur 22. Overzicht contracttypes elektriciteit en leveranciers	53
Figuur 23. Switchgegevens professionele elektriciteitsmarkt.....	56
Figuur 24. Overzicht contracttypes aardgas en leveranciers	57
Figuur 25. Switchgegevens professionele aardgasmarkt	58
Figuur 26. Intentie om te veranderen van elektriciteitsleverancier	62
Figuur 27. Redenen om geen elektriciteitscontract af te sluiten	63
Figuur 28: Voorkeurskanalen voor het ontvangen van verbruiksgegevens.....	65
Figuur 29. Perceptie evolutie elektriciteitsprijs	67
Figuur 30. Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor een gezin met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis).....	70
Figuur 31. Evolutie van de aardgasfactuur voor een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)	71
Figuur 32. Evolutie van de totale energiefactuur voor een gezin met een doorsnee verbruik	72
Figuur 33. Procentuele verdeling van de onderdelen van de elektriciteitsprijs voor een gezin met een doorsnee verbruik	73
Figuur 34. Procentuele verdeling van de onderdelen van de aardgasprijs voor een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik.....	74
Figuur 35. Evolutie van de verhoudingen van de onderdelen van de totale jaarlijkse elektriciteitsprijs voor een gezin met een doorsnee verbruik	75
Figuur 36. Evolutie van de verhoudingen van de onderdelen van de totale jaarlijkse aardgasprijs voor een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik	76
Figuur 37. Maximaal prijsvoordeel voor een passief gezin door het afsluiten van een contract op de elektriciteitsfactuur en verschil tussen de hoogste en de laagste elektriciteitsprijs voor een gezin met een doorsnee verbruik.....	77
Figuur 38. Maximaal prijsvoordeel voor een passief gezin door het afsluiten van een contract op de aardgasfactuur en verschil tussen de hoogste en de laagste aardgasprijs voor een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik.	78
Figuur 39. Prijzenvergelijking tussen het sluiten van een elektriciteits- en aardgascontract bij dezelfde leverancier en het sluiten van een elektriciteits- en aardgascontract bij verschillende leveranciers.	79

Figuur 40. Evolutie van de sociale maximumprijs voor elektriciteit voor een gezin met een doorsnee verbruik.....	80
Figuur 41. Evolutie van de sociale maximumprijs voor aardgas voor een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik.....	81
Figuur 42. Vergelijking van de elektriciteitsprijs in Vlaanderen met Wallonië en met Nederland	82
Figuur 43. Vergelijking van de aardgasprijs met Wallonië en met Nederland	83
Figuur 44. Vergelijking van de totale energiefactuur in Vlaanderen met Wallonië en met Nederland.....	83
Figuur 45. Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor kleine professionele afnemers met een verbruik van 50 MWh (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis).....	86
Figuur 46. Procentuele verdeling van de onderdelen van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers met een verbruik van 50 MWh	87
Figuur 47. Evolutie van de verhoudingen van de onderdelen van de totale jaarlijkse elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers met een verbruik van 50 MWh	88
Figuur 48. Maximaal voordeel door het afsluiten van een contract op de elektriciteitsfactuur en verschil tussen de hoogste en de laagste elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers met een verbruik van 50 MWh	89
Figuur 49. Contract voor groene energie	91
Figuur 50. In te leveren, ingeleverde en beschikbare groenestroomcertificaten	96
Figuur 51. Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per maand en per technologie (voorlopig t.e.m. juni 2011)	98
Figuur 52. Aantal verhandelde groenestroomcertificaten en de gemiddelde marktprijs	101
Figuur 53. Aantal uitgereikte vs. aantal verhandelde groenestroomcertificaten	101
Figuur 54. Maandprijs van groenestroomcertificaten.....	102
Figuur 55. Groenestroomcertificaten verhandeld met/zonder garantie van oorsprong	102
Figuur 56. Quotumprognose certificaten	104
Figuur 57. In te leveren, ingeleverde en beschikbare warmtekrachtcertificaten	105
Figuur 58. Aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten, per productiejaar	106
Figuur 59. Aantal verhandelde warmtekrachtcertificaten	107
Figuur 60. Gemiddelde marktprijs van de verhandelde warmtekrachtcertificaten	107
Figuur 61. Aantal garanties van oorsprong dat naar Vlaanderen wordt geïmporteerd, per maand.....	109
Figuur 62. Herkomst garanties van oorsprong ingevoerd in Vlaanderen	109
Figuur 63. Aantal garanties van oorsprong geëxporteerd vanuit Vlaanderen per maand.....	110
Figuur 64. Bestemming van de geëxporteerde garanties van oorsprong	110

Beste lezer,

De marktmonitor 2011 heeft een speciaal karakter omdat we kunnen terug kijken op wat er op de Vlaamse energiemarkt gerealiseerd is na 10 jaar VREG.

Op 1 december 2001 werd de VREG operationeel. Na een korte aanlooperperiode met een gedeeltelijke liberalisering, werd de volledige elektriciteits- en gasmarkt in Vlaanderen op 1 juli 2003 vrijgemaakt. Volgens sommigen werd de start te snel genomen omdat niet alle obstructies op voorhand werden weggewerkt en de systemen slechts gedeeltelijk aan de nieuwe marktsituatie waren aangepast. Voor anderen bood die snelle start juist het voordeel dat er geen tijd verloren ging met het theoretisch uitdokteren wat de beste weg zou kunnen zijn, maar werd onmiddellijk in het echte marktgebeuren ingegrepen en konden de voordelen van de vrije markt spelen.

Nieuwkomers op de markt, de "uitdaggers", gingen enthousiast naar de consument toe en overdonderden hem met campagnes en offertes. De erfgenamen van vóór de liberalisering, Electrabel en Luminus, werden standaardleverancier en kregen zo een mooie uitgangspositie op die markt. Ze bespeelden het gevoel van betrouwbaarheid en zekerheid. De consument zelf moest z'n weg nog vinden op deze nieuwe markt met uiteenlopende boodschappen. Hij kon zich ook moeilijk iets voorstellen bij het kiezen van een leverancier, laat staan bij het kiezen van een product als elektriciteit of gas.

Veranderingen vragen tijd. Er moest een leercurve doorlopen worden door de consument, de netbeheerders, de leveranciers en de regulator.

Uit de enquêtes die we jaarlijks rond 1 juli uitvoeren bij de Vlaamse huishoudelijke klanten en bedrijven zien we dit jaar het beeld van een actiever, zich goed informerende en bewustere consument ontstaan. Dit weerspiegelt zich in meer dan een verdubbeling van het aantal bezoekers van de website www.vreg.be tegenover vorig jaar.

Bij het zoeken naar informatie speelt de website een belangrijke rol, zien we dat de consument er hoe langer hoe meer zijn weg naar vindt en dat hij er ook vindt wat hij zoekt. Het consulteren van de V-test verdubbelde eveneens tot 1.200.000 bezoekers in 2011. De V-test is een referentie in de markt geworden en het middel bij uitstek om de zoektocht te starten. Het prijsniveau blijkt immers de belangrijkste drijfveer om op zoek te gaan naar een leverancier. De consument percipieert de stijging van de prijzen voor elektriciteit en gas, maar onderschat deze evolutie. Argumenten die in de beginfase van de liberalisering vaak

gebruikt werden om passief te blijven, zijn aan het afbrokkelen. Ondanks de grote tevredenheid over zijn leverancier, wat zich voorheen vertaalde in "ik zit goed en blijf", gaat de consument toch meer en meer kijken naar het aanbod op de markt. Hij heeft hoe langer hoe minder vrees voor "rompslomp" bij een overstap, een hardnekkige misverstand na de kinderziekten en startproblemen in de markt. Deze zijn intussen al lang verleden tijd.

In zijn keuze voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen blijft de Vlaamse consument doorgaan op de ingezette weg. Iets meer dan een derde van de ondervraagden zegt een groen contract te hebben en nog een derde zegt het te overwegen. Ondanks deze resultaten blijven ook hier taaie, maar onterechte vooroordelen spelen: vermeende meerkost, gebrek aan aanbod of wantrouwen tegenover het groene karakter.

Ook hebben we de consument gevraagd naar zijn vertrouwdheid met de slimme meter van morgen en merkten dat al meer dan een vierde van de ondervraagden wist wat hiermee bedoeld werd. Na enige toelichting bleek een vrij grote meerderheid besparingsmogelijkheden te zien door het inspelen op een aanbod van diverse tariefperiodes en gingen zij ook mee in de richting van de aanschaf van "slimme toestellen" om gebruik te kunnen maken van stuursignalen. 2012 wordt heel belangrijk voor de invoering van de slimme meter op de energiemarkt met de keuzes die er op beleidsniveau zullen gemaakt worden en met de communicatie die naar de consument zal gevoerd worden.

Bij het begin van het tweede decennium staan er voor de VREG mooie uitdagingen klaar. In een omgeving met steeds groener wordende productie op de distributienetten en de vraag hiernaar van de consument, met de aanpassing naar slimmere netten om deze evoluties te kunnen opvangen en met het invoeren van slimme meters engageert de VREG zich sterk door te reguleren en de consument goed te blijven informeren zodat hij met vertrouwen kan participeren in wat de markt vandaag biedt en er morgen mogelijk zal zijn.

André Pictoel

Gedelegeerd bestuurder VREG

1 Ervaringen van de energieafnemers op de energiemarkt in Vlaanderen?

A. Gezinnen

1.1 Indeling afnemers

Vlaanderen heeft de energiemarkt op 1 juli 2003 volledig vrijgemaakt. Elektriciteit- en aardgasafnemers kunnen daardoor vrij hun leverancier kiezen. In de periode sinds de vrijmaking kende het energielandschap in Vlaanderen een continue evolutie.

Op 1 juli 2011 telde Vlaanderen 3.220.705 toegangspunten voor elektriciteit, waarvan 2.668.313 huishoudelijke¹ toegangspunten. Voor aardgas waren er in totaal 1.863.052 toegangspunten, waarvan 1.618.945 huishoudelijke. Een toegangspunt is elk onderscheiden afnamepunt waaraan een EAN-nummer² werd toegekend.

Zowel bij huishoudelijke als bij de professionele afnemers zijn er afnemers die actief op zoek gegaan zijn naar een energieleverancier. Een andere groep heeft sinds de keuzemogelijkheid bestaat nog geen contract afgesloten met zijn of haar huidige leverancier of met een nieuwe leverancier en wordt nog steeds onder de standaardvoorwaarden van de aan hem of haar toegewezen (standaard-) leverancier beleverd.

Binnen de groep huishoudelijke afnemers kan men ook nog een onderscheid maken tussen afnemers die klant zijn bij een commerciële leverancier en afnemers die beleverd worden door hun netbeheerder. Deze laatste categorie van huishoudelijke afnemers wordt beleverd door de netbeheerder indien de afnemer geen contract meer heeft met een commerciële leverancier. Dit kan veroorzaakt worden door wanbetaling waardoor de commerciële leverancier het contract niet verder wenst te zetten, maar kan ook een technische oorzaak hebben, bijvoorbeeld het nog tijdelijk beleveren in afwachting van een afsluiting van het toegangspunt.

1.2 Hoe ervaren de gezinnen de energiemarkt in Vlaanderen in 2010?

Net als de vorige jaren, lopen de resultaten van de jaarlijkse enquêtes van de VREG als een rode draad door deze marktmonitor. Tussen midden juni en midden juli 2011 voerde het marktonderzoeksbureau TNS Dimarso een telefonische enquête uit bij 1.000 gezinnen, representatief verdeeld over de vijf provincies in Vlaanderen. Met deze enquête peilt de VREG jaarlijks naar het gedrag en de ervaringen van de gezinnen op de vrijgemaakte energiemarkt.

Om lange interviews en als gevolg mogelijke uitval van respondenten te vermijden, werden bepaalde vragen op willekeurige wijze maar aan de helft van de respondenten gesteld.

Het uitgebreide enquêterapport wordt gepubliceerd op www.vreg.be -> Publicaties -> Rapporten.

¹ Sinds 1 januari 2009 wordt een huishoudelijke afnemer gedefinieerd als elke natuurlijke persoon aangesloten op het distributienet op een spanning gelijk aan 1000 volt of minder die elektriciteit afneemt om te voorzien in zijn behoeften of die van de personen die samen met hem in de woning in kwestie gedomicilieerd zijn, behoudens in het geval dat het leveringscontract voor de levering van elektriciteit op het afnamepunt in kwestie werd afgesloten door een onderneming (zoals bedoeld in artikel 2, 3° van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een kruispuntbank voor ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen)

² Elke woning of bedrijf die aangesloten is op een elektriciteits- of aardgasnet heeft een uniek identificatienummer, een zogenaamde EAN-code. Deze codes worden in heel Europa toegepast.

62% van de respondenten verbruikt aardgas. Dit komt quasi overeen met de werkelijke verhouding aardgas/elektriciteit bij gezinnen in Vlaanderen die op 1 juli 2011 61% bedroeg.³ In de jaarlijkse beoordeling van de aardgasinvesteringsplannen van de netbeheerders wordt een aansluitingsgraad per netgebied berekend. Het Aardgasdecreet definieert de aansluitingsgraad als het aantal aangesloten wooneenheden en gebouwen in verhouding tot het totale aantal.⁴

Tabel 1. Aansluitingsgraad per netgebied

Energiedecreet Toestand op 1 januari	Realiteit			Verschil	Verwacht
	2009	2010	2011		2012
	Gaselwest	54,3%	55,0%		55,3%
Imea	70,7%	70,0%	69,9%	-0,1%	69,9%
Imewo	57,5%	57,9%	58,8%	0,9%	58,8%
Intergem	54,1%	55,1%	56,3%	1,2%	56,3%
Iveka	63,8%	64,3%	64,9%	0,6%	64,9%
Iverlek	57,1%	57,8%	58,5%	0,7%	58,6%
Sibelgas	69,2%	69,2%	69,3%	0,1%	69,3%
Iveg	n.b.	79,4%	79,1%	-0,3%	83,1%
Infrac West	n.b.	52,8%	47,3%	-5,5%	48,2%
Inter-Energa	n.b.	40,9%	41,9%	1,0%	42,8%

Bron: VREG

1.2.1 Verwarming

57% van de ondervraagde gezinnen verwarmt de woning op aardgas (2010: 63% - deze daling is waarschijnlijk puur het gevolg van verschuivingen in de steekproef), 30% op stookolie (2010: 26%). 11% heeft elektrische verwarming als hoofdverwarming (2010: 9%) en 7% elektrische verwarming als bijverwarming (2010: 4%). Het aantal gezinnen dat nog andere energiebronnen gebruikt voor de verwarming van de gezinswoning blijft met 6% redelijk ongewijzigd (2010: 7%).

Aardgas wordt zoals de vorige jaren veel gebruikt in Antwerpen (72%) en West-Vlaanderen (62%: was nog 73% in 2010). In Limburg wordt er nog steeds het meest verwarmd met stookolie (58%). Appartementen worden vaker dan huizen verwarmd met aardgas (appartementen: 79%; huizen: 53%) of met elektrische verwarming als hoofdverwarming (appartementen: 21%; huizen: 9%). Jongeren (18-34) en laaggeschoolden verwarmen vaker met elektrische hoofdverwarming (respectievelijk 15% en 17%) of elektrische bijverwarming (beide groepen 12%).

³ In de veronderstelling dat een afnemer met een aardgasaansluiting ook een elektriciteitsaansluiting heeft.

⁴ Rapport van de VREG: Beoordeling investeringsplannen aardgas 2011-2013

71% van de 111 gezinnen met elektrische verwarming als hoofdverwarming beschikt over een afzonderlijke teller waarop het verbruik van de accumulatieverwarming en/of warmteboiler wordt geteld. Dit was maar 53% in de enquête 2010.

Na de stijging van vorig jaar, daalt het gebruik van aardgas in Vlaanderen terug lichtjes: 62% van de gezinnen heeft aardgas tegenover 66% in 2010 en 64% in 2009. Het percentage aardgasgebruikers dat kookt op een gasfornuis was gezakt van 50% in 2007 naar 40% in 2009, maar steeg sindsdien lichtjes tot 46% in 2011. Het aantal gezinnen met een aardgasaansluiting die verwarmen op gas daalt lichtjes tot 93%. Vergelijkbaar met 2010 gebruikt 84% van de aardgasgebruikers aardgas om water te verwarmen.

1.2.2 Het energieverbruik en de jaarlijkse energiekost

De enquête peilt naar het verbruik van elektriciteit en gas gedurende het afgelopen jaar. Gezien de interviews telefonisch werden afgenomen, antwoorden de respondenten meestal niet op basis van hun factuur. De helft kon dan ook geen indicatie geven van hun elektriciteitsverbruik of aardgasverbruik.

46% van de gezinnen kon geen cijfer plakken op hun elektriciteitsverbruik van de laatste 12 maanden. 49% van de aardgasgebruikers kon dit niet voor hun aardgasverbruik.

Als we gaan kijken naar het verbruik van de 549 gezinnen die wel een indicatie van hun verbruik konden geven, dan is 45% van hen kleinverbruiker (<2.350 kWh), 38% is middelgrote verbruiker (2.350-5.500 kWh), en 17% kan worden bestempeld als (huishoudelijk) grootverbruiker van elektriciteit (>5.500 kWh) (zie Figuur 1). In 2010 bedroegen deze percentages respectievelijk 48%, 34%, en 18%.

Op basis van cijfers van de VREG blijkt dat het huishoudelijke marktsegment in Vlaanderen (distributienet) in 2010 in totaal ongeveer 11,6 miljoen MWh afneemt. Rekening houdend met een totaal aantal huishoudelijke afnemers in Vlaanderen komt men tot een gemiddeld verbruik van 4.336 kWh.⁵

Tabel 2. Segmentatie huishoudelijk elektriciteitsverbruik

Segmentatie huishoudelijk elektriciteitsverbruik	
< 600 kWh	7%
>= 600 en < 1200 kWh	12%
>= 1200 en < 3500 kWh	37%
>= 3500 en < 7500 kWh	24%
>= 7500 en < 20000 kWh	15%
>= 20000 kWh	4%

Bron: VREG

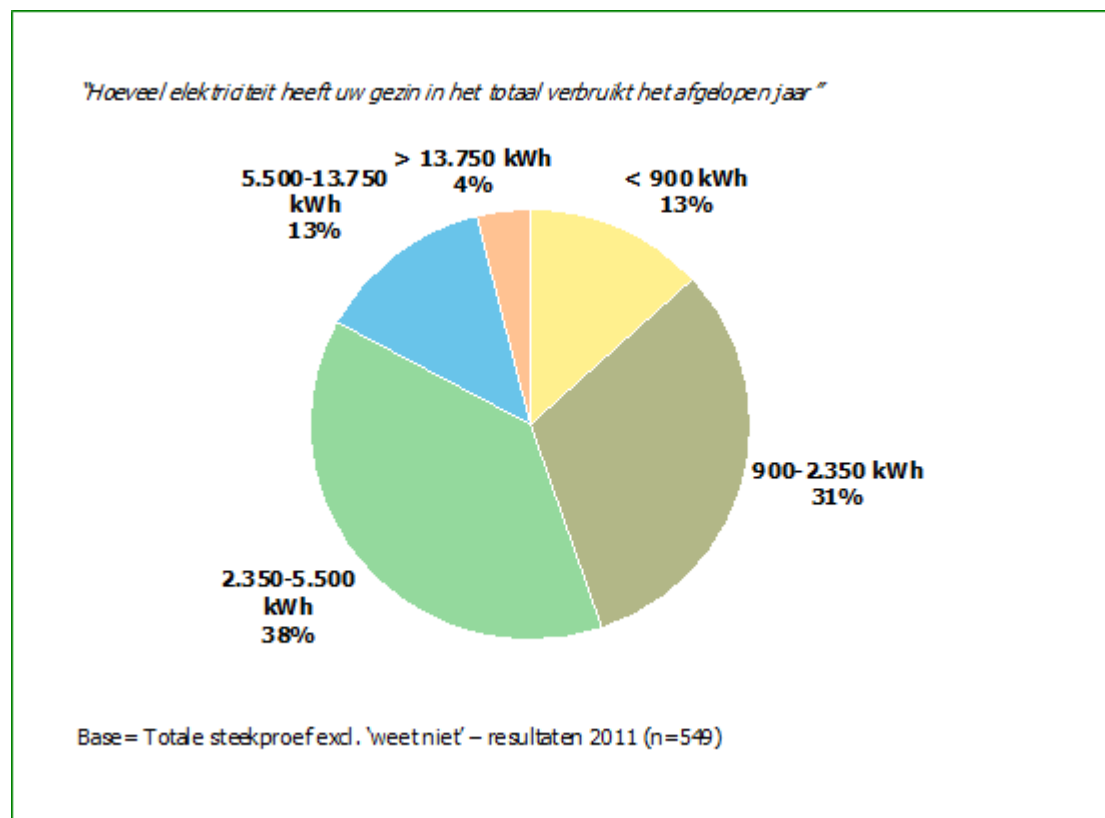
Dezelfde cijfers tonen aan dat 49,5% van de afnemers beschikt over dubbel tarief (dag/nacht), de rest heeft enkelvoudig tarief. Ongeveer 5% van de afnemers heeft ook een exclusief nachttarief, vaak in combinatie met een dubbel tarief. Het exclusief nachttarief wordt toegekend aan afnemers die een specifieke vorm van elektrische verwarming hebben.

⁵ Dit is hoger dan het gebruikte gemiddelde op Europees vlak (Dc categorie met een totaalverbruik van 3.500 kWh).

De keuze voor een ander tarief hangt momenteel samen met de installatie van een andere meter.⁶

47% van de gezinnen kon geen cijfer plakken op hun elektriciteitsverbruik van de laatste 12 maanden. 549 gezinnen konden wel een indicatie geven van hun verbruik (zie figuur 1).

Figuur 1. Jaarlijks elektriciteitsverbruik

Bron: enquête VREG 2011

Tabel 3 relateert het verbruik aan het inkomen en de gezinsgrootte. De kleuren in deze en de volgende tabellen in dit rapport duiden op significante verschillen ten opzichte van de totaalkolom. Groen betekent een resultaat dat significant hoger is dan de totaalkolom, rood is significant lager. Een verschil is significant als het niet te verklaren is door toeval. Of een verschil significant is, hangt af van 2 zaken: de grootte van de 2 steekproeven/doelgroepen en de waarde van de geobserveerde frequentie.

Uit tabel 3 blijkt dat 18% van de ondervraagde gezinnen een netto maandinkomen heeft van minder dan 1.500 euro. Binnen de kleinverbruikers (jaarverbruik < 900 kWh) stijgt dit percentage naar 37%. De hogere maandinkomens verbruiken duidelijk meer elektriciteit. Echter binnen de groep van de grootste verbruikers (> 13.750 kWh) keert die trend. Het betreft dan waarschijnlijk gezinnen met elektrische verwarming.

Gezinnen die elektrische verwarming als hoofdverwarming hebben, verbruiken natuurlijk veel meer: het percentage grootverbruikers ligt in deze groep met 43% dan ook meer dan dubbel zo hoog (zie figuur 2). Dit is 7% meer dan in 2010 toen er 36% grootverbruikers waren in deze groep.

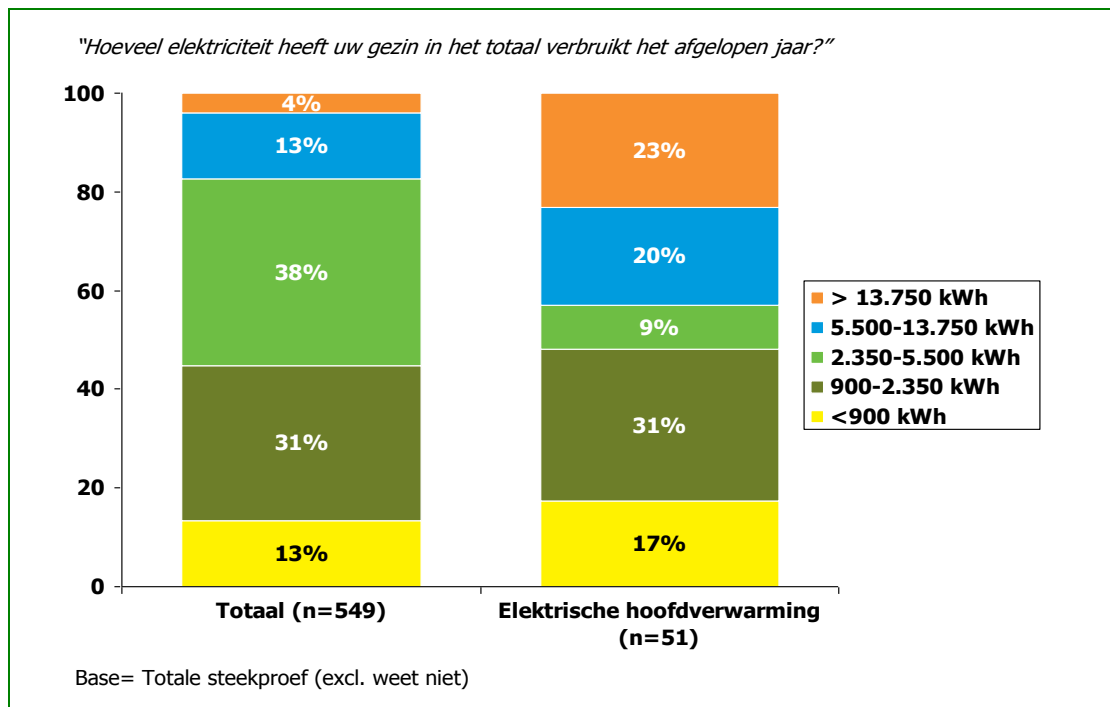
⁶ In een toekomst van slimme meters zou er op een eenvoudige manier voor een ander tarief gekozen kunnen worden.

Tabel 3. Jaarlijks elektriciteitsverbruik

	Totale steekproef	Verbruik				
		< 900 kWh	900-2.350 kWh	2.350-5.500 kWh	5.500-13.750 kWh	> 13.750 kWh
n=	1.030	73	172	209	73	21
Netto maandinkomen						
<1.500 euro	18%	37%	22%	7%	8%	10%
1.500 - 2.499 euro	30%	29%	41%	28%	14%	24%
2.500 - 3.749 euro	22%	19%	23%	28%	28%	39%
>3.750 euro	17%	4%	12%	24%	43%	20%
Gezinsgrootte						
1	22%	52%	32%	8%	7%	3%
2	29%	15%	27%	33%	21%	44%
3	20%	21%	20%	23%	17%	11%
4+	29%	13%	22%	36%	56%	43%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: enquête VREG 2011

Figuur 2. Elektriciteitsverbruik bij elektrische verwarming als hoofdverwarming

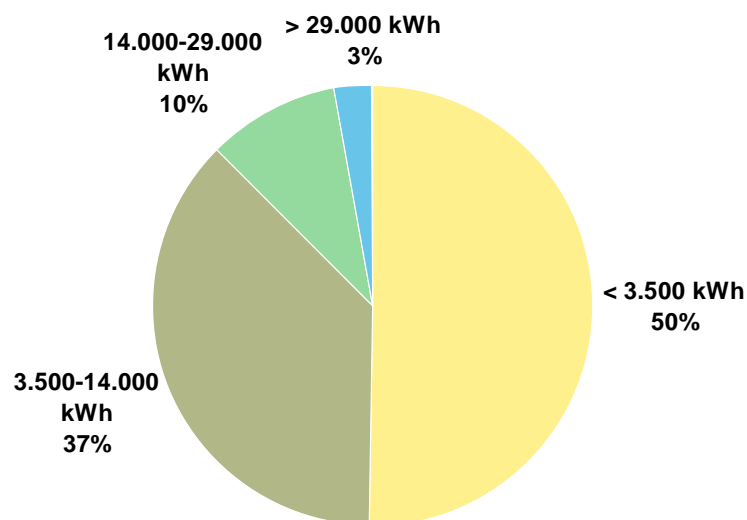

Bron: Enquête VREG 2011

Van de 323 gezinnen die een indicatie konden geven van hun aardgasverbruik is 50% kleinverbruiker (<3.500 kWh) (zie figuur 3).

Figuur 3. Jaarlijks aardgasverbruik

"Hoeveel aardgas heeft uw gezin in het totaal verbruikt het afgelopen jaar?"

Base= Aardgasgebruikers excl. 'weet niet' – resultaten 2011 (n=323)

Bron: enquête VREG 2011

In 2010 bedroegen deze percentages 52% (<3.500 kWh), 33% (3.500-14.000 kWh), 12% (14.000-29.000 kWh) en 3% (> 29.000 kWh).

93% van de gezinnen met een aardgasaansluiting verwarmt op aardgas.

Op basis van cijfers van de VREG blijkt dat het huishoudelijke marktsegment in Vlaanderen 32.809.963 MWh aardgas afneemt, wat neerkomt op een gemiddeld verbruik van om en bij de 17.611 kWh. Dit cijfer maakt geen onderscheid tussen het doel van het aardgasverbruik. In Europese statistieken wordt vaak nog een onderscheid gemaakt tussen "gebruik van aardgas als verwarming" of "gebruik voor aardgas enkel voor koken en warm water", wat hier niet het geval is.

Er is een correlatie tussen het elektriciteitsverbruik en het aardgasverbruik. Hieruit zou men kunnen afleiden dat een hoger elektriciteitsverbruik ook een hoger aardgasverbruik betekent. Dit kan verklaard worden door de algemene relatie tussen hoger aantal inwoners, grotere woning en hoger energieverbruik.

Tabel 4. Segmentatie elektriciteitsverbruik

Segmentatie elektriciteitsverbruik	Verbruik <1.200 kWh	Verbruik 1.200-3.500 kWh	Verbruik > 3.500 kWh
Gemiddeld gasverbruik	11.000 kWh	16.000 kWh	22.000 kWh

Bron: VREG

De energiekost is en blijft een belangrijke hap uit het gezinsbudget. Voor 81% (vorig jaar 77%) van de gezinnen is de energiekost nogal (50%) of zeer belangrijk (32%) binnen de totale gezinskosten. Ouderen (55+) vinden het vaker zeer belangrijk (41%) dan jongeren (21%). Jongeren (18-34) vermelden vaker 'nogal belangrijk' (57%).

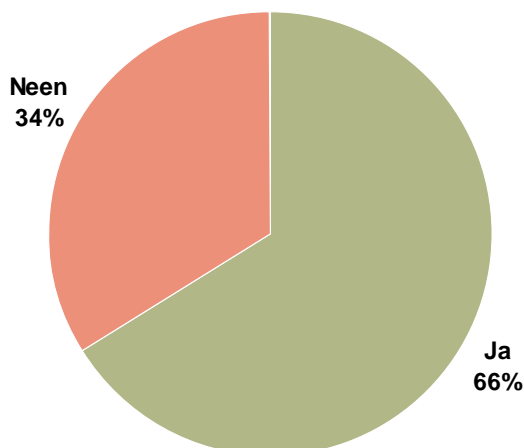
75% van de hoger geschoolden achten de energiekost nogal tot zeer belangrijk tegenover 92% van de respondenten die enkel lager geschoold zijn. Dit hangt samen met het inkomen. Immers, het relatieve belang van de energiekost hangt niet zozeer samen met het effectieve energieverbruik, maar wel de grootte van het totale gezinsbudget: zo loopt het percentage dat de energiekost 'nogal tot zeer belangrijk' vindt op van 69% in de hoogste inkomenscategorie (> 3.750 €) tot 84% in de laagste inkomenscategorie (< 1.500 €).

1.2.3 Maatregel gratis elektriciteit

Elk gezin in Vlaanderen heeft elk jaar recht op 100 kWh gratis elektriciteit plus 100 kWh gratis elektriciteit per gezinslid. Twee derde van de gezinnen (66%) kent deze "gratis elektriciteit". Dit is iets minder dan in 2010 (69%). 81% van diegene die hun factuur grondig nakijken, kennen de maatregel, dit is significant meer dan bij gezinnen die hun factuur oppervlakkig (60%) of niet nakijken (48%).

Figuur 4. Kennen maatregel gratis elektriciteit

"Wist u dat elk gezin in Vlaanderen ieder jaar recht heeft op een aantal kWh gratis elektriciteit: 100 kWh per aansluiting plus 100 kWh per gezinslid."

Base= Totale steekproef – resultaten 2011 (n=1030)

Bron: enquête VREG 2011

Net zoals in 2010 zijn er nog steeds onverklaarbare verschillen tussen de Vlaamse provincies. Bij de gezinnen uit Oost-Vlaanderen geeft 77% aan dat ze de maatregel kennen (80% in 2010). Dit is significant meer dan in andere provincies. In Vlaams-Brabant kent slechts 57% van de gezinnen deze maatregel (60% in 2010). Dit is significant minder dan elders in Vlaanderen.

Van de 35-54 jarigen kent 75% de gratis elektriciteit, bij 55+ valt dit terug tot 66% en bij jongeren (18-34j) is het amper 45% die de maatregel kent. Als men kijkt naar het opleidingsniveau van de respondenten, blijken het vooral hoger opgeleiden te zijn die de maatregel kennen. 71% van de hooggeschoolden kent de maatregel ten opzicht van maar 58% van de laaggeschoolden.

De laagste inkomens (<1.500 euro) zijn minder goed op de hoogte (54%) dan de hoogste inkomens (>3.750 euro: 78%). Gezinnen met kinderen kennen de maatregel beter (74%) dan alleenstaanden (58%). Maar de bekendheid ligt ook lager bij huurders (51%) en bij gezinnen die in appartement wonen (36%). 74% van de respondenten met een contract bij een andere leverancier kennen de maatregel, tegenover maar 58% van de respondenten zonder contract.

De bekendheid van de maatregel zou bij een volgende bevraging wel moeten stijgen. Immers, in 2011 legde de VREG de energieleveranciers en de distributienetbeheerders op vraag van minister van den Bossche op, om maatregelen te nemen om hun klanten hierover te informeren. Daarom heeft de VREG ondermeer beslist dat voor alle huishoudelijke klanten vanaf 2011 op de eerste eindafrekening na 1/5/jjjj duidelijk vermeld moet staan op hoeveel gratis kWh ze recht hebben voor dat jaar, ook als dit 0 kWh is.

Tabel 5. Kennis maatregel gratis elektriciteit

	Kennen maatregel gratis elektriciteit	
	Ja	Nee
n=	682	348
Leeftijd		
18-34	14%	33%
35-54	58%	38%
55-64	18%	18%
65+	11%	12%
Opleidingsniveau		
Lager + lager secundair	11%	15%
hoger secundair	36%	42%
hoger + universiteit	53%	43%
Provincie		
Antwerpen	25%	32%
Limburg	13%	12%
Oost-Vlaanderen	29%	17%
Vlaams-Brabant	14%	20%
West-Vlaanderen	19%	20%
Actief / Niet-actief		
Actief	72%	71%
Niet actief	28%	29%
Eigenaar/huurder		
Eigenaar	86%	73%
Huurder	14%	27%
Distributienetbeheerder		
Zuiver	23%	19%
Gemengd	77%	81%

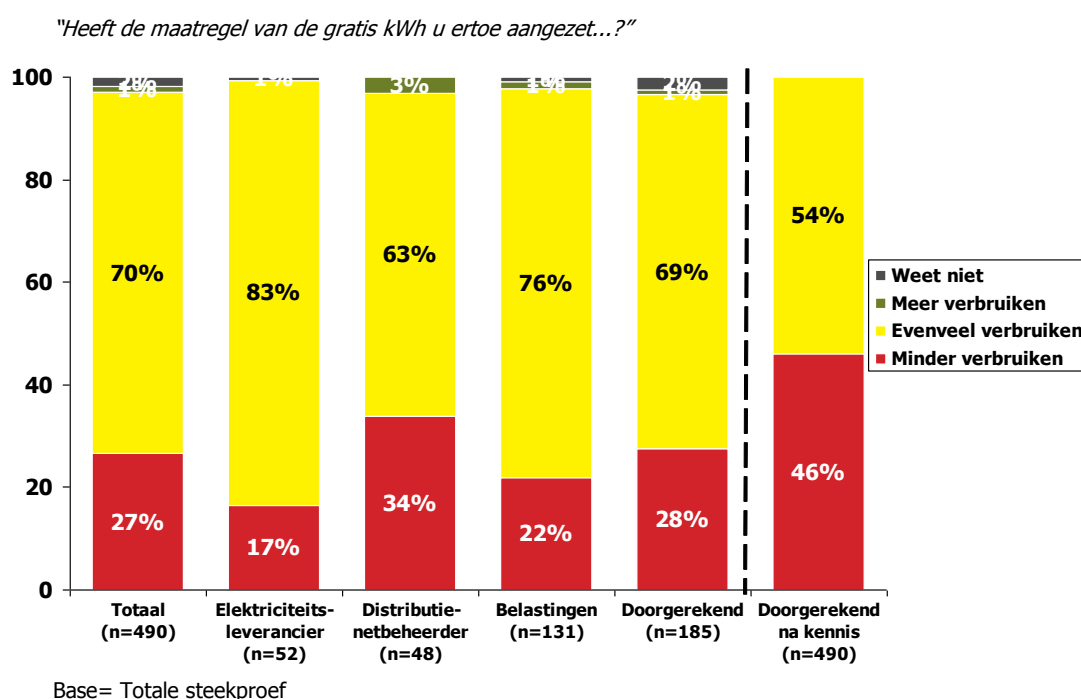
Bron: enquête VREG 2011

Aan de respondenten die de maatregel kennen werd gevraagd of deze correct werd verrekend op de laatste eindafrekening. Volgens 72% (vorig jaar 70%) werd deze korting correct gegeven. 8% beweert de korting niet (6%) of niet correct (2%) te hebben gekregen. Een vijfde van de gezinnen (19%) heeft er geen idee van.

490 gezinnen hebben de korting correct dus gekregen. Aan hen werd gevraagd hoe ze denken dat de maatregelen gefinancierd wordt. Volgens 27% van hen wordt deze maatregel gefinancierd door de belastingen. 11% denkt dat de elektriciteitsleverancier de kosten draagt en volgens 10% is dit de distributienetbeheerder. 38% meent te weten dat de kosten worden doorgerekend in de elektriciteitsprijzen van de overige, wel te betalen kWh van de gebruiker. 15% heeft geen idee hoe de maatregel gefinancierd wordt.

Gevraagd naar het effect dat de maatregel heeft op hun gedrag, antwoordt 70% van deze 490 gezinnen dat ze als gevolg van de maatregel noch minder noch meer zijn gaan verbruiken. 27% zegt dat de maatregel hen ertoe aangezet heeft, minder te gaan verbruiken. Slechts 5 gezinnen zijn meer gaan verbruiken omdat een gedeelte toch gratis is.

Figuur 5. Verandering in gebruik door maatregel gratis elektriciteit

Bron: enquête VREG 2011

83% van de gezinnen die dachten dat de maatregel gefinancierd werd door de elektriciteitsleverancier, hebben hun houding niet aangepast (zie linkerzijde figuur 8). Nadat er werd aangegeven aan de respondenten dat de gratis elektriciteit wordt doorgerekend in de elektriciteitsprijzen van de overige kWh, geeft 46% aan dat ze minder gaan proberen te verbruiken. Meer dan de helft (54%) zal nog steeds evenveel blijven verbruiken (zie rechterzijde figuur 8).

1.2.4 Controle en duidelijkheid van de eindfactuur

Net zoals in 2010 kijkt amper 41% van de gezinnen hun energiefactuur (eindfactuur) 'grondig' na. Ook het aantal gezinnen dat dit oppervlakkig doet, blijft stabiel: 40% in 2011 en 2010. 17% kijkt de eindfactuur helemaal niet na. Jongeren en lager opgeleiden kijken hun factuur minder grondig na.

73% is tevreden over de duidelijkheid van de energiefactuur. Een op vijf (21%) respondenten vindt de energiefactuur dus onduidelijk: 6% is 'eerder ontevreden' en 15% 'zeer ontevreden' over de duidelijkheid. Respondenten voor wie de energiekost een zeer belangrijke hap uit het totale budget is, zijn significant meer ontevreden (27%).

De cijfers kunnen niet volledig vergeleken worden met de vorige jaren, want de vraagstelling is gewijzigd van een ja/nee vraag in 2010 naar een tevredenheidsschaal in 2011.

Tabel 6. Controle en duidelijkheid factuur

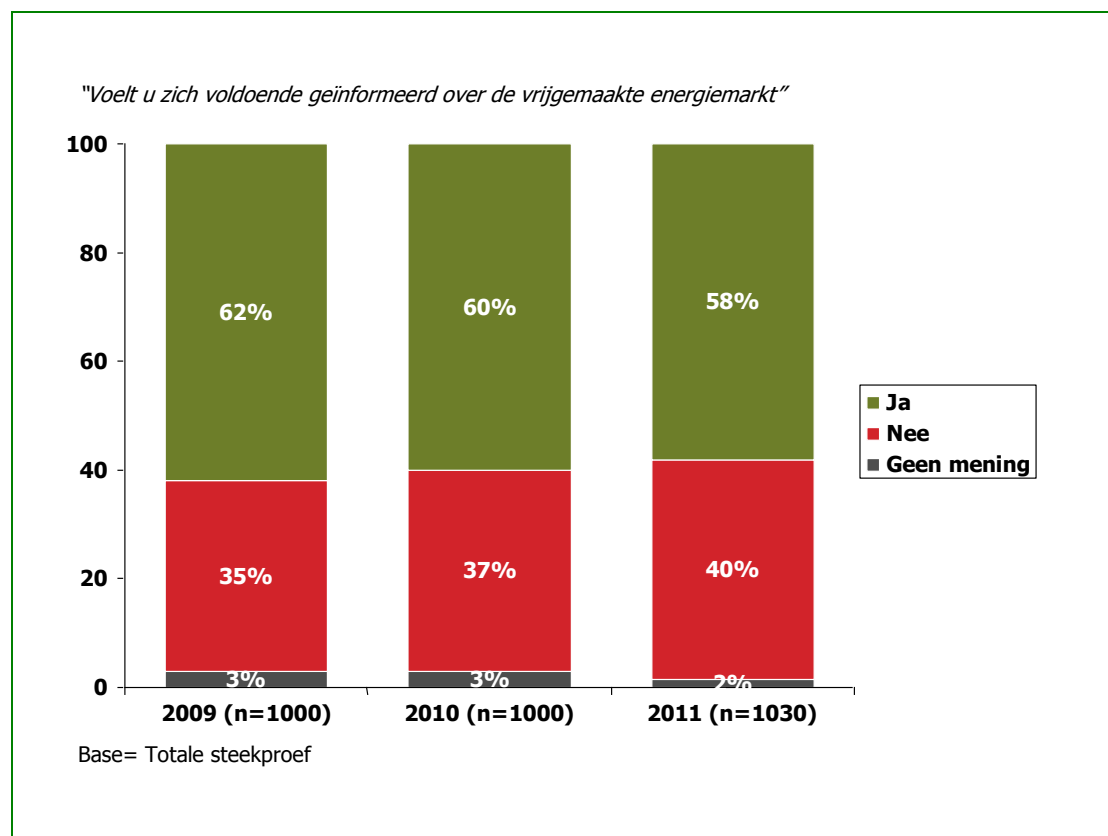
	Nakijken factuur			Elektriciteitsleverancier			Netbeheerder	
	Grondig	Opper- vlak- kig	Niet/ Weet niet	Electra- bel	EDF- Luminu- s	Nuon	Gemeng- d	Zuiver
n=	420	416	193	568	178	113	806	224
Hoe tevreden bent u over de duidelijkheid van de afrekening?								
Uiterst + zeer tevreden	20%	12%	7%	14%	13%	20%	13%	17%
Tevreden	56%	65%	50%	60%	58%	58%	59%	57%
Niet echt + helemaal niet tevreden	24%	22%	14%	22%	22%	19%	22%	20%
Kennen maatregel gratis elektriciteit								
Ja	81%	60%	48%	65%	64%	66%	65%	70%
Nee	19%	40%	52%	35%	36%	34%	35%	30%
Gratis elektriciteit gekregen?								
Ja, correct	83%	70%	37%	72%	70%	84%	73%	68%
ja, maar was niet correct	3%	3%	1%	3%	2%	2%	2%	3%
Neen	5%	5%	17%	6%	5%	4%	7%	4%
Weet niet	10%	23%	46%	18%	24%	10%	18%	25%

Bron: enquête VREG 2011

1.2.5 Informatieverstrekking en houding tegenover de energiemarkt

58% van de gezinnen in Vlaanderen zegt voldoende geïnformeerd te zijn over de vrijmaking van de energiemarkt. Er is dus een lichtjes dalende trend merkbaar (zie Figuur 6). Lagere inkomens (< €2.500) voelen zich slechter geïnformeerd dan hogere inkomens. Meer huurders (49%) dan eigenaars (38%) van een woning voelen zich onvoldoende geïnformeerd.

Figuur 6. Mate waarin gezinnen zich goed geïnformeerd voelen over de vrijmaking

Bron: enquête VREG 2011

De houding ten opzichte van de vrijmaking van de energiemarkt blijft redelijk stabiel in vergelijking met de vorige enquête. 56% van de gezinnen is er van overtuigd dat de vrijmaking een positief effect heeft (55% in 2010). Vrouwen hebben een iets positiever beeld dan mannen (63% vs. 50%). 62% van de gezinnen met een contract voor elektriciteit bij een andere leverancier beoordelen de vrijmaking als positief tegenover 52% van de gezinnen met een contract bij de standaardleverancier en 54% van de gezinnen zonder contract.

1.3 Hoe gedragen gezinnen zich op de energiemarkt in Vlaanderen in 2010?

1.3.1 Leverancierswissels en marktaandelen

1.3.1.1 Contacten met leveranciers

Aan de gezinnen werd gevraagd wat voor hen de aanleiding is om een nieuwe energieleverancier te zoeken. De prijsevolutie van energie in het algemeen scoort met 66% ver boven alle andere antwoorden (zie tabel 7). Gezinnen met een elektriciteits- en/ of aardgascontract bij een andere leverancier dan hun standaardleverancier, vermelden dit nog vaker (respectievelijk 72% en 74%). Problemen en slechte dienstverlening bij de huidige

leverancier (4%) en het ontvangen van de factuur (3%) worden in veel mindere mate aangegeven als reden om te veranderen. 20% wil niet veranderen van leverancier. Bij gezinnen met een contract bij een andere dan hun standaardleverancier zakt dit tot 10 à 13%.

Tabel 7. Aanleiding om op zoek te gaan naar een nieuwe leverancier

Aanleiding om op zoek te gaan naar een nieuwe elektriciteitsleverancier	Totaal	Elektriciteitscontract			Aardgascontract	
		zonder contract	standaard	andere	standaard	andere
n=	1.030	293	456	281	234	194
ontvangst factuur	3%	1%	3%	4%	2%	5%
ontvangst brochures\reclame\folders\brochures van andere leveranciers	1%	1%	2%	1%	0%	1%
problemen\slechte dienstverlening met huidige leverancier	4%	4%	4%	4%	3%	4%
prijsevolutie	66%	61%	64%	72%	70%	74%
groene energie	2%	1%	1%	3%	0%	3%
verhuis\ nieuwe aansluiting\ nieuwe werf	1%	1%	0%	1%	0%	0%
geen enkele\wil niet veranderen	20%	23%	22%	13%	22%	10%

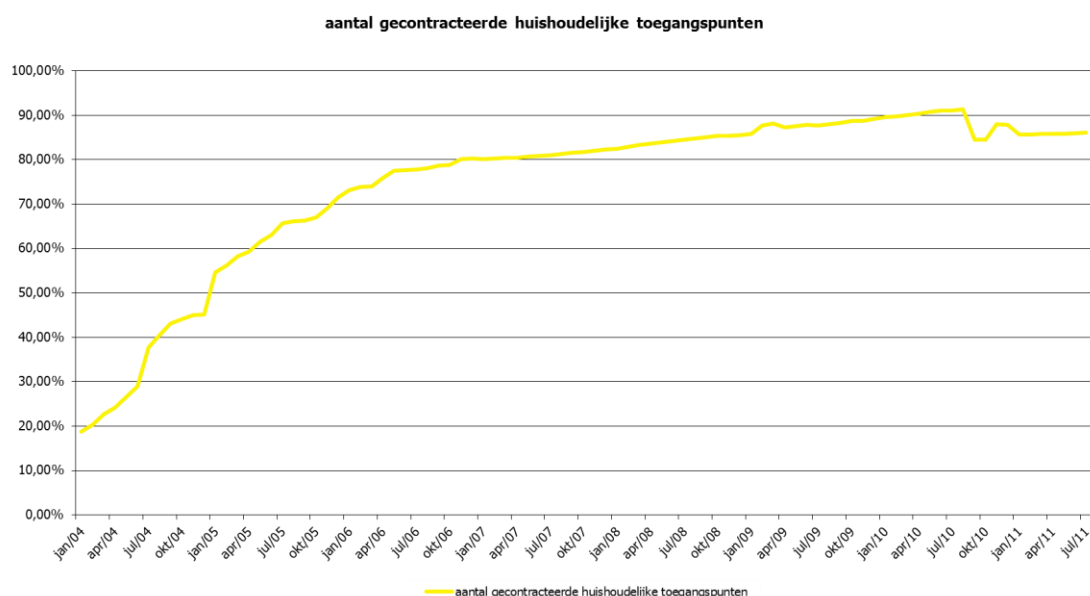
Bron: enquête VREG 2011

1.3.1.2 Contracten en marktaandelen elektriciteit

Drie kwart (72%) van de respondenten ondertekende effectief een contract voor elektriciteit. Dit aantal is relatief stabiel ten opzicht van 2010 (73%). 23% heeft geen contract getekend en zit dus nog steeds bij de standaardleverancier voor elektriciteit (zie linkerzijde figuur 8).

Aan de gezinnen die nog steeds bij hun standaardleverancier voor elektriciteit zitten, werd de vraag gesteld of ze effectief een contract hebben ondertekend. 68% van hen geven aan dat ze een contract hebben getekend.

Figuur 7. Aantal gecontracteerde huishoudelijke toegangspunten

Bron: VREG, op basis van gegevens van netbeheerders en leveranciers

Volgens cijfers van de VREG ligt dit cijfer gevoelig hoger. Een mogelijke verklaring voor de afwijkende evolutie tussen de perceptie (enquête) en de realiteit kan te vinden zijn in de definitie van "contract". Op de markt zijn naast de klanten die nog door de standaardleveranciers beleverd worden onder de standaardvoorwaarden (omdat ze nooit een contract ondertekenden) ook nog een heleboel klanten die toch nog onder de standaardvoorwaarden beleverd worden (ofwel identiek aan het standaardproduct, dus met een contract van onbepaalde duur of met een lichte afwijking naar contractduur) maar daar ooit wel een keuze voor gemaakt hebben (dus ooit wel een contract ondertekenden). Het zou kunnen dat deze afnemers zich niet meer herinneren ooit deze keuze gemaakt te hebben. De automatische verlenging van contracten wanneer de afnemer niet (meer) reageert speelt hier ook een rol.

Tabel 8. Looptijd levering met onderverdeling naar contracten en zonder contract (automatische toekenning en netbeheerder)

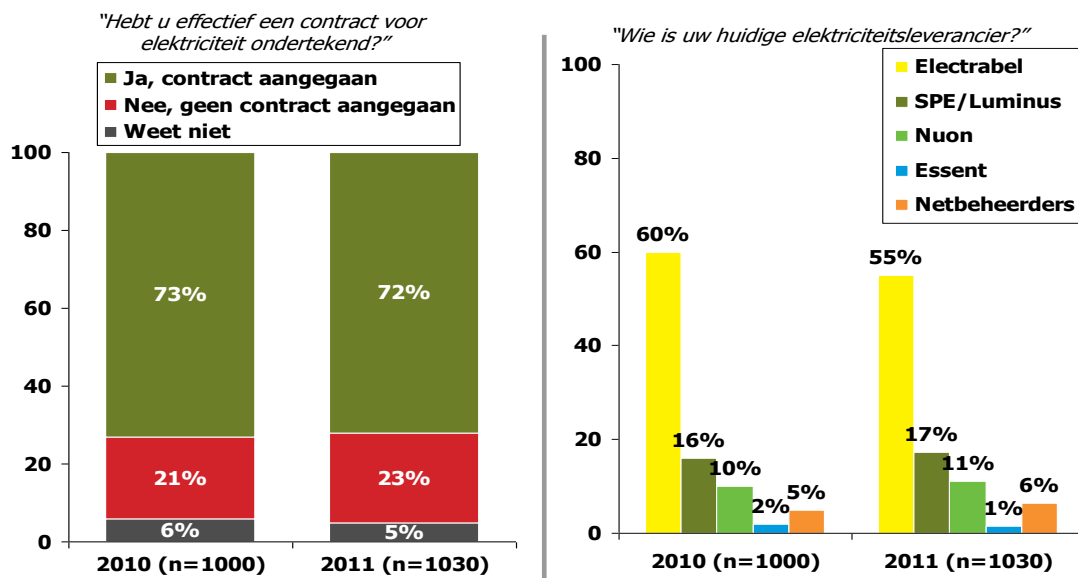
	1 jaar	2 jaar	3 jaar	onbepaald		netbeheerder	totaal
2010	61,90%	12,07%	3,72%	19,14%		3,16%	100,00%
				std contract automatisch toegekend aan toegewezen afnemers	std contract aangeboden als contract		
				59,65%	40,35%		
2011	61,90%	12,07%	3,72%	11,42%	7,73%	3,16%	100,00%
	56,73%	18,11%	4,26%	17,76%		3,15%	100,00%
				std contract automatisch toegekend aan toegewezen afnemers	std contract aangeboden als contract		
			57,55%	42,45%			
	56,73%	18,11%	4,26%	10,22%	7,54%	3,15%	100,00%

Bron: enquête VREG 2011

Electrabel Customer Solutions blijft met 55% het grootste marktaandeel op de elektriciteitsmarkt behouden. Dit is iets minder dan in 2010 (60%) en 2009 (58%). Vervolgens vinden we EDF-Luminus (17%), Nuon (11%) en de netbeheerders (=sociale leveranciers: 6%). In vergelijking met 2010, blijft de markt voor deze kleinere spelers relatief stabiel (zie rechterzijde figuur 8).

Electrabel is het sterkst in Antwerpen (63%) en Oost-Vlaanderen (66%), maar is kleinere speler op de Limburgse markt (11%) waar zij niet als standaardleverancier fungeert. In deze laatste provincie heeft standaardleverancier EDF-Luminus het grootste marktaandeel (54%).

Figuur 8. Aandeel contracten en marktaandelen elektriciteitsleveranciers

Base= Totale steekproef

Bron: enquête VREG 2011

Zoals voorgaande jaren, wijken bovenstaande marktaandelen licht af van de door de VREG berekende en gepubliceerde statistieken op basis van input van de netbeheerders. De marktaandelen van Electrabel Customer Solutions en EDF-Luminus⁷ (63% en 21%)⁸ worden onderschat in de enquête. Die van Nuon en Essent (8% en 2%)⁹ worden een beetje overschat. Mogelijk zijn afnemers die al overstapten naar een andere leverancier meer betrokken bij de materie en daardoor ook iets meer geneigd om deel te nemen aan de enquête.

Ook als we de nog aan de standaardleverancier toegewezen gezinnen niet meerekenen in deze marktaandelen die komen uit de enquête, blijft Electrabel Customer Solutions veruit koploper. Electrabel Customer Solutions haalt bij gecontracteerde gezinnen een marktpenetratie van 53%; EDF-Luminus, Nuon en Essent respectievelijk 19%, 15% en 2%. Op basis van cijfers die de VREG ontving van netbeheerders zou ECS een marktaandeel halen van 63%, EDF/Luminus van 18%, Nuon 12% en Essent 3%. De top drie van de belangrijkste elektriciteitsleveranciers op de huishoudelijke markt bleef de eerste 6 maanden van 2010 nagenoeg ongewijzigd. Electrabel belevt via haar dochter Electrabel Customer

⁷ SPE-Luminus wijzigde in de loop van 2011 van naam en heet nu EDF/Luminus

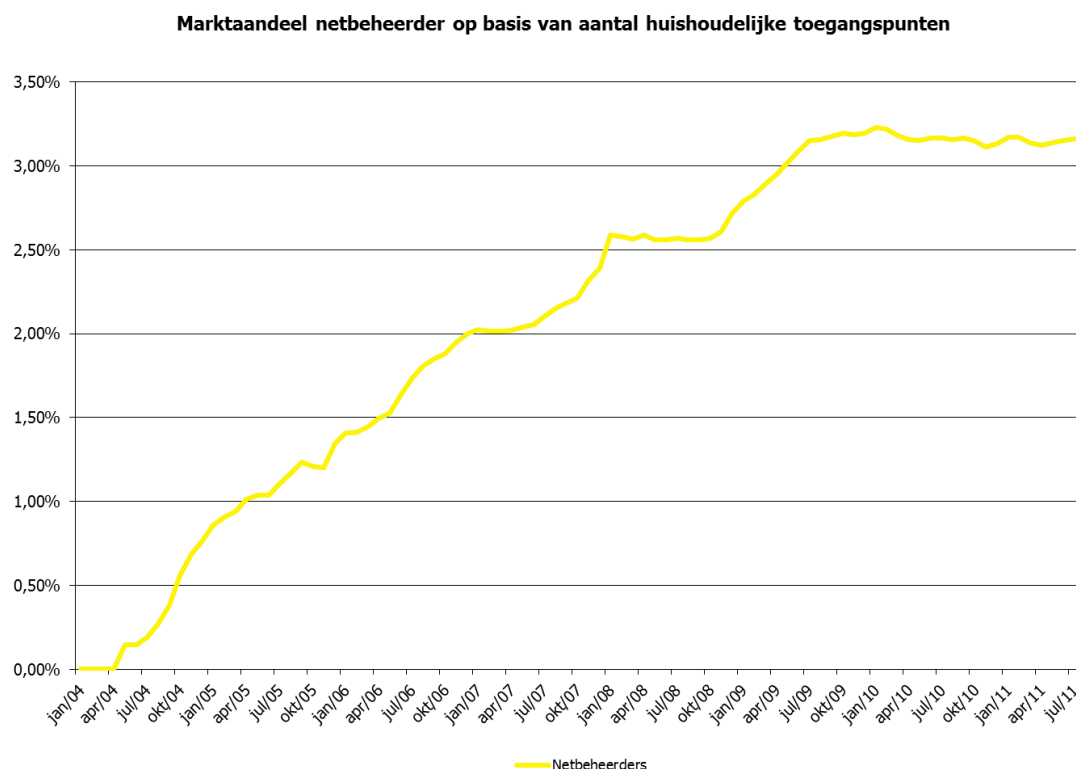
⁸ Bron: VREG, op basis van gegevens van netbeheerders

⁹ Bron: VREG, op basis van gegevens van netbeheerders

Solutions nog steeds 2 op de 3 gezinnen in Vlaanderen. De marktaandeelen van de actieve leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke elektriciteitsafnemers zijn terug te vinden op de VREG-website.

De voortdurende stijging van het marktaandeel van de netbeheerders werd sinds 2010 een halt toe geroepen cijfer (zie figuur 9). De netbeheerders (in hun rol als sociale leverancier) vangen klanten op waarvan het contract werd opgezegd door de commerciële leverancier. Toch kunnen we niet stellen dat het marktaandeel een aanvang van daling weergeeft.

Figuur 9. Marktaandeel netbeheerders elektriciteit op basis van aantal huishoudelijke toegangspunten

Bron: VREG op basis van gegevens van netbeheerders

70% van de geënquêteerde gezinnen is sinds de vrijmaking nog niet veranderd van elektriciteitsleverancier. Dit is een daling ten opzichte van 2010, want toen was voor 73% van de gezinnen de huidige leverancier nog altijd de eerste elektriciteitsleverancier. 23% van alle gezinnen is al één keer van leverancier veranderd (17% in 2010) en 5% heeft al drie verschillende elektriciteitsleveranciers gehad (3% in 2010). Het gemiddeld aantal leveranciers ligt op 1,28.

30% is dus al minstens 1 keer geswitcht. Dit percentage ligt onder het cijfer van de VREG (37,58%). De VREG berekent en publiceert maandelijks een indicator die de dynamiek van de markt weergeeft in termen van maandelijks leverancierswissels (zowel van gezinnen als bedrijven) als gevolg van bewuste keuzes van de afnemers.

Tabel 9. Profiel met en zonder contract

	Elektriciteit		
	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract + weet niet
n=	456	281	293
Leeftijd			
18-34	22%	16%	21%
35-54	49%	58%	47%
55-64	18%	16%	20%
65+	11%	10%	12%
Actief/Niet-actief			
Actief	72%	76%	67%
Niet-actief	28%	24%	33%
Eigenaar of huurder			
eigenaar	80%	87%	79%
huurder	20%	13%	21%
Huis of appartement			
huis	83%	91%	80%
appartement	17%	9%	20%
Voldoende geïnformeerd			
Ja	59%	67%	49%
Neen	40%	33%	49%
Netbeheerder			
Zuiver	18%	30%	20%
Gemengd	82%	70%	81%

	Elektriciteit		
	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract + weet niet
n=	456	281	293
Jaarlijks verbruik			
< 900 kWh	9%	5%	7%
900-2.350 kWh	16%	23%	13%
2.350-5.500 kWh	22%	22%	15%
5.500-13.750 kWh	7%	8%	6%
> 13.750 kWh	2%	2%	2%
Weet niet	45%	40%	56%
Belang energiekost			
Zeer - nogal belangrijk	85%	80%	78%
(Helemaal) niet belangrijk	14%	20%	22%
Geen mening	1%	0%	1%
Kent VREG			
Ja, ik weet goed wat de VREG doet.	11%	15%	5%
Ja, ik weet ongeveer wat de VREG doet.	32%	22%	23%
Ja, maar ik ken de VREG alleen van naam	27%	27%	31%
Neen	30%	35%	41%

Bron: enquête VREG 2011

De meeste contracten hebben een looptijd van een jaar of langer. Daardoor zal eenzelfde toegangspunt dus in principe maximaal één keer per jaar van leverancier veranderen.¹⁰ De meeste contracten zijn variabele prijscontracten, de vaste prijscontracten zijn in de minderheid.

¹⁰ Indien tijdens de looptijd van het contract van leverancier wordt veranderd en het contract aldus eenzijdig vroegtijdig wordt verbroken dan kan de leverancier een opzegvergoeding eisen. Deze vergoeding zal in de toekomst wel naar beneden bijgesteld worden (van 75 – 50 euro voor elektriciteit en gas apart naar 50 euro voor elektriciteit en gas tezamen)

Tabel 10. Looptijd van elektriciteitscontracten

Periode	1 jaar	2 jaar	3 jaar	onbepaald	totaal
jul/09	1.793.905	207.643	79.213	531.214	2.611.975
	68,68%	7,95%	3,03%	20,34%	100,00%
jul/10	1.670.793	325.732	100.522	516.741	2.613.788
	63,92%	12,46%	3,85%	19,77%	100,00%

Bron: VREG op basis van rapportering leveranciers en netbeheerders

Tabel 11. Looptijd van elektriciteitscontracten

Periode	1	2	3	onbepaald	totaal
jul/09	1.793.905	207.643	79.213	531.214	2.611.975
	68,68%	7,95%	3,03%	20,34%	100,00%
jul/10	1.670.793	325.732	100.522	516.741	2.613.788
	63,92%	12,46%	3,85%	19,77%	100,00%
jul/11	1.537.452	494.912	122.443	476.200	2.631.007
	58,44%	18,81%	4,65%	18,10%	100,00%

Bron: VREG op basis van rapportering leveranciers en netbeheerders

Om te weten hoeveel toegangspunten in een jaar van leverancier zijn veranderd, worden de maandelijkse switchpercentages opgeteld. Dit aantal toegangspunten zou overschat kunnen zijn wanneer telkens dezelfde afnemers binnen een jaar meerdere keren van leverancier veranderen. Groepsaankopen, waar de verbrekiingsvergoeding die een rem betekent om van leverancier te veranderen voor het aflopen van de contractduur soms wordt betaald omdat er zelfs dan nog een significant voordeel is, en toekomstige verlaging van verbrekiingsvergoedingen zouden deze aanname wel eens op de helling kunnen zetten.

Momenteel blijven we er echter van uitgaan dat afnemers globaal genomen 1 jaar wachten om van leverancier te veranderen. In de periode juli 2010-juni 2011 zijn volgens de VREG 7,04% van de gezinnen van leverancier veranderd. In de periode juli 2009-juni 2010 waren dit er om en bij de 6,06%. De dynamiek van de markt neemt dus nog toe.

Tabel 12. Maandelijkse indicator globale marktdynamiek elektriciteit - huishoudelijke en professionele afnemers - maandelijkse beweging uitgedrukt in %

Relatief aantal toegangspunten dat de overstap naar een andere leverancier maakte													
	JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOT
2005	0,58%	0,50%	0,35%	0,31%	0,39%	0,46%	0,43%	0,34%	0,35%	0,24%	0,37%	0,26%	4,58%
2006	0,54%	0,37%	0,30%	0,51%	0,30%	0,25%	0,45%	0,70%	0,56%	0,36%	0,40%	0,28%	5,02%
2007	0,54%	0,51%	0,43%	0,51%	0,42%	0,39%	0,42%	0,44%	0,45%	0,52%	0,50%	0,46%	5,58%
2008	0,53%	0,69%	0,49%	0,47%	0,44%	0,45%	0,40%	0,41%	0,46%	0,43%	0,41%	0,42%	5,60%
2009	0,45%	0,35%	0,46%	0,43%	0,59%	0,45%	0,41%	0,46%	0,50%	0,65%	0,41%	0,49%	5,64%
2010	0,62%	0,42%	0,46%	0,57%	0,58%	0,59%	0,66%	0,50%	0,56%	0,60%	0,59%	0,53%	6,68%
2011	0,67%	0,60%	0,64%	0,72%	0,64%	0,63%	0,59%						4,48%

Bron: VREG, op basis van gegevens van netbeheerders en leveranciers

Specifiek voor de *huishoudelijke* elektriciteitsafnemers komen we tot volgende cijfers:

Tabel 13. Maandelijke indicator marktdynamiek elektriciteit - huishoudelijke afnemers - maandelijke beweging uitgedrukt in %

Relatief aantal toegangspunten dat de overstap naar een andere leverancier maakte													
	JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOT
2007	0,00%	0,37%	0,50%	0,55%	0,50%	0,42%	0,48%	0,45%	0,45%	0,49%	0,44%	0,45%	4,87%
2008	0,45%	0,70%	0,49%	0,43%	0,47%	0,46%	0,43%	0,35%	0,48%	0,38%	0,34%	0,43%	5,40%
2009	0,47%	0,38%	0,46%	0,41%	0,49%	0,48%	0,38%	0,49%	0,51%	0,68%	0,39%	0,51%	5,64%
2010	0,50%	0,42%	0,44%	0,53%	0,65%	0,57%	0,62%	0,52%	0,57%	0,54%	0,58%	0,48%	6,43%
2011	0,57%	0,59%	0,62%	0,72%	0,62%	0,60%	0,53%						4,25%

Bron: VREG, op basis van gegevens van netbeheerders en leveranciers

Het berekende percentage moet worden geïnterpreteerd als het aantal toegangspunten dat op de eerste kalenderdag van de maand bewust naar een andere leverancier is overgestapt.

Uit tabel 12 blijkt dat de indicator voor het eerste halfjaar 2011 3,72% bedraagt. De indicator bedroeg 3,10% tijdens de eerste helft van 2010.

Globaal sinds de vrijmaking zou volgens de cijfers van de VREG 37,58% van de afnemers van leverancier veranderd zijn. Voor de huishoudelijke afnemers specifiek zou dit nog iets lager zijn. Er zijn echter maar specifieke cijfers voor dit segment beschikbaar vanaf 2007.

Ook de Nederlandse en de Engelse regulatoren publiceren regelmatig switchcijfers. In Wallonië was de markt pas in 2007 volledig vrij en worden de switchgegevens elk kwartaal verzameld.

In Nederland zien we een geleidelijke verlaging van de switchindicator. De Nederlandse regulator wijst op de nauwe parallel tussen het switchgedrag in elektriciteit en in aardgas. De meeste contracten zijn jaarcontracten, waardoor de piek in leverancierswissels zich in de buurt van de jaarwisseling aftekent. Er zou een correlatie zijn tussen prijs en aantal wissels. Een hoger prijs zou meer wissels initiëren.

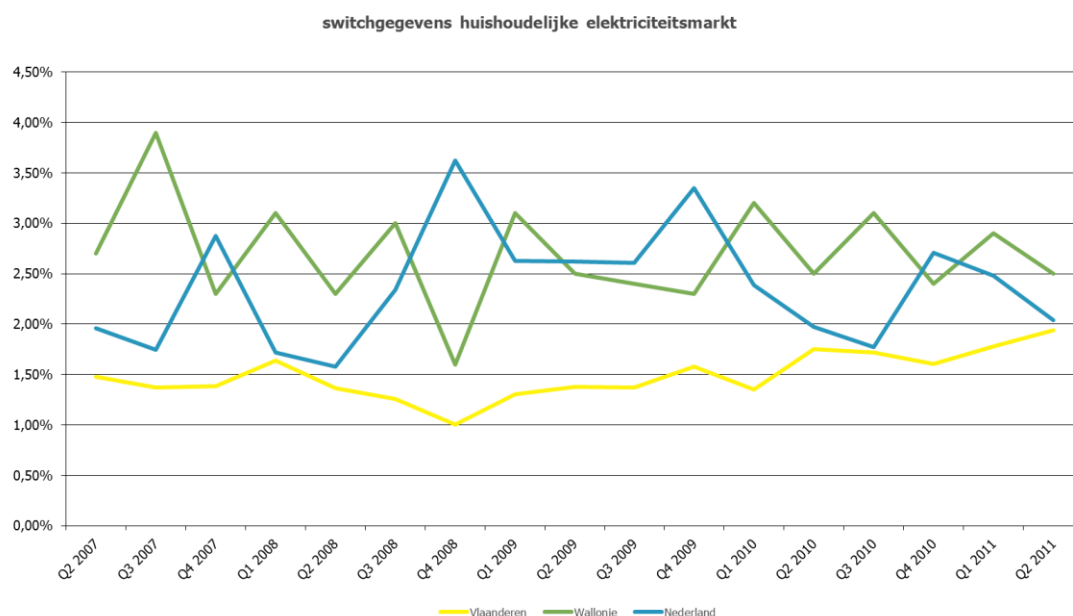
De gehanteerde methode voor de berekening van de switchindicator verschilt tussen de verschillende lidstaten en tussen de gewesten. Daarom blijft vergelijken tussen cijfers moeilijk. Zo bevat de switchindicator in bepaalde gevallen ook (een aantal) verhuizingen, terwijl een verhuis niet noodzakelijk een leverancierswissel (volgens de door de VREG gehanteerde definitie¹¹) tot gevolg heeft. De verhuizer neemt immers in principe het contract met de bestaande leverancier mee naar een nieuwe woning.

Ondanks de stijgende tendens, blijft de switchindicator in Vlaanderen lager dan in de buurlanden of buurregio's waarmee we vergelijken.¹² Dit weerspiegelt mogelijke de nog hoge concentratiegraad op de Vlaamse markt. Het marktaandeel van de grootste spelers kent wel een zeer gestage terugval, wat er op duidt dat nieuwe spelers langzaam klanten van deze grootste spelers weet te overtuigen om de overstap te wagen.

¹¹ Een bewuste keuze van de afnemer om naar een andere energieleverancier over te stappen.

¹² Een vergelijking met Frankrijk en Duitsland werd niet gemaakt, omdat de energiemarkt daar een totaal ander karakter heeft.

Figuur 10. Switchgegevens huishoudelijke elektriciteitsmarkt

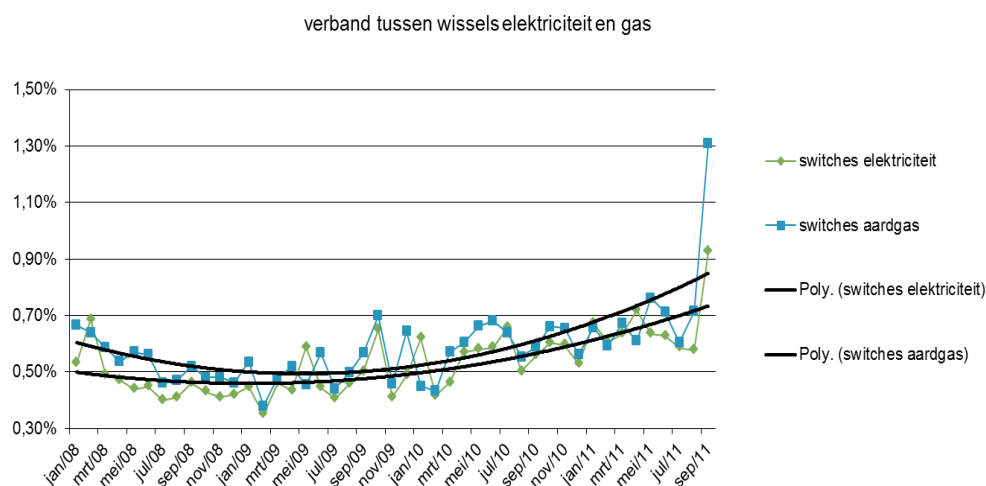
Bron: VREG, CWaPE en Energiekamer

Er wordt geschat dat in Vlaanderen maximaal 60% dual fuel contracten kunnen voorkomen. Dit zijn contracten waar zowel elektriciteit als aardgas aangeboden worden als één pakket. Dit is een algemeen plafond, wat wil zeggen dat er nooit meer afnemers over zo een gecombineerd pakket kunnen beschikken. Dit komt omdat er enerzijds meer elektriciteitsaansluitingen dan aardgasaansluitingen zijn (niet alle afnemers met een elektriciteitsaansluiting verwarmen met aardgas, maar gebruiken aardolie, elektriciteit of een andere bron van energie om te verwarmen) en anderzijds omdat niet alle leveranciers een leveringsvergunning hebben voor beide energietypes.

In realiteit zal het aantal echte dual fuel contracten dus een stuk lager zijn. Dit valt ook af te leiden uit de maandelijkse leverancierswissels, die voor aardgas hoger uitvallen dan voor elektriciteit. Dat wil zeggen dat er globaal gezien meer mensen zijn die voor aardgas een andere leverancier kiezen dan voor elektriciteit. Omdat aardgas vaak een groter gewicht heeft in de globale energiefactuur hoeft dit ook niet te verbazen.

Er is wel een duidelijke gelijklopende trend merkbaar tussen de leverancierswissels voor elektriciteit en voor aardgas (figuur 11). Wanneer het aantal wissels voor het ene energietype afneemt, is dit ook het geval voor het andere energietype. Dit kan wijzen op een voorkeur om, indien mogelijk, voor beide energietypes samen te wisselen. Dit zou sterk kunnen spelen voor dual fuel klanten, die voor de twee energietypes bij dezelfde leverancier zitten. Het hoeft echter niet de enige verklaring te zijn. De gelijklopende trend kan ook het gevolg zijn van de samenlopende prijsevolutie tussen beide energietypes, in de veronderstelling dat het wisselgedrag (sterk) wordt beïnvloed door het gewicht van de energiefactuur in het huishoudbudget. Elektriciteits- en aardgasprijzen kennen algemeen gezien (eventueel met een zekere vertraging) eenzelfde globale evolutie. De kans is dus groot dat de dual fuel factuur in zijn totaal verhoogt (voor beide energietypes) of verlaagt (voor beide energietypes).

Figuur 11. Verband tussen het aantal leverancierswissels voor elektriciteit en voor aardgas

Bron: VREG

Seizoenspieken in de switchactiviteit werden in Vlaanderen vooral de eerste jaren na de vrijmaking vastgesteld. Deze pieken liggen voornamelijk in januari en juli. In januari werd de professionele markt vrijgemaakt, vandaar de pieken na een jaar (bij het vervallen van de contracten kan men zonder opzegvergoeding switchen) in januari. De huishoudelijke markt werd vrijgemaakt op 1 juli, vandaar de pieken in juli. De laatste jaren komen pieken ook op andere momenten voor. Afwijkingen in deze trend zouden (mede) veroorzaakt kunnen worden door groepsaankopen. Deze contracten adviseren vaak - wanneer de opbrengst van een leverancierswissel groter ingeschat wordt dan de opzegvergoeding bij vroegtijdig verbreken van het contract - om toch voor het einde van het contract de overstap al te zetten. Op die manier zou je pieken op andere tijdstippen dan januari en juli kunnen krijgen. De enorme piek in de tweede helft van 2011 kan aan groepsaankopen toegeschreven worden.

1.3.1.3 Contracten en marktaandelen aardgas

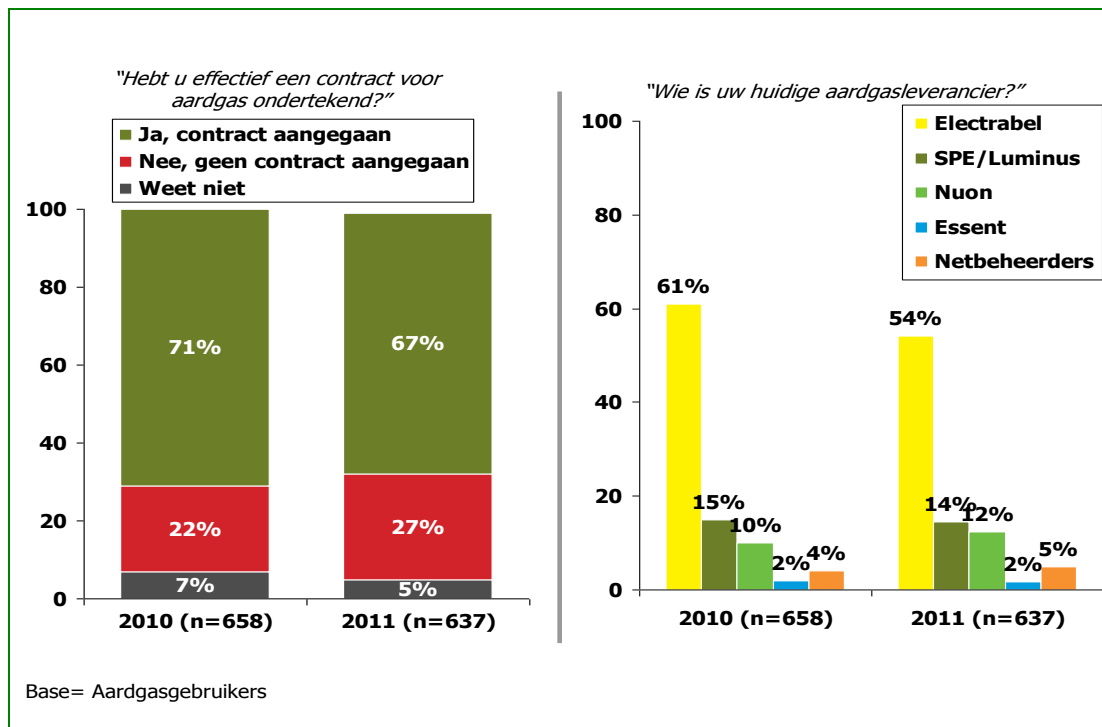
89% van de gezinnen die ook aardgas gebruiken, hebben dezelfde leverancier voor aardgas als voor elektriciteit. 26% van de gezinnen met een contract voor elektriciteit die dezelfde aardgasleverancier hebben, geeft aan dat ze niet wisten dat ze twee verschillende leveranciers konden kiezen. Bij de gezinnen die VREG niet kennen, was 39% hiervan niet op de hoogte.

De meeste gezinnen die wisten dat ze een andere leverancier konden kiezen voor aardgas als voor elektriciteit, zijn toch dual fuel klant omdat dit volgens hen het gemakkelijkste is (63%). 18% beweert dat dit het voordeligste was, hoewel dit zeker niet altijd het geval is. 8%) of doordat ze maar één factuur voor elektriciteit en aardgas willen (13%).

67% van de gezinnen zijn sinds de vrijmaking een contract voor aardgas aangegaan. Dit aantal is niet significant verschillend dan dat gemeten in 2010 (71%). 27% heeft geen contract getekend en zit dus nog steeds bij de standaardleverancier voor aardgas (zie linkerzijde figuur 12).

Ook aan de gezinnen die nog steeds bij hun standaardleverancier voor aardgas zitten, werd de vraag gesteld of ze effectief een contract hebben ondertekend. 61% van hen hebben een contract. Dit aantal zakt naar 50% bij gezinnen die in een appartement wonen en naar 46% bij huurders.

Figuur 12. Penetratie van de verschillende aardgasleveranciers

Bron: enquête VREG 2011

De VREG berekende op basis van gegevens van de marktpartijen dat op 1 juli 2011 al 87,36% van de huishoudelijke aardgasverbruikers een contract heeft.¹³

Ook op de aardgasmarkt is Electrabel Customer Solutions de grootste speler met een marktaandeel van 54%. De kleinere leveranciers zijn EDF-Luminus (14%), Nuon (12%) en de netbeheerders (= sociale leverancier: 5%). Buiten een kleine daling voor Electrabel Customer Solutions is ook de aardgasmarkt relatief stabiel (zie rechterzijde figuur 12).

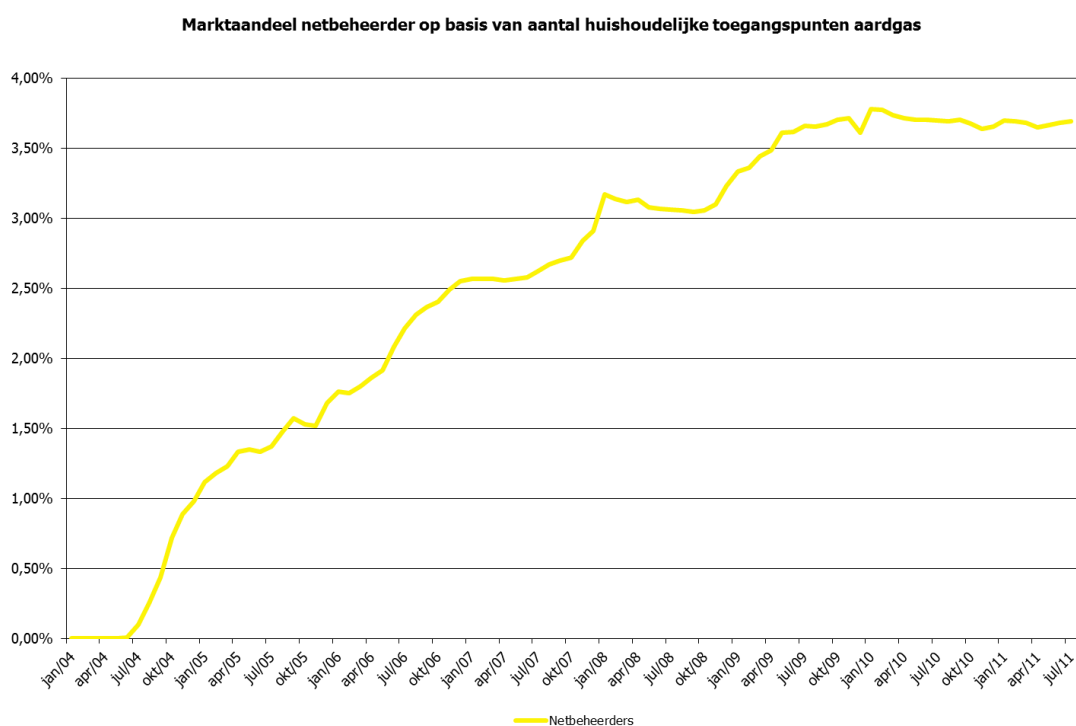
Net zoals op de elektriciteitsmarkt heeft EDF-Luminus een groter aandeel (60%) dan Electrabel Customer Solutions (7%) op de Limburgse aardgasmarkt waar Luminus standaardleverancier is.

De marktaandelen van de leveranciers op de huishoudelijke aardgasmarkt zijn op de VREG-website terug te vinden. Deze marktaandelen zijn gebaseerd op de gegevens die van de netbeheerders worden ontvangen. Ze komen in grote mate overeen met de marktaandelen die uit de enquête naar voren komen. Net als bij elektriciteit bleef de top drie in de loop van 2011 onveranderd. 6,3 op de 10 gezinnen zijn klant bij Electrabel Customer Solutions, die daarmee de belangrijkste leverancier blijft.

Het percentage huishoudelijke aardgasafnemers dat door de netbeheerder beleverd wordt (zie figuur 13) ligt relatief hoger dan bij elektriciteit. In absolute cijfers gaat het echter om minder gezinnen. Ook hier is, na een forse stijging, nu een stabilisatie merkbaar. Er kan evenwel geen daling vastgesteld worden, wat in een periode van dalende energieprijzen (ten opzichte van de enorme prijsspiek in 2008) toch mogelijk zou moeten zijn. Intussen is de prijs weer op hetzelfde niveau als tijdens de piekprijs van 2008 (zie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden. Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**)

¹³ Zie 1.3.1.2.

Figuur 13. Aantal huishoudelijke aardgasafnemers die beleverd worden door de netbeheerder

Bron: VREG, op basis van cijfers van netbeheerders

In dit kader worden inspanningen geleverd om enerzijds de nodige informatie aan de afnemers te geven. De VREG heeft de (gemiddeld hogere) prijzen die de afnemers bij de netbeheerder als sociale leverancier betalen gepubliceerd op de V-test. En er worden inspanningen geleverd om de terugkeer van deze klanten naar de commerciële markt te vereenvoudigen. Dit wordt nu mogelijk bemoeilijkt door de indirecte kennis die commerciële partijen kunnen vergaren rond klanten met betalingsproblemen.

64% van de aardgasverbruikers zit nog altijd bij zijn eerste elektriciteitsleverancier (73% in 2010) en iets meer dan een kwart (26%) had al twee leveranciers (17% in 2010). Het gemiddeld aantal leveranciers ligt hier ook op 1,5.

Tabel 14. Profiel aardgasgebruikers met en zonder contract

	Aardgas		
	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract + weet niet
n=	234	194	209
Leeftijd			
18-34	22%	19%	26%
35-54	51%	60%	45%
55-64	17%	14%	17%
65+	10%	7%	12%
Actief / Niet-actief			
Actief	73%	80%	70%
Niet-actief	28%	20%	30%
Eigenaar of huurder			
eigenaar	83%	84%	68%
huurder	17%	16%	32%
Huis of appartement			
huis	81%	89%	70%
appartement	19%	11%	30%
Voldoende geïnformeerd			
Ja	58%	67%	46%
Neen	41%	32%	51%
Netbeheerder			
Zuiver	13%	24%	17%
Gemengd	87%	76%	83%

	Aardgas		
	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract + weet niet
n=	234	194	209
Jaarlijks verbruik aardgas			
< 3.500 kWh	30%	25%	21%
3.500-14.000 kWh	21%	18%	17%
14.000-29.000 kWh	6%	7%	2%
> 29.000 kWh	2%	0%	3%
Weet niet	42%	50%	57%
Belang energiekost			
Zeer - nogal belangrijk	88%	82%	82%
(Helemaal) niet belangrijk	10%	18%	17%
Geen mening	2%	0%	0%
Kent VREG			
Ja, ik weet goed wat de VREG doet.	9%	17%	7%
Ja, ik weet ongeveer wat de VREG doet.	31%	22%	28%
Ja, maar ik ken de VREG alleen van naam	31%	26%	26%
Neen	29%	35%	40%

Bron: enquête VREG 2011

Tabel 15. Looptijd van aardgascontracten

Periode	1	2	3	onbepaald	totaal
jul/09	1.078.297	210.522	484	222.143	1.511.446
	71,34%	13,93%	0,03%	14,70%	100,00%
jul/10	1.036.825	197.476	51.070	241.429	1.526.800
	67,91%	12,93%	3,34%	15,81%	100,00%
jul/11	1.044.248	249.710	63.412	215.138	1.572.508
	66,41%	15,88%	4,03%	13,68%	100,00%

Bron: VREG

Tabel 16. Maandelijke indicator marktdynamiek aardgas – huishoudelijke en professionele afnemers

Relatief aantal toegangspunten dat de overstap naar een andere leverancier maakte													
	JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOT
2005	0,74%	0,63%	0,35%	0,39%	0,39%	0,45%	0,52%	0,30%	0,31%	0,17%	0,29%	0,13%	4,67%
2006	0,66%	0,28%	0,32%	0,74%	0,35%	0,36%	0,61%	0,46%	0,44%	0,49%	0,41%	0,31%	5,44%
2007	0,47%	0,59%	0,34%	0,60%	0,56%	0,50%	0,51%	0,59%	0,84%	0,68%	0,67%	0,62%	6,90%
2008	0,67%	0,64%	0,59%	0,54%	0,57%	0,56%	0,46%	0,47%	0,52%	0,48%	0,48%	0,46%	6,44%
2009	0,54%	0,38%	0,48%	0,52%	0,45%	0,57%	0,44%	0,50%	0,57%	0,70%	0,46%	0,64%	6,25%
2010	0,45%	0,43%	0,57%	0,60%	0,66%	0,68%	0,64%	0,55%	0,59%	0,66%	0,65%	0,56%	7,06%
2011	0,66%	0,59%	0,67%	0,61%	0,76%	0,71%	0,60%						4,61%

Bron: VREG, op basis van gegevens van netbeheerders en leveranciers

Specifiek voor de huishoudelijke aardgasafnemers komen we tot volgende cijfers:

Tabel 17. Maandelijke indicator marktdynamiek aardgas – huishoudelijke afnemers

Relatief aantal toegangspunten dat de overstap naar een andere leverancier maakte													
	JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOT
2007	0,00%	0,51%	0,63%	0,67%	0,63%	0,52%	0,56%	0,54%	0,57%	0,63%	0,58%	0,60%	6,27%
2008	0,52%	0,61%	0,57%	0,47%	0,57%	0,55%	0,49%	0,38%	0,51%	0,41%	0,37%	0,50%	5,95%
2009	0,41%	0,33%	0,52%	0,48%	0,49%	0,61%	0,43%	0,52%	0,56%	0,74%	0,41%	0,68%	6,17%
2010	0,40%	0,43%	0,52%	0,59%	0,72%	0,65%	0,66%	0,57%	0,75%	0,61%	0,65%	0,50%	7,04%
2011	0,56%	0,58%	0,72%	0,56%	0,73%	0,70%	0,59%						4,45%

Bron: VREG, op basis van gegevens van netbeheerders en leveranciers

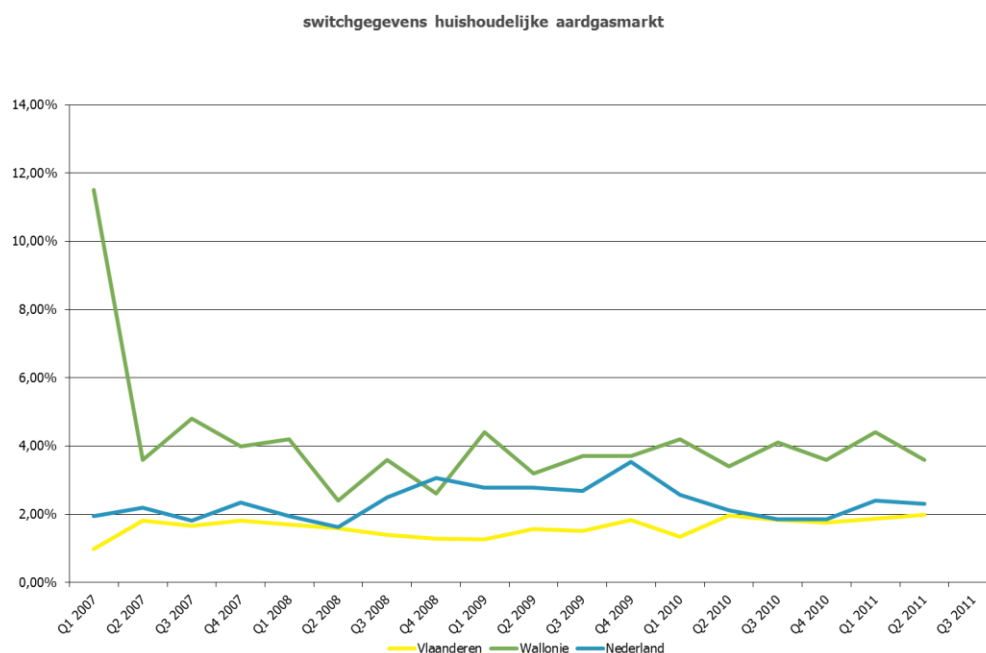
Uit tabel 16 blijkt dat ook de aardgasindicator voor het eerste halfjaar 2011 hoger uitkomt dan dezelfde periode in 2010. Op jaarbasis zijn er relatief meer huishoudelijke afnemers die van aardgasleverancier wisselen dan afnemers die van elektriciteitsleverancier wisselen. Ook voor aardgas is er een vergelijking mogelijk met de Nederlandse, Engelse en Waalse switchcijfers¹⁴.

Net zoals bij elektriciteit, is er in Wallonië een uitschieter in het eerste kwartaal 2007. De switchindicator voor 2007 bedraagt 23,90%, waarin het eerste kwartaal een aandeel heeft van 11,50%.¹⁵

¹⁴ Voor de gegevens van Wallonië wordt voor gas uitgegaan van een algemeen gemiddelde wat zowel de huishoudelijke als de professionele aardgasmarkt vertegenwoordigt.

¹⁵ Zie voetnoot 3.

Figuur 14. Switchgegevens huishoudelijke aardgasmarkt

Bron: VREG, CWaPE en Energiekamer

Op de Waalse aardgasmarkt zien we nog steeds een verhoogde switchindicator voor het eerste kwartaal. Het is vooral de maand januari die het grootste aandeel op zich neemt. Dit heeft vooral te maken met het op eindvervaldag komen van contracten met een looptijd van 1 jaar die werden aangegaan bij de vrijmaking van de markt op 1 januari 2007. Dit effect lijkt wel, net zoals in Vlaanderen, na verloop van tijd te vervagen. In Vlaanderen blijft de indicator nu het hele jaar door min of meer op hetzelfde niveau.

De switchgegevens van de Nederlandse kleinverbruikersmarkt¹⁶ sluiten dichterbij de cijfers die voor de Vlaamse huishoudelijke aardgasafnemers werden verzameld (in Nederland werd de markt 1 jaar later vrijgemaakt). In de tweede helft van 2008 en doorheen 2009 zit de Nederlandse switchindicator plots op een hoger niveau. Dit valt samen met de sterke toename van de prijzen. Net als voor elektriciteit, zien we een lichte daling van de switchactiviteit in Wallonië en Nederland, maar een licht stijgende activiteit in Vlaanderen.

1.3.2 Waarom veranderen gezinnen van leverancier?

Aan de gezinnen met een energiecontract werd gevraagd waarom ze voor een bepaalde leverancier hebben gekozen. De vraag werd maar eenmaal gesteld aan respondenten die dezelfde leverancier hebben voor elektriciteit als voor aardgas. Aan de overige aardgasgebruikers werd deze vraag nogmaals gesteld, maar deze groep is te klein (n=42) om representatieve uitspraken over te doen.

'Goedkoper zijn dan de anderen' was in 2011 de meest vernoemde reden voor de keuze van de elektriciteitsleverancier (54%). In 2010 waren betrouwbaarheid (59%) en een betere dienstverlening dan de concurrentie (55%) de belangrijkste redenen, maar die zakken nu naar de tweede en derde plaats, zoals blijkt uit tabel 17. Ook een bewuste keuze voor groene stroom (39%) scoort hoog. 15% wil niet dat de geleverde energie kernenergie is. Voor 6%

¹⁶ In de Nederlandse switchcijfers zijn ook de switches van grootverbruikers in de getallen opgenomen, dit betreft echter slechts een zeer klein deel van het totale aantal switches. De energiekamer beschouwt de switchpercentages als representatief voor de kleinverbruikersmarkt.

was de plaatsing van zonnepanelen de reden om voor een bepaalde leverancier te kiezen, allicht met het oog op een zo laag mogelijke vaste vergoeding of restfactuur.

Vooraf in Limburg speelt het prijs criterium een grote rol (73%). Vrouwen baseren hun keuze op andere factoren dan mannen: ze vernoemen significant vaker een beter dienstverlening (52% versus 43%), groene stroom (45% versus 33%) en het feit dat ze 'geen stroom wensen uit kernenergie' (19% versus 11%). Ze laten zich ook eerder beïnvloeden door anderen (28% versus 18%). De prijs wordt door beiden als even belangrijk gepercipieerd.

De verschillen zijn echter nog groter naargelang men een contract heeft met de eigen standaardleverancier, dan wel kiest voor een andere leverancier. De keuze voor een andere dan de standaardleverancier wordt voornamelijk gemotiveerd door het prijsaspect (86%) en het aanbod van groene stroom (49%). Gezinnen die gekozen hebben voor de standaardleverancier doen dit voor de betrouwbaarheid (59%) en de betere dienstverlening (52%).

Tabel 18. Redenen om voor een bepaalde elektriciteitsleverancier te kiezen

Redenen voor keuze elektriciteitsleverancier	Totale steekproef	Elektriciteitsleverancier		Elektriciteitsleverancier		
		standaard	andere	Electrabel	EDF-Luminus	Nuon
n=	709	392	252	328	119	112
Goedkoper	54%	37%	86%	34%	75%	83%
Betrouwbaarder	53%	59%	46%	62%	53%	38%
Betere dienstverlening	47%	52%	41%	53%	48%	43%
Groene stroom	39%	32%	49%	31%	35%	42%
Extra diensten	23%	23%	20%	24%	24%	23%
Andere hebben deze ook gekozen	22%	27%	16%	27%	16%	11%
U geen stroom uit kernenergie wenst	15%	9%	21%	8%	16%	13%
U zonnepanelen hebt	6%	5%	9%	5%	6%	3%
Weet niet	16%	21%	4%	20%	15%	5%

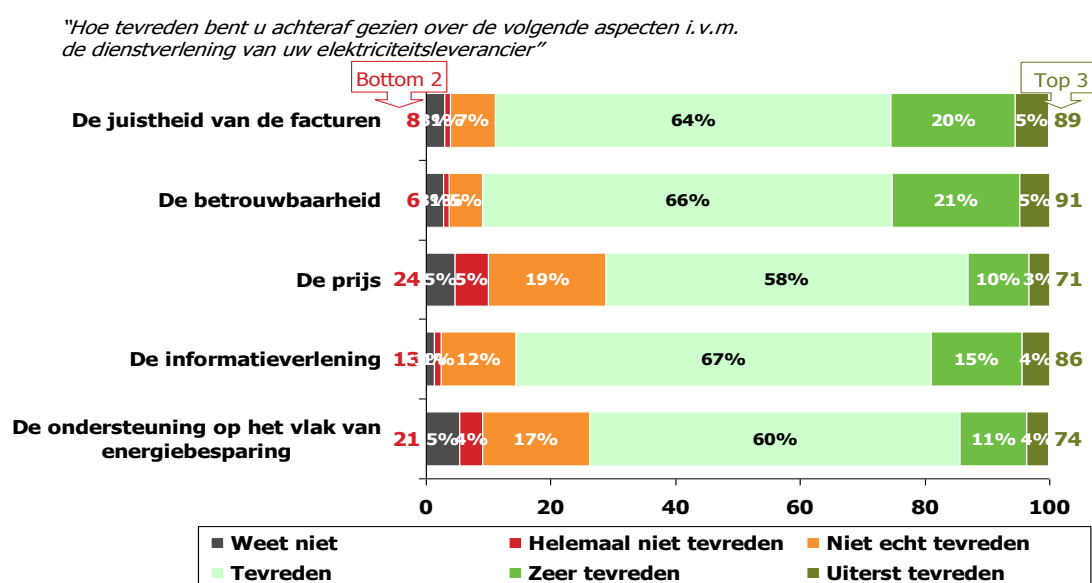
Bron: enquête VREG 2011

1.3.3 Tevredenheid over de huidige leverancier

Er werd ook gevraagd hoe tevreden de gezinnen achteraf gezien zijn over de leverancier van hun keuze op het vlak van juistheid van de facturen, informatieverlening en de ondersteuning op het vlak van energiebesparingen. Dit jaar werd er voor het eerst ook gevraagd naar de tevredenheid over de betrouwbaarheid, dienstverlening en prijs.

Op vlak van facturering is 64% tevreden en 25% zelfs zeer tot uiterst tevreden. Voor informatieverlening en voor betrouwbaarheid van de dienstverlening loggen deze cijfers in dezelfde lijn (zie figuur 15). De tevredenheid over de ondersteuning op het vlak van energiebesparingen is iets minder goed, met maar 60% tevreden en 14% zeer of uiterst tevreden. De respondenten zijn het minst tevreden over de aangerekende prijs met 58% tevreden, maar bijna een kwart (24%) niet echt of helemaal niet tevreden.

Figuur 15. Tevredenheid huidige elektriciteitsleverancier

Base= Respondenten met een contract voor elektriciteit – resultaten 2011 (n=709)

Bron: enquête VREG 2011

Uit tabel 19 blijken toch een aantal uitgesproken verschillen in tevredenheid tussen klanten van de standaardleverancier en klanten die een andere dan standaardleverancier hebben. Deze laatsten zijn meer tevreden over hun leverancier.

Van de 3 grootste leveranciers, waarover op basis van de enquête met een voldoende representativiteit een uitspraak kan gedaan worden, scoort EDF-Luminus minder goed dan gemiddeld op de juistheid van de facturen, terwijl Electrabel dan weer iets mindere scores krijgt qua informatieverlening en qua prijs.

Tabel 19. Tevredenheid elektriciteitsleverancier

Tevredenheid elektriciteitsleverancier	Elektriciteitscontract		Elektriciteitsleverancier		
	Standaard	Andere	Electrabel	EDF-Luminus	Nuon
n=	448	243	328	119	112
De juistheid van de facturen					
Uiterst + zeer tevreden	20%	35%	24%	16%	33%
Tevreden	68%	56%	65%	68%	64%
Niet echt + helemaal niet tevreden	10%	4%	9%	10%	2%
Informatieverlening					
Uiterst + zeer tevreden	12%	31%	13%	19%	23%
Tevreden	72%	60%	72%	64%	69%
Niet echt + helemaal niet tevreden	16%	8%	15%	15%	8%
Ondersteuning op vlak van energiebesparing					
Uiterst + zeer tevreden	12%	19%	12%	16%	11%
Tevreden	62%	55%	62%	59%	58%
Niet echt + helemaal niet tevreden	22%	20%	22%	18%	29%
Betrouwbaarheid dienstverlening					
Uiterst + zeer tevreden	21%	34%	23%	21%	28%
Tevreden	70%	57%	67%	66%	66%
Niet echt + helemaal niet tevreden	7%	5%	7%	7%	5%
Prijs					
Uiterst + zeer tevreden	5%	26%	5%	12%	16%
Tevreden	61%	55%	61%	62%	60%
Niet echt + helemaal niet tevreden	30%	14%	32%	21%	20%

Bron: enquête VREG 2011

1.3.4 Contact met de klantendienst

27% van de Vlaamse gezinnen met een contract voor elektriciteit heeft het afgelopen jaar contact gehad met de klantendienst van zijn energieleverancier. Jongeren scoren net als vorig jaar hoger (35%, 45% in 2010) dan de oudere leeftijdsgroepen (23%).

79% is tevreden tot uiterst tevreden over de snelheid waarmee ze geholpen werden. 84% is tevreden, zeer tevreden of uiterst tevreden over het antwoord dat ze kregen. Deze percentages zijn niet echt vergelijkbaar met de vorige jaren, want de vraag werd dit jaar als schaalvraag gesteld.

1.3.5 Toekomstplannen?

1.3.5.1 Gezinnen met contract

82% van de gezinnen zal zijn contract zeker (31%) of waarschijnlijk (50%) verlengen op de vervaldag. 7% zal waarschijnlijk overstappen naar een andere leverancier, 3% doet dit zeker en 8% weet het nog niet.

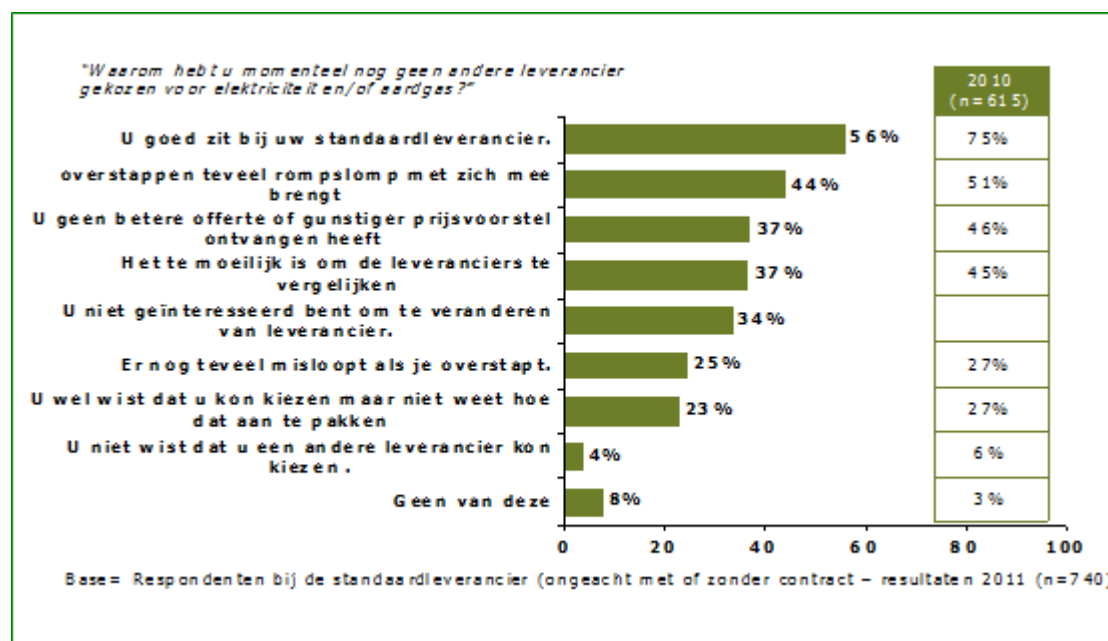
Gezinnen die zeer of uiterst tevreden zijn over hun elektriciteitsleverancier, zeggen significant meer dat ze hun contract zeker zullen verlengen. Het omgekeerde is ook waar voor respondenten die niet echt of helemaal niet tevreden zijn. Zij zeggen significant vaker dat ze waarschijnlijk of zeker zullen overstappen naar een andere leverancier.

Gezinnen die niet tevreden zijn over de snelheid waarmee ze werden geholpen door de klantendienst of over het antwoord dat ze er kregen, zeggen significant meer dat ze waarschijnlijk zullen overstappen naar een andere leverancier (respectievelijk 23% en 27% versus 7% gemiddeld).

1.3.5.2 Gezinnen zonder contract

Aan de 740 gezinnen die nog steeds klant zijn bij hun standaardleverancier, ongeacht met of zonder contract, werd gevraagd waarom ze nog geen andere leverancier hebben gekozen. Meer dan de helft (56%) zegt dat ze goed zitten bij de standaardleverancier en 44% vindt dat overstappen nog te veel rompslomp met zich meebrengt. Andere redenen die genoemd worden zijn 'nog geen betere offerte ontvangen' (37%), 'moeilijk om leveranciers te vergelijken' (37%) en een derde zegt dat ze gewoon niet geïnteresseerd zijn om te veranderen van leverancier (zie figuur 16).

Figuur 16. Redenen om geen contract af te sluiten/Motivatie om bij de standaardleverancier te blijven

Bron: enquête VREG 2011

Van de gezinnen die nog geen contract voor elektriciteit hebben afgesloten, is slechts 20% van plan om dit in het komende half jaar te doen. Dit ligt lichtjes onder de 23% van 2010.

Wat aardgas betreft, is 29% van de respondenten zonder aardgascontract waarschijnlijk of zeker wel van plan om in de komende zes maanden een andere aardgasleverancier te kiezen. Dit was 15% in 2010.

16% (11% in 2010) van de gezinnen vindt elke besparing de moeite om van elektriciteitsleverancier te veranderen. 16% kon deze vraag niet beantwoorden en 12% is niet van plan om over te stappen. 57% noemt effectief een bedrag. 22% van hen vindt een besparing tot 50 euro al de moeite om over te stappen. Meer dan de helft (52%) vinden het alleen de moeite om over te stappen als ze 100 euro of meer besparen. Gemiddeld genomen is het bedrag dat de moeite is 188€.

De situatie voor aardgas is vergelijkbaar met 12% (idem in 2010) van de respondenten die elke besparing voldoende vinden, 13% die het niet weten en 65% die er effectief een bedrag op plakken. 47% van deze laatsten vindt een besparing van 100 euro of minder voldoende om van leverancier te veranderen. 54% wil minstens 100 euro of meer kunnen besparen door over te stappen (gemiddeld 187€).

1.4 Slimme meters

In 2008 nam de VREG voor het eerst een aantal vragen over slimme meters op in haar enquête. De resultaten van deze enquête zijn terug te vinden op de VREG-website via volgende link: <http://www.vreg.be/vreg/documenten/rapporten/RAPP-2008-13.pdf>. In 2010 werd een uitgebreider aantal vragen opgenomen in de enquête. In 2011 werden de vragen over slimme meters voorgelegd aan ongeveer de helft van de totale steekproef (522 gezinnen). De resultaten worden waar mogelijk vergeleken met deze van 2008 en 2010.

1.4.1 De slimme meter en de verwachte besparingsmogelijkheden

Een kwart (26%) van de respondenten weet wat een slimme meter voor elektriciteit en aardgas is. Het verschil met 2010 (36%) kan verklaard worden door een verschil in de vraagstelling. Toen werd gevraagd of men al eens 'gehoord had' van de slimme meter. In West-Vlaanderen zijn er significant meer respondenten die niet weten wat een slimme meter is (82%) (zie tabel 20).

Tabel 20. Kennis van de slimme meter

	Kennen slimme meter		Slimme meter = nuttig	
	Ja	Nee	Ja	Nee
n=	137	385	344	178
Leeftijd				
18-34	22%	19%	22%	15%
35-54	45%	53%	55%	43%
55-64	23%	17%	14%	27%
65+	9%	11%	9%	15%
Opleidingsniveau				
Lager + lager secundair	7%	12%	11%	12%
hoger secundair	38%	39%	40%	35%
hoger + universiteit	54%	49%	50%	52%
Provincie				
Antwerpen	30%	28%	27%	31%
Limburg	13%	11%	12%	10%
Oost-Vlaanderen	30%	25%	26%	26%
Vlaams-Brabant	14%	15%	16%	13%
West-Vlaanderen	13%	22%	19%	20%
Actief / Niet-actief				
Actief	69%	74%	78%	65%
Niet actief	31%	26%	23%	35%

	Kennen slimme meter		Slimme meter = nuttig	
	Ja	Nee	Ja	Nee
n=	137	385	344	178
Eigenaar/huurder				
Eigenaar	88%	81%	79%	89%
Huurder	13%	20%	21%	11%
Distributienetbeheerder				
Zuiver	20%	21%	20%	22%
Gemengd	80%	79%	80%	78%

Bron: enquête VREG 2011

Aan de ondervraagde gezinnen werd uitgelegd dat met een zogenaamde slimme meter het energieverbruik gedetailleerd kan opgevolgd worden en krijgt de consument snellere, betere en frequentere informatie over zijn verbruik. Na deze korte toelichting, werd aan de respondenten gevraagd of deze slimme meter volgens hun nuttig is om het energieverbruik te doen dalen. Twee derde (66%) van de respondenten vindt van wel. 55-plussers zijn minder overtuigd van het nut dan de jongere leeftijdsgroepen, 45% van hen denkt niet dat een slimme meter nuttig is om hun verbruik te doen dalen. Voornamelijk huurders (79%) en respondenten die vinden dat de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt een goed zaak is (73%), zijn overtuigd van het nut van de slimme meter.

Opvallend is dat van de respondenten die al wisten wat een slimme meter is, maar 54% overtuigd is van het nut van deze meter, tegenover 70% van de respondenten die nog niet wisten wat een slimme meter is.

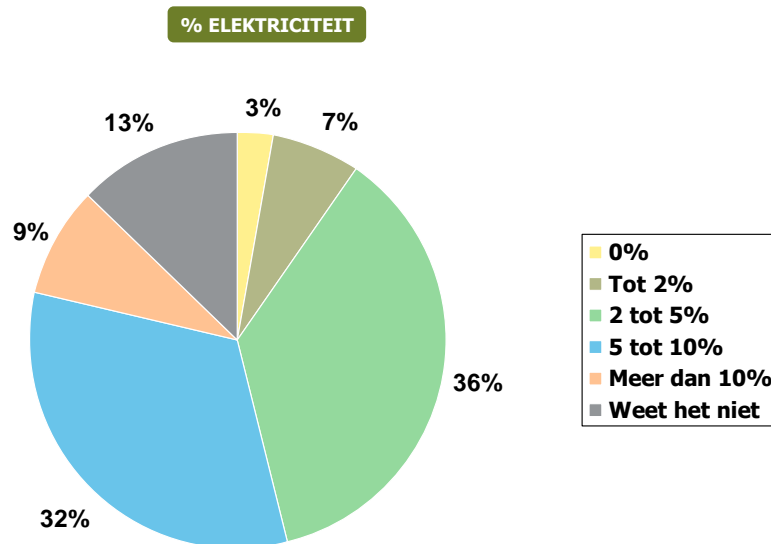
Tabel 21. Nut van de Slimme meter

Slimme meter nuttig om verbruik te doen dalen?	Totale steekproef	Contract elektriciteit		Contract gas	
		Contract standaard-leverancier	Contract andere leverancier	Contract standaard-leverancier	Contract andere leverancier
n=	522	227	134	130	92
Ja	66%	63%	66%	57%	70%
Neen	33%	37%	32%	42%	29%
Weet het niet	1%	1%	3%	1%	2%

Bron: enquête VREG 2011

Van de 344 gezinnen die de slimme meter als 'nuttig' beschouwen, denkt bijna de helft (46%) dat ze jaarlijks tot 5% zouden kunnen besparen dankzij deze meter. 32% denkt tussen 5 en 10% te kunnen besparen (zie figuur 17). Voor aardgas werd deze vraag dit jaar niet gesteld.

Figuur 17. Besparingsmogelijkheden elektriciteit

Base= Respondenten die slimme meter nuttig vinden (n=344)

Bron: enquête VREG 2011

Jongeren denken dat ze meer kunnen besparen dan ouderen. 46% van de 18-34 jarigen, denkt tussen de 5 en 10% te kunnen besparen met de slimme meter. 55-plussers kunnen het besparingspotentieel moeilijker inschatten, 28% van hen antwoordde 'weet niet'.

Zes op tien wil niet extra betalen voor een slimme meter die hen snellere, betere en frequentere informatie over hun verbruik kan geven. Binnen de groep met de laagste inkomens (<1.500 euro), daalt dit percentage zelfs naar 49%. Ook binnen de groep die het nut van de slimme meters inziet, zeggen significant minder gezinnen dat ze niets willen betalen (49%: zie tabel 22).

16% zou er 0 tot 3 euro per maand aan willen geven en 12% 4 tot 6 euro. 6% (29 gezinnen) wil 6 tot 10 euro per maand betalen voor deze extra informatie. 8 gezinnen zelfs meer.

Tabel 22. Betalen voor de slimme meter

Hoeveel zou u per maand willen betalen voor een slimme meter?	Totale steekproef	Netto maandinkomen				Slimme meter = nuttig	
		< 1.500 euro	1.500-2.499 euro	2.500-3.749 euro	> 3.750 euro	Ja	Nee
n=	522	86	160	104	94	344	178
Niets	60%	49%	64%	56%	69%	49%	83%
0-3 euro	16%	24%	13%	23%	11%	21%	8%
4-6 euro	12%	15%	15%	4%	6%	17%	2%
6-10 euro	6%	4%	3%	6%	10%	7%	2%
11-15 euro	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
> 15 euro	1%	0%	1%	0%	2%	2%	0%
Weet niet	5%	8%	4%	1%	2%	4%	6%

Bron: enquête VREG 2011

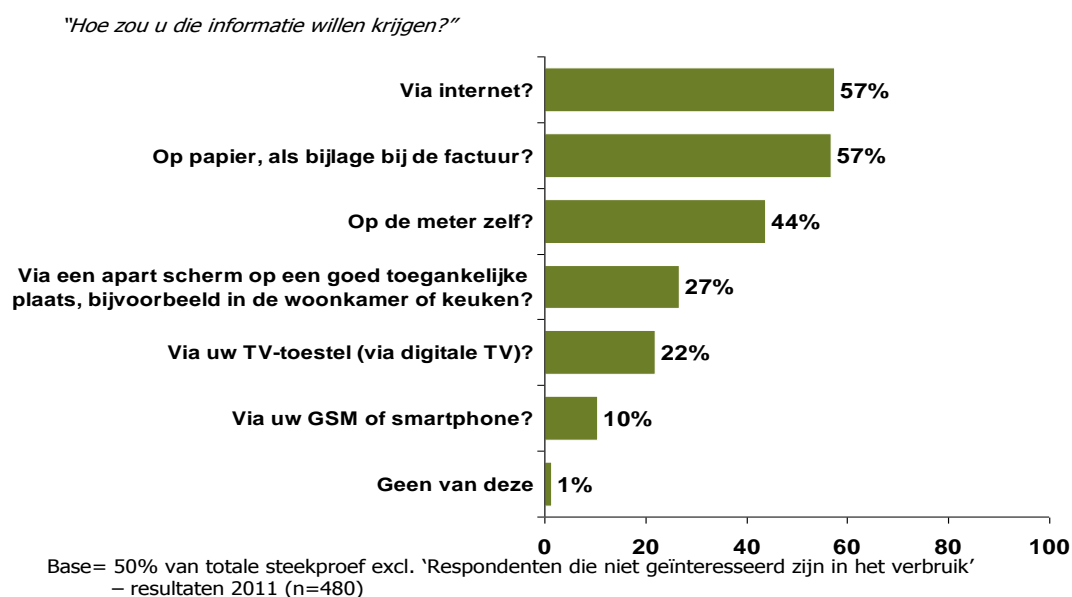
1.4.2 Terugkoppeling van verbruiksgegevens

De meeste respondenten zijn geïnteresseerd in informatie per maand (65%) of per dag (23%). Slechts 7% is niet geïnteresseerd in zijn verbruiksgegevens, maar bij de 55-plussers loopt dit op tot 15%.

Net zoals in 2010 zijn de meest populaire kanalen om deze informatie te ontvangen het Internet (57%, 72% in 2010), als bijlage bij de energiefactuur (57%, 78% in 2010) of via de meter zelf (44%, 45% in 2010). Meer dan een kwart (27%, 24% in 2010) zou het graag op een apart scherm op een goed toegankelijke plaats krijgen, 22% via het TV-toestel (digitaal, 31% in 2010) en 10% via GSM of smartphone tov 13% in 2010 (zie figuur 18).

35-54 jarigen willen de informatie liefst via het Internet (65%) en 55-plussers prefereren een bijlage bij de factuur (70%). Hooggeschoolden verkiezen informatie via het internet (67%), laaggeschoolden op papier (73%) of via GSM (21%).

Figuur 18. Voorkeurskanalen voor het ontvangen van verbruiks informatie

Bron: Enquête VREG 2011

1.4.3 Flexibelere tariefperiodes

Via de slimme meter kan de leverancier tariefperiodes instellen. Zo kan hij bijvoorbeeld elektriciteit goedkoper maken tussen 10 en 11u 's morgens. Twee derde van de gezinnen geeft aan dat ze hiermee rekening zouden houden om te besparen op hun energiekosten. Net zoals in 2010 staan ook jongeren (18- 34 jaar) hier meer voor open (80%) dan 50-plussers (55%). Ook gezinnen met kinderen (77%) en huurders (86%) zeggen significant meer dat ze zich zouden aanpassen aan deze tariefperiodes om hun energiekosten te drukken.

Er werd ook gepolst naar interesse in 'slimme toestellen' (vaatwas, wasmachine, droogkast, etc.) die men via een slimme meter zou kunnen activeren wanneer de stroom goedkoop is. 17% van de gezinnen zouden op korte termijn 'slimme toestellen' willen aankopen. Bijna de helft van de respondenten (47%) overweegt de aankoop, maar pas enige tijd na de installatie van de slimme meter. Iets minder dan een derde (32%) is niet geïnteresseerd in deze toestellen.

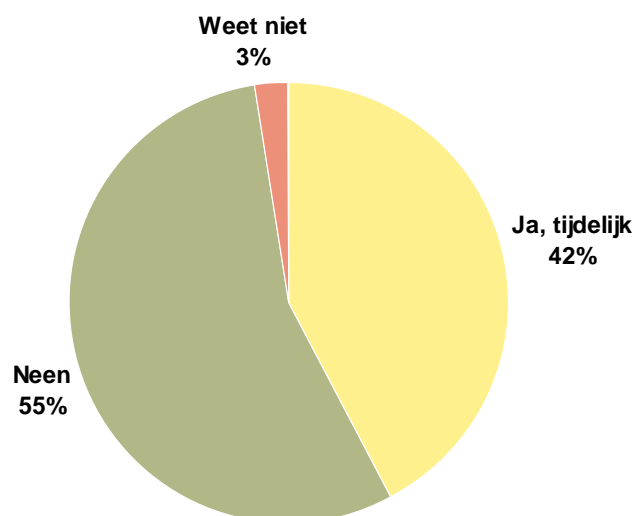
55-plussers zijn minder geïnteresseerd dan jongeren, mogelijk omdat ze dit soort investeringen niet meer willen doen. Meer dan de helft van hen (52%) zegt zulke aankoop niet te zullen doen.

1.4.4 Uitschakeling elektriciteit tijdens piekmomenten

42% heeft er geen problemen mee dat het stroomverbruik tijdens piekmomenten gedurende enkele uren beperkt zou worden, tegen een vergoeding. Meer dan de helft (55%) is echter wel tegen dit idee gekant (zie figuur 19). Huurders (59%) hebben er minder problemen mee dan gezinnen die eigenaar (39%) zijn van hun woning. De hoogste inkomens (>3.750 euro) zeggen significant meer 'neen' (70%). Respondenten die een slimme meter nuttig vinden,

zijn vaker bereid om hun elektriciteitsverbruik tijdelijk te laten beperken (48%) dan de anderen (32%).

Figuur 19. Toelating om elektriciteit tijdelijk uit te schakelen

Base= 50% van de totale steekproef – resultaten 2011 (n=522)

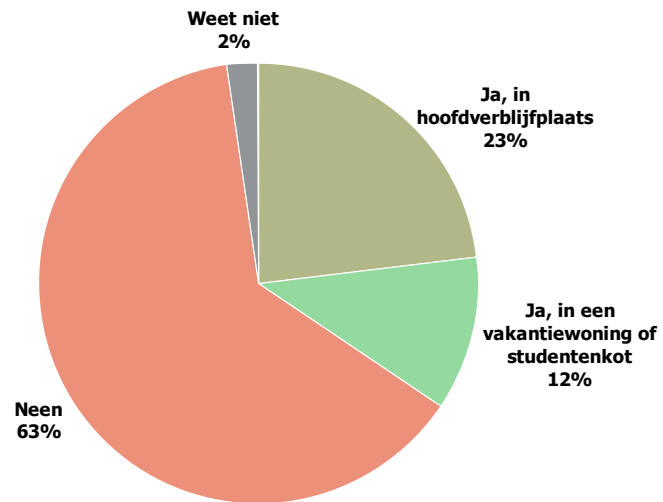
Bron: Enquête VREG 2011

1.4.5 Interesse in voorafbetalingmeter

Wat betreft het gebruik van de slimme meter als een voorafbetalingmeter, zijn de Vlaamse gezinnen in 2011 iets minder afwijzend dan in 2010, toen 78% ronduit 'neen' zei tegen deze mogelijkheid. 23% overweegt het in hun hoofdverblijfplaats en 12% in een vakantiewoning of studentenkot. Meer dan zes op tien (63%) zijn niet geïnteresseerd in een voorafbetalingsmeter (zie figuur 20).

Voornamelijk 55-plussers (74%) hebben geen belangstelling voor deze meter (74%). Huurders (41%) en gezinnen met elektrische hoofdverwarming (35%) tonen wel interesse voor een voorafbetalingsmeter in hun hoofdverblijfplaats.

Figuur 20. Interesse in de voorafbetalingmeter

Base= 50% van de totale steekproef – resultaten 2011 (n=522)

Bron: Enquête VREG 2011

B. Bedrijven

1.1 Indeling afnemers

Op 1 juli 2011 telde Vlaanderen 552.392 professionele toegangspunten¹⁷ voor elektriciteit en 244.107 toegangspunten voor aardgas aangesloten op het distributienet. Ondanks het feit dat deze groep slechts 17% uitmaakt van het totale aantal aansluitingen, zijn ze wel goed voor 71% van het totaal verbruikte volume.

1.2 Hoe ervaren bedrijven de vrijgemaakte energiemarkt in Vlaanderen in 2010?

In de periode juni-juli 2011 ondervroeg TNS Dimarso, in opdracht van de VREG, 1.000 bedrijven met 5 tot 200 werknemers telefonisch over hun ervaringen op de geliberaliseerde energiemarkt in Vlaanderen.

Om tot een representatieve steekproef te komen werden er gekruiste quota op sector en provincie gelegd. In totaal werden 1.000 bedrijven geïnterviewd. Om voldoende uitspraken te kunnen doen over bedrijven waar tussen 50 en 199 werknemers tewerkgesteld zijn, werden er ook quota gelegd op het aantal werknemers. Minstens 500 bedrijven moesten ook aardgasgebruiker zijn, hiervoor werden echter geen quota opgelegd. 553 van de 1.000 geïnterviewde bedrijven gebruikten ook aardgas.

Dit ligt hoger dan de verhouding aardgas/elektriciteit voor niet-huishoudelijke, jaargelezen toegangspunten in Vlaanderen (45% op 1/7/2011). Beiden zijn echter niet volledig vergelijkbaar, omdat de enquête beperkt wordt tot de subgroep van bedrijven met 5 tot 200 werknemers.

Grote bedrijven (50-199 werknemers) zijn vaker afnemers van beide energiebronnen (68%) dan kleine bedrijven.

Het uitgebreide enquêterapport wordt gepubliceerd op www.vreg.be -> Publicaties -> Rapporten.

1.2.1 De jaarlijkse energiekost

In de enquête wordt gepeild naar de jaarlijkse elektriciteit- en aardgaskost van het bedrijf, als indicatie van het jaarlijkse energieverbruik van de onderneming. De interviews werden telefonisch afgenomen zodat de respondenten meestal niet beschikten over de facturen. Hierdoor kon 10% geen indicatie geven van het elektriciteitsverbruik. Voor aardgas was dit zelfs 13%.

Van de bedrijven die wél een inschatting kunnen maken, zegt 52% dat de jaarlijkse elektriciteitskost lager is dan € 10.000 per jaar (41% in 2010), 33% tussen € 10.000 en € 50.000 (21% in 2010) en 15% hoger dan € 50.000 (21% in 2010).

De jaarlijkse aardgaskost ligt algemeen lager, met 66% lager dan € 10.000 per jaar (64% in 2010), 24% tussen € 10.000 en € 50.000 (25% in 2010) en 10% hoger dan € 50.000 (12% in 2010).

¹⁷ AMR (telegelezen meters), MMR (maandgelezen meters) en Jaargelezen professionele meters.

Het belang van de energiekost in het geheel van de bedrijfskosten hangt in grote mate samen met het verbruik en het aantal werknemers binnen het bedrijf. Voor zes op tien bedrijven (60%) is de elektriciteitskost een nogal belangrijke (38%) tot zeer belangrijke (22%) kost binnen het totale bedrijfsbudget (zie tabel 23). Bij grote bedrijven met meer dan 50 werknemers loopt dit op tot drie vierde (75%).

De helft van de bedrijven die aardgas gebruiken vindt dat de aardgaskost nogal (32%) of zeer belangrijk (18%) is binnen het totale bedrijfsbudget. Ook voor aardgas is de kost belangrijker voor grote (57%) dan voor kleine bedrijven (49%). (zie Tabel 23).

Tabel 23. Verband tussen belang energiekost en grootte jaarlijkse energiekost

Belang van de elektriciteitskost	Jaarlijkse elektriciteitskost			
	< €10.000	€10.000 - 25.000	€25.000 - 50.000	> €50.000
n=	468	200	100	132
Zeer + nogal belangrijk	43%	71%	85%	86%
Niet echt + helemaal niet belangrijk	57%	28%	15%	13%
Weet niet	0%	1%	0%	1%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%
Belang van de aardgaskost	Jaarlijkse aardgaskost			
	< €10.000	€10.000 - 25.000	€25.000 - 50.000	> €50.000
n=	316	81	36	47
Zeer + nogal belangrijk	42%	64%	61%	75%
Niet echt + helemaal niet belangrijk	58%	36%	39%	26%
Weet niet	0%	0%	0%	0%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%

Bron: enquête VREG 2011

1.2.2 Controle en duidelijkheid van de eindfactuur

De helft van de respondenten (506 bedrijven) kreeg in de enquête specifieke vragen over de laatste eindfactuur die ze ontvangen hadden. Zo werd nagegaan hoe grondig deze eindfactuur wordt nagekeken. Amper 42% van de bedrijven keek de laatst ontvangen eindafrekening grondig na. 42% bekeek deze factuur slechts oppervlakkig. Bij 14% van de ondervraagden werd ze zelfs helemaal niet nagekeken. 2% kon deze vraag niet beantwoorden.

In 2010 keek 44% de facturen grondig na, 37% oppervlakkig en 14% keek de facturen niet na alvorens ze betaald werden.

Naarmate de energiekosten hoger liggen en belangrijker zijn binnen de totale bedrijfskost, worden de energiefacturen grondiger nagekeken (zie Tabel 24). Grote bedrijven kijken hun factuur grondiger na dan kleine bedrijven (56% vs. 40%). 62% van de bedrijven met een groen contract kijkt hun factuur grondig na tegenover 41% zonder groen contract.

Tabel 24. Controle van de facturatie

Nakijken van factuur	50% van de totale steekproef	Jaarlijkse elektriciteitskost				Belang van de elektriciteitskost		
		< €10.000	€10.000 - 25.000	€25.000 - 50.000	> €50.000	Niet echt / Helemaal niet belangrijk	Nogal belangrijk	Zeer belangrijk
n=	506	245	95	42	67	211	181	110
Grondig	42%	34%	39%	62%	64%	31%	46%	58%
Oppervlakkig	42%	48%	50%	31%	25%	48%	43%	29%
Niet	14%	18%	8%	7%	9%	19%	11%	9%
Weet niet	2%	0%	3%	0%	2%	2%	1%	4%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Nakijken van factuur	50% van de totale steekproef	Jaarlijkse aardgaskost				Belang van de aardgaskost		
		< €10.000	€10.000 - 25.000	€25.000 - 50.000	> €50.000	Niet echt / Helemaal niet belangrijk	Nogal belangrijk	Zeer belangrijk
n=	506	148	46	21	23	125	93	57
Grondig	42%	38%	44%	71%	65%	38%	51%	56%
Oppervlakkig	42%	49%	46%	29%	35%	47%	44%	32%
Niet	14%	14%	7%	0%	0%	14%	4%	7%
Weet niet	2%	0%	4%	0%	0%	1%	1%	5%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: enquête VREG 2011

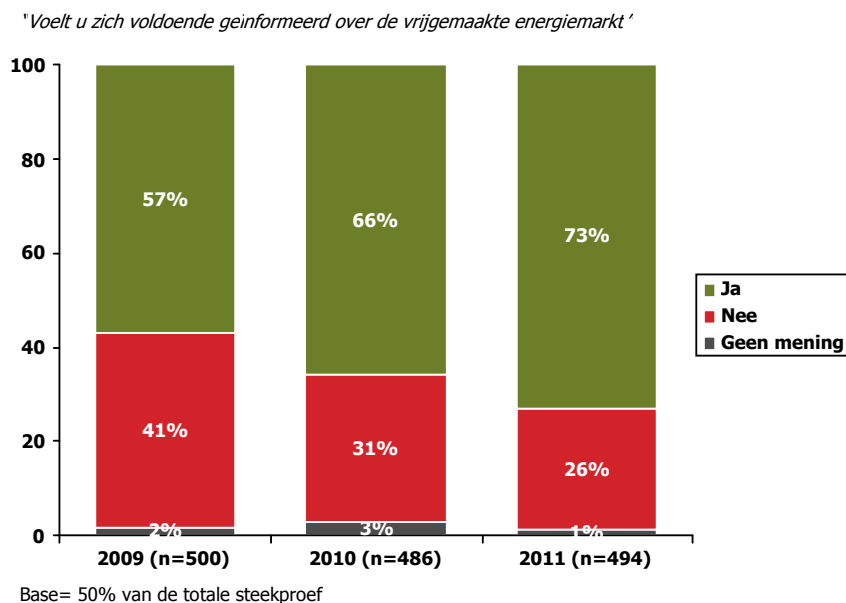
Het ongenoegen over de facturatie is afgenomen ten opzichte van de vorige enquête. Toch zijn niet alle bedrijven even tevreden over de duidelijkheid van de facturen. 19% van de bedrijven is hierover niet echt (14%) of helemaal niet tevreden (5%). Dit is minder dan vorig jaar (28% in 2010) maar de vergelijkbaarheid gaat niet helemaal op, omdat de vraag dit jaar anders gesteld werd.

De 95 bedrijven die de eindafrekening onduidelijk vonden, hebben net zoals vorig jaar vooral problemen met het gebrek aan transparantie in de prijsopbouw (met daaronder de vraag naar indexatieparameters, de prijsformules die werden gebruikt) (62%), de berekeningen (42%). 23% kon niet duidelijk afleiden hoeveel verbruik er werd aangerekend

1.2.3 Informatieverstrekking

In 2011 vindt nog steeds 26% van de bedrijven dat ze onvoldoende geïnformeerd zijn over de vrijgemaakte energiemarkt. Er is wel een dalende trend merkbaar van 41% in 2009, 31% in 2010 naar 26% in 2011 (zie figuur 21). Bij de bedrijven met meer dan 50 werknemers, voelt maar 16% zich onvoldoende geïnformeerd).

Figuur 21. De mate waarin bedrijven zich geïnformeerd voelen over de vrijmaking

Bron: enquête VREG 2011

De toename van het aantal goed geïnformeerde bedrijven kan deels verklaard worden doordat binnen de bedrijven zelf meer gezocht wordt naar informatie over de vrijgemaakte energiemarkt. In 2011 zochten bijna zes op tien bedrijven (58%) naar informatie. De stijgende trend die de voorbije jaren merkbaar was (52% in 2010, 46% in 2009, 45% in 2008 en 47% in 2007) wordt dus verder gezet. Van de bedrijven die zich goed geïnformeerd voelen, ging 63% op zoek naar informatie.

Grote bedrijven en bedrijven met een hoge elektriciteitskost gaan net zoals vorig jaar meer op zoek naar informatie. Bijna negen op tien (89%) van de ondernemingen met de hoogste elektriciteitskost (> 50.000 euro per jaar) gaat op zoek naar informatie tegenover amper 45% van de bedrijven met een lage elektriciteitskost (< 10.000 euro per jaar).

Bedrijven die geen of onvoldoende informatie vonden, zijn nog steeds op zoek naar informatie over de prijs (39%), de goedkopere energie / leveranciers (21%) en naar informatie over andere leveranciers om te kunnen vergelijken (20%).

Het aantal respondenten dat de vrijmaking van de energiemarkt een goede zaak vindt voor hun bedrijf blijft stabiel (66% in 2011 vs. 65% in 2010%). Bedrijven met een contract voor elektriciteit bij een standaard- of een andere leverancier (67%) staan positiever tegenover de vrijmaking dan bedrijven zonder contract (62%).

1.3 Hoe gedragen bedrijven zich op de energiemarkt in Vlaanderen?

1.3.1 Leverancierswissels en marktaandelen

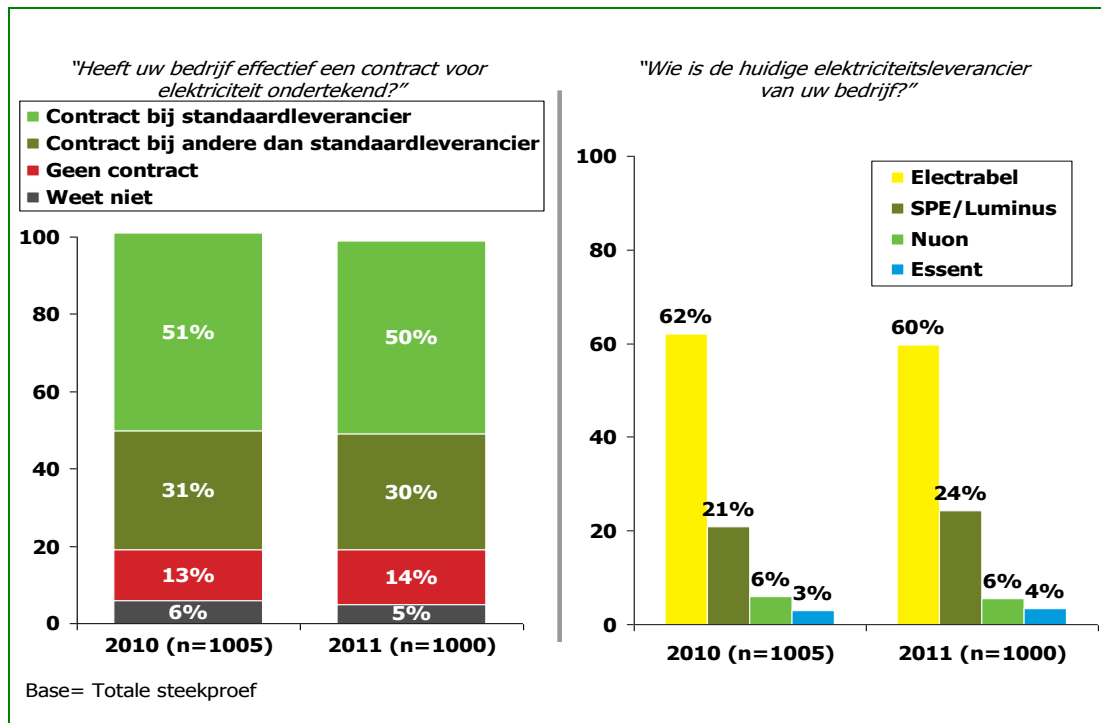
1.3.1.1 Contracten en marktaandelen elektriciteit

80% van de bedrijven heeft een elektriciteitscontract met een leverancier ondertekend. Het aantal bedrijven met een contract is redelijk stabiel ten opzichte van 2010 (82%).

Dit cijfer benadert het percentage gecontracteerde jaargelezen bedrijven per 1 juli 2011 (87%) zoals door de VREG berekend op basis van de gegevens van de marktpartijen. De vergelijking is nochtans niet eenduidig te maken omdat de doelgroep van deze enquête niet 100% overeenstemt met de groep van jaargelezen professionele afnemers.

Van alle ondervraagde bedrijven heeft 50% een contract met de eigen standaardleverancier, dit is vergelijkbaar met de 51% in 2010. Amper 30% heeft een contract afgesloten met een andere leverancier (31% in 2010). De grote spelers op de markt blijven de Electrabel groep met een marktaandeel van 60% en EDF/Luminus met 24%. De kleinere spelers zijn Nuon (6%) en Essent (4%) (zie figuur 22).

Figuur 22. Overzicht contracttypes elektriciteit en leveranciers

Bron: enquête VREG 2011

Als men kijkt naar het profiel van enerzijds de bedrijven met contract bij hun standaardleverancier en anderzijds de bedrijven met contract bij een andere leverancier of zonder contract (zie tabel 25), zijn het voornamelijk de grootte van het bedrijf, de omzet, de grootte en het belang van de energiekost belangrijke parameters.

Tabel 25. Profilering bedrijven met en zonder contract

	Elektriciteit		
	Contract eigen standaard leverancier	Contract andere Leverancier	Zonder contract
n=	504	303	193
Bedrijfsgrootte			
5-49 werknemers	84%	80%	91%
50-199 werknemers	16%	20%	9%
Sector			
Landbouw, jacht en bosbouw	2%	2%	2%
Vervaardiging van voedings- & genotmiddelen	3%	3%	2%
Houtindustrie	1%	0%	0%
Papier- en kartonnijverheid	2%	2%	0%
Chemische nijverheid	2%	3%	3%
Metaal	3%	5%	2%
Overige industrie	10%	8%	5%
Bouwnijverheid	19%	11%	29%
Groot- en kleinhandel	25%	38%	25%
Hotels en restaurants	5%	9%	3%
Vervoer, opslag en communicatie	7%	7%	10%
Financiële instellingen	3%	1%	1%
Onroerende goederen	19%	12%	19%
Omzet 2010			
< 0,25 miljoen euro	4%	4%	8%
0,25 tot (<) 1,25 miljoen euro	30%	29%	31%
1,25 tot (<) 2,50 miljoen euro	16%	16%	21%
2,50 tot (<) 12,50 miljoen euro	25%	27%	17%
12,50 tot (<) 25,00 miljoen euro	5%	8%	4%
25,00 miljoen euro of meer	6%	9%	5%
Weet niet / Geen antwoord	14%	8%	16%
Netbeheerder			
Zuiver	18%	27%	27%
Gemengd	82%	73%	75%
Jaarlijkse elektriciteitskost			
< € 10.000	43%	41%	67%
€ 10.000 - € 25.000	22%	19%	16%
€ 25.000 - € 50.000	9%	15%	5%
> € 50.000	13%	20%	3%
Weet niet	12%	7%	9%
Belang elektriciteitskost in geheel aan bedrijfskosten			
Zeer - nogal belangrijk	61%	67%	47%
(Helemaal) niet belangrijk	38%	33%	52%
Weet niet	1%	0%	1%
Prijsperceptie elektriciteit			
Gedaald	10%	18%	4%
Gelijk gebleven	63%	53%	61%
Gestegen	18%	18%	17%

Weet niet	10%	12%	18%
-----------	-----	-----	-----

	Elektriciteit		
	Contract eigen standaard leverancier	Contract andere Leverancier	Zonder contract
n=	504	303	193
Voldoende geïnformeerd			
Ja	76%	74%	64%
Neen	24%	25%	35%
Info gezocht			
Ja, voldoende informatie gevonden	43%	53%	28%
Ja, maar geen of onvoldoende informatie gevonden	12%	20%	9%
Neen	44%	25%	60%
Kent VREG			
Ja, ik weet goed wat de VREG doet.	16%	16%	11%
Ja, ik weet ongeveer wat de VREG doet.	38%	45%	31%
Ja, maar ik ken de VREG alleen van naam	29%	26%	33%
Neen	17%	13%	25%

Bron: enquête VREG 2011

De top drie van de belangrijkste elektriciteitsleveranciers op de professionele markt bleef ook in de eerste 6 maanden van 2011 nagenoeg ongewijzigd. De GDF Suez dochtermaatschappij Electrabel belevet (via leveringsbedrijf Electrabel Customer Solutions) nog steeds 2 op de 3 bedrijven in Vlaanderen.

De marktaandeelen van de actieve leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele elektriciteitsafnemers zijn terug te vinden op de VREG-website.

Aan de bedrijven werd gevraagd hoeveel verschillende leveranciers ze sinds de vrijmaking al gehad hebben. Voor 68% is de huidige elektriciteitsleverancier, al dan niet met contract, nog steeds de eerste leverancier. 21% had sinds de vrijmaking al met twee energieleveranciers een contract en 6% zelfs al drie. Hieruit blijkt dat er over het algemeen weinig dynamiek is op de elektriciteitsmarkt.

De VREG berekent en publiceert maandelijks een indicator die de dynamiek van de markt weergeeft in termen van maandelijks leverancierswissels van zowel gezinnen als bedrijven als gevolg van bewuste keuzes van de afnemers. De meeste contracten hebben een duurtijd van een jaar of langer. Eenzelfde toegangspunt zal dus in principe maximaal één keer per jaar van leverancier veranderen. Om te weten hoeveel toegangspunten in een jaar van leverancier zijn veranderd, kunnen de maandelijks switchpercentages worden opgeteld. Onderstaande tabel bewijst dat de dynamiek in 2011 hoger is dan in het eerste semester van 2010. Specifiek voor de professionele elektriciteitsafnemers komen we tot volgende cijfers:

Tabel 26. Maandelijks indicator marktdynamiek elektriciteit - professionele afnemers – maandelijks beweging uitgedrukt in %

Relatief aantal toegangspunten dat de overstap naar een andere leverancier maakte													
	JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOT
2007	4,71%	1,28%	0,03%	0,32%	0,00%	0,19%	0,12%	0,38%	0,43%	0,65%	0,79%	0,51%	9,34%
2008	0,95%	0,60%	0,51%	0,68%	0,29%	0,38%	0,23%	0,71%	0,40%	0,71%	0,77%	0,37%	6,60%
2009	0,37%	0,19%	0,47%	0,56%	1,07%	0,27%	0,56%	0,30%	0,46%	0,50%	0,50%	0,40%	5,66%
2010	1,24%	0,42%	0,57%	0,77%	0,24%	0,65%	0,82%	0,42%	0,49%	0,90%	0,64%	0,77%	7,93%
2011	1,18%	0,67%	0,73%	0,73%	0,69%	0,77%	0,85%						5,61%

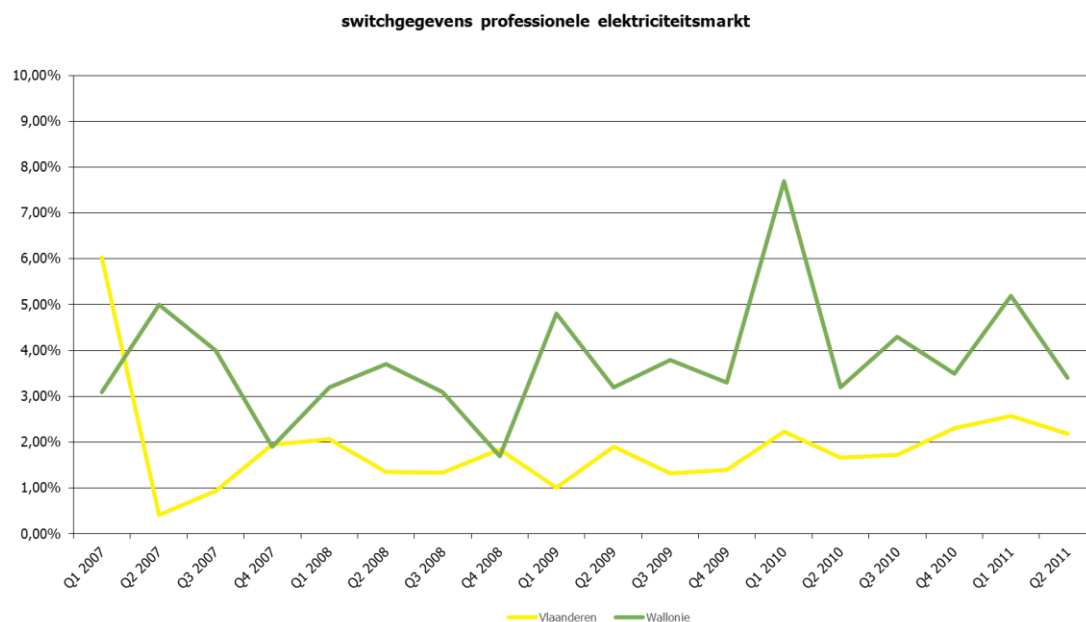
Bron: VREG

In Wallonië werd de markt pas in 2007 volledig vrij en worden de switchgegevens elk kwartaal verzameld. De achterliggende berekening bij de Waalse regulator CWaPE wijkt enigszins af van de in Vlaanderen gehanteerde benadering.

De switchindicator op de Waalse professionele elektriciteitsmarkt bedraagt voor 2010 meer dan 18% (18,70%). Dit is hoger dan 2008 (12%) en 2009 (15%) en aanzienlijk hoger dan in Vlaanderen. Voor 2011 werd in de eerste twee kwartalen al een indicator van meer dan 8% (8,60%) bereikt.

In Vlaanderen merkten we in het verleden zowel voor de professionele aardgasmarkt als voor de professionele elektriciteitsmarkt een hoge switchindicator in het eerste kwartaal, meer specifiek in de maand januari. Dit effect blijkt sinds vorig jaar niet meer zo sterk uit de Vlaamse cijfers. In Wallonië is dit wel het geval

Figuur 23. Switchgegevens professionele elektriciteitsmarkt

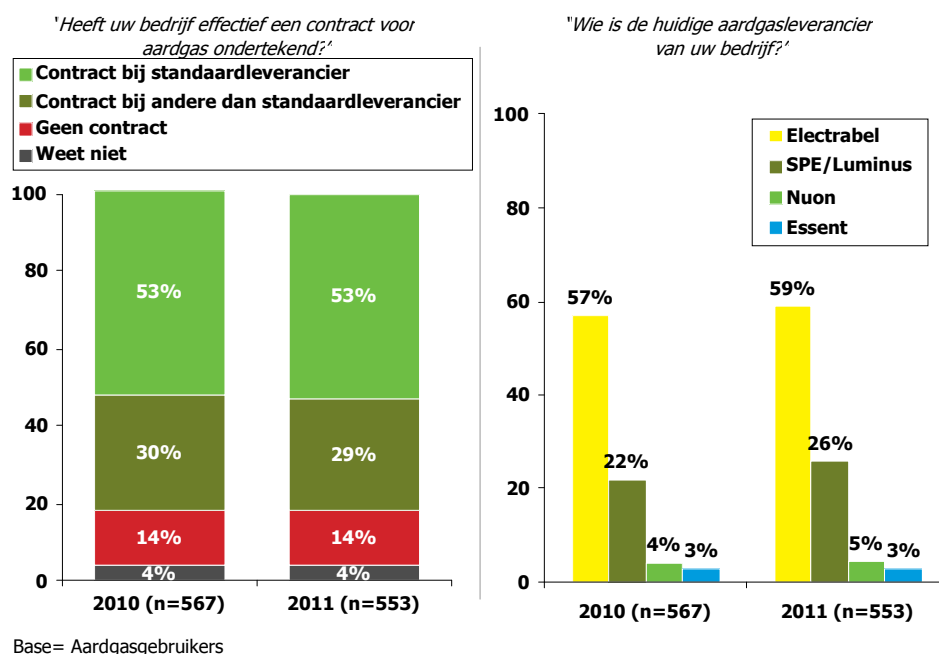
Bron: VREG en CWaPE

1.3.1.2 Contracten en marktaandeel aardgas

Van de aardgasgebruikers heeft 80% een contract: 53% met zijn standaardleverancier voor gas en 29% met een andere aardgasleverancier.

De grote spelers op de markt zijn dezelfde als op de elektriciteitsmarkt. Electrabel is ook hier dominant met een marktaandeel van 59%. EDF/Luminus is de andere grote speler (26%). Nuon (5%), Essent (3%) en de anderen hebben kleine marktaandelen

Figuur 24. Overzicht contracttypes aardgas en leveranciers

Bron: Enquête VREG 2011

86% van de bedrijven die ook aardgas verbruiken, hebben dezelfde leverancier voor aardgas als voor elektriciteit.

Vooraf bedrijven met een grote omzet hebben verschillende leveranciers. 29% van de bedrijven met een omzet tussen de 12,5 en 25 miljoen euro hebben een andere leverancier voor aardgas dan voor elektriciteit. 66% van de grootste verbruikers van aardgas (jaarlijkse aardgaskost > 50.000 euro) heeft dezelfde leverancier tegenover 89% van de kleinste verbruikers (< 10.000 euro per jaar).

Figuur 25 geeft per maand een beeld van het aantal professionele aardgasafnemers dat de overstap maakte naar een andere aardgasleverancier. Deze gegevens zijn berekend door de VREG op basis van input van leveranciers en netbeheerders. Ze tonen een iets hogere dynamiek voor aardgas dan voor elektriciteit. Voor de professionele aardgasafnemers blijkt de dynamiek meer uitgesproken in vergelijking met de dynamiek bij de gezinnen

Tabel 27. Switchgegevens professionele aardgasmarkt

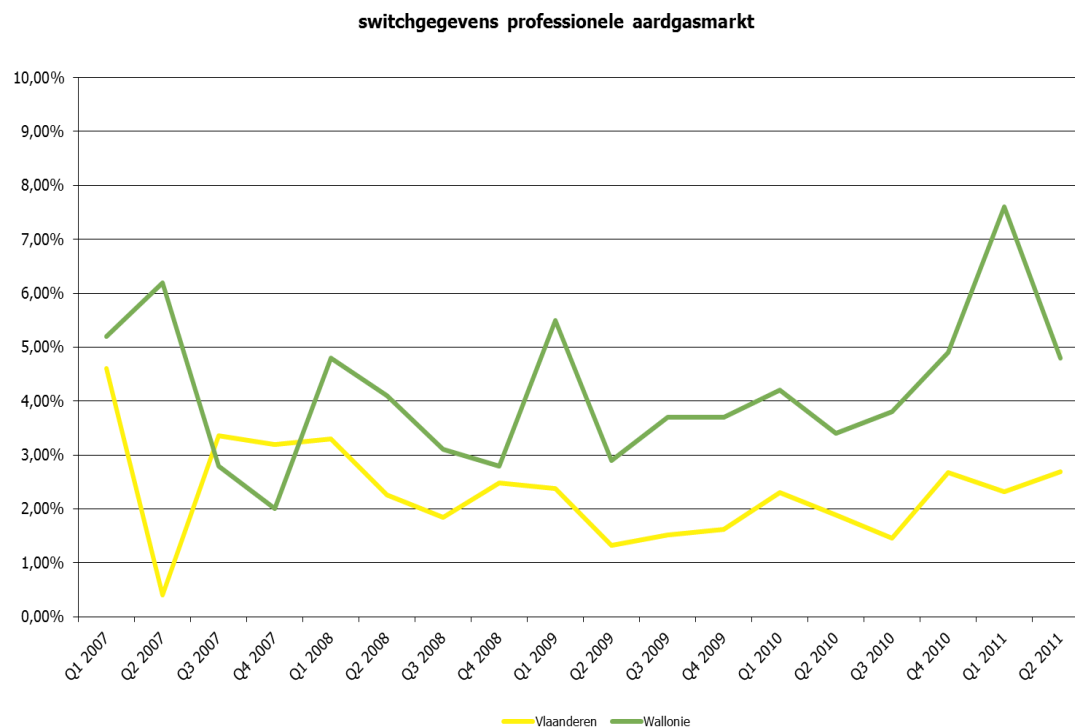
Relatief aantal toegangspunten dat de overstap naar een andere leverancier maakte													
	JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOT
2007	5,21%	1,22%	0,00%	0,11%	0,00%	0,30%	0,15%	0,39%	2,81%	1,10%	1,36%	0,74%	11,54%
2008	1,73%	0,89%	0,68%	1,02%	0,55%	0,68%	0,22%	1,06%	0,56%	1,00%	1,27%	0,22%	9,89%
2009	1,42%	0,71%	0,25%	0,80%	0,23%	0,29%	0,55%	0,35%	0,62%	0,44%	0,79%	0,39%	6,84%
2010	0,84%	0,48%	0,97%	0,74%	0,26%	0,89%	0,47%	0,46%	0,53%	1,03%	0,69%	0,94%	8,32%
2011	1,30%	0,64%	0,38%	0,93%	0,94%	0,82%	0,69%						5,70%

Bron: VREG

In de eerste helft van 2011 is er een verhoogde activiteit tegenover 2010 vast te stellen.

Vergelijkbaar met de professionele elektriciteitsmarkt was er in Wallonië heel veel activiteit bij de vrijmaking van de markt. De switchindicator voor 2010 in Wallonië bedroeg 19,30%. Dit hoge cijfer wordt vooral verklaard door de gebruikte methode in combinatie met de start van de volledige vrijmaking. Globaal genomen is er vooral een verhoogde activiteit te zien in het eerste kwartaal. De meeste contracten in Vlaanderen en Wallonië hebben een looptijd van 1 jaar.

Figuur 25. Switchgegevens professionele aardgasmarkt

Bron: CWaPE, VREG

1.3.2 Waarom veranderen bedrijven van leverancier?

Aan de bedrijven met een contract voor elektriciteit en/of aardgas werd gevraagd waarom ze hebben gekozen voor die bepaalde energieleverancier. Van de bedrijven die dezelfde leverancier hebben voor elektriciteit en gas zegt 98% dat de redenen voor de keuze dezelfde zijn. Bij bedrijven met een andere aardgasleverancier dan de elektriciteitsleverancier werd afzonderlijk gepeild naar de motivatie. Omdat deze laatste groep vrij klein is, beperkt het rapport zich tot de motieven om te kiezen voor een bepaalde elektriciteitsleverancier.

Bedrijven kiezen voor een elektriciteitsleverancier omwille van 'de betrouwbaarheid' (67%), 'de goede dienstverlening' (59%), de 'lagere kostprijs' (54%) en de 'vaste (niet-geïndexeerde) energieprijs' (45%). Het 'aanbod groene stroom' is slechts voor één op vier bedrijven (28%) van belang in hun keuze en zakt daarmee naar een lager niveau dan in 2010 (34%).

Grote bedrijven vinden net zoals in 2010 de lagere kostprijs (70%) en het aanbod groene stroom (37%), maar ook het aanbod van extra diensten belangrijkere criteria dan de kleine bedrijven (zie tabel 28).

Tabel 28. Redenen voor keuze elektriciteitsleverancier

Redenen voor keuze elektriciteitsleverancier	Bedrijven met contract	Bedrijfsgrootte		Elektriciteitscontract		Elektriciteitsleverancier		
		5-49 wkn	50-199 wkn	Standaard	Andere	Electrabel	EDF-Luminus	Nuon
n=	799	660	139	504	288	453	200	55
Betrouwbaar	67%	67%	64%	72%	56%	71%	59%	53%
Goede dienstverlening	59%	59%	60%	61%	55%	61%	54%	58%
Lagere kostprijs	54%	50%	70%	36%	84%	34%	77%	86%
Vaste energieprijs	45%	44%	49%	39%	53%	39%	49%	56%
Groene stroom	28%	26%	37%	24%	34%	22%	30%	26%
Extra diensten	19%	17%	27%	22%	13%	21%	15%	16%
Andere bedrijven stapten ook over	13%	13%	12%	12%	13%	11%	16%	13%
Weet niet	10%	11%	8%	15%	4%	14%	5%	7%

Bron: Enquête VREG 2011

Bedrijven die opteren voor een contract met hun eigen standaardleverancier hebben hiervoor duidelijk andere beweegredenen (betrouwbaarheid) dan diegenen die kiezen voor een andere leverancier op basis van een lagere kostprijs (84%), een vaste energieprijs (53%) en groene stroom (34%).

De keuze voor Electrabel is vooral gebaseerd op betrouwbaarheid (71%). EDF-Luminus en Nuon worden voornamelijk gekozen op basis van de lagere kostprijs (respectievelijk 77% en 86%).

1.3.3 Tevredenheid over leverancier

Er werd nagegaan hoe tevreden de bedrijven achteraf gezien zijn over de gekozen leverancier op het vlak van de juistheid van de facturen, de informatieverlening en de ondersteuning op het vlak van energiebesparingen. Dit jaar werd voor het eerst ook gepeild naar de tevredenheid over de betrouwbaarheid van de dienstverlening en over de prijs.

66% is gewoon 'tevreden' over de juistheid van de facturen, 22% zelfs 'zeer' tot 'uiterst tevreden'. De overige 4% kon zich hierover geen oordeel vormen.

Voor informatieverlening is dit respectievelijk 65% en 16% en voor betrouwbaarheid van de dienstverlening 65% en 24%.

De tevredenheid over de prijs ligt iets lager, met 62% tevreden en 11% zeer of uiterst tevreden. Net zoals in 2010 zijn de respondenten het minst tevreden met de ondersteuning op het vlak van energiebesparingen met 50% tevreden, maar meer dan een kwart (28%) niet echt of helemaal niet tevreden.

Grote bedrijven zijn vaker uiterst of zeer tevreden dan kleine bedrijven (zie tabel 29), mogelijk omdat zij (vaker) een specifieke contactpersoon bij de leverancier hebben, zoals uit blijkt uit tabel 30. Daarnaast hebben ze waarschijnlijk ook een op maat gemaakt leveringscontract. Bedrijven met een contract bij een andere leverancier dan de standaardleverancier zijn net zoals in 2010 minder tevreden over de ondersteuning op het vlak van energiebesparing. Bedrijven met een contract bij de standaardleverancier zijn dan weer significant minder tevreden over de prijs (27% niet echt of helemaal niet tevreden). Electrabel scoort vooral slecht als het gaat over de prijs, met 29% van de bedrijven die niet echt of helemaal niet tevreden zijn.

Tabel 29. Tevredenheid elektriciteitsleverancier

Tevredenheid elektriciteitsleverancier	Totaal	Bedrijfs-grootte		Elektriciteits-contract		Elektriciteitsleverancier		
		5-49 wkn	50-199 wkn	Standaard	Andere	Electrabel	EDF-Luminus	Nuon
n=	799	660	139	504	288	453	200	55
Juistheid facturen								
Uiterst + zeer tevreden	22%	20%	28%	19%	25%	19%	26%	20%
Tevreden	66%	67%	60%	71%	58%	70%	62%	66%
Niet echt + helemaal niet tevreden	8%	8%	8%	8%	9%	9%	6%	7%
Informatieverlening								
Uiterst + zeer tevreden	16%	14%	25%	14%	19%	15%	18%	15%
Tevreden	65%	67%	60%	68%	60%	65%	70%	53%
Niet echt + helemaal niet tevreden	15%	16%	12%	17%	14%	18%	8%	29%
Ondersteuning op vlak van energiebesparing								
Uiterst + zeer tevreden	9%	8%	12%	9%	8%	9%	9%	7%
Tevreden	50%	51%	48%	55%	42%	53%	54%	31%
Niet echt + helemaal niet tevreden	28%	28%	26%	27%	29%	28%	20%	49%
Betrouwbaarheid dienstverlening								
Uiterst + zeer tevreden	24%	22%	34%	24%	24%	24%	24%	16%
Tevreden	65%	66%	58%	67%	62%	66%	64%	64%
Niet echt + helemaal niet tevreden	7%	8%	5%	7%	8%	8%	6%	13%
Prijs								
Uiterst + zeer tevreden	11%	10%	17%	8%	17%	6%	18%	7%
Tevreden	62%	62%	62%	61%	64%	61%	65%	71%
Niet echt + helemaal niet tevreden	22%	24%	17%	27%	16%	29%	13%	18%

Bron: Enquête VREG 2011

De resultaten over de tevredenheid over dienstverleningsaspecten van de aardgasleverancier zijn vergelijkbaar met die over de elektriciteitsleverancier. De juistheid van de facturen en de betrouwbaarheid van de dienstverlening scoren het best (89% minstens tevreden). Over de ondersteuning op vlak van energiebesparing is slechts 44% tevreden en 32% niet echt of helemaal niet tevreden.

1.3.4 Contact met de klantendienst

38% van de ondervraagde bedrijven met contract heeft een vaste contactpersoon bij hun energieleverancier. Vooral grote bedrijven (72%) en bedrijven met een grote elektriciteitskost (> 50.000 euro: 86%) hebben logischerwijze een vaste contactpersoon. Bedrijven bij een andere leverancier hebben significant vaker (47%) een vaste contactpersoon dan bedrijven bij de standaardleverancier (33%).

De tevredenheid is groter bij bedrijven met een vaste contactpersoon (zie tabel 30).

Tabel 30. Impact vaste contactpersoon op tevredenheidsaspecten

Tevredenheid	Elektriciteit	
	Vaste contactpersoon n	Geen vaste contactpersoon n
n=	303	478
Facturatie		
Uiterst + zeer tevreden	30%	16%
Tevreden	59%	70%
Niet echt + helemaal niet tevreden	6%	10%
Informatieverlening		
Uiterst + zeer tevreden	28%	8%
Tevreden	59%	69%
Niet echt + helemaal niet tevreden	10%	20%
Ondersteuning op vlak van energiebesparing		
Uiterst + zeer tevreden	15%	5%
Tevreden	50%	50%
Niet echt + helemaal niet tevreden	21%	33%
Betrouwbaarheid dienstverlening		
Uiterst + zeer tevreden	32%	20%
Tevreden	59%	68%
Niet echt + helemaal niet tevreden	5%	8%
Prijs		
Uiterst + zeer tevreden	20%	6%
Tevreden	61%	63%
Niet echt + helemaal niet tevreden	17%	27%

Bron: Enquête VREG 2011

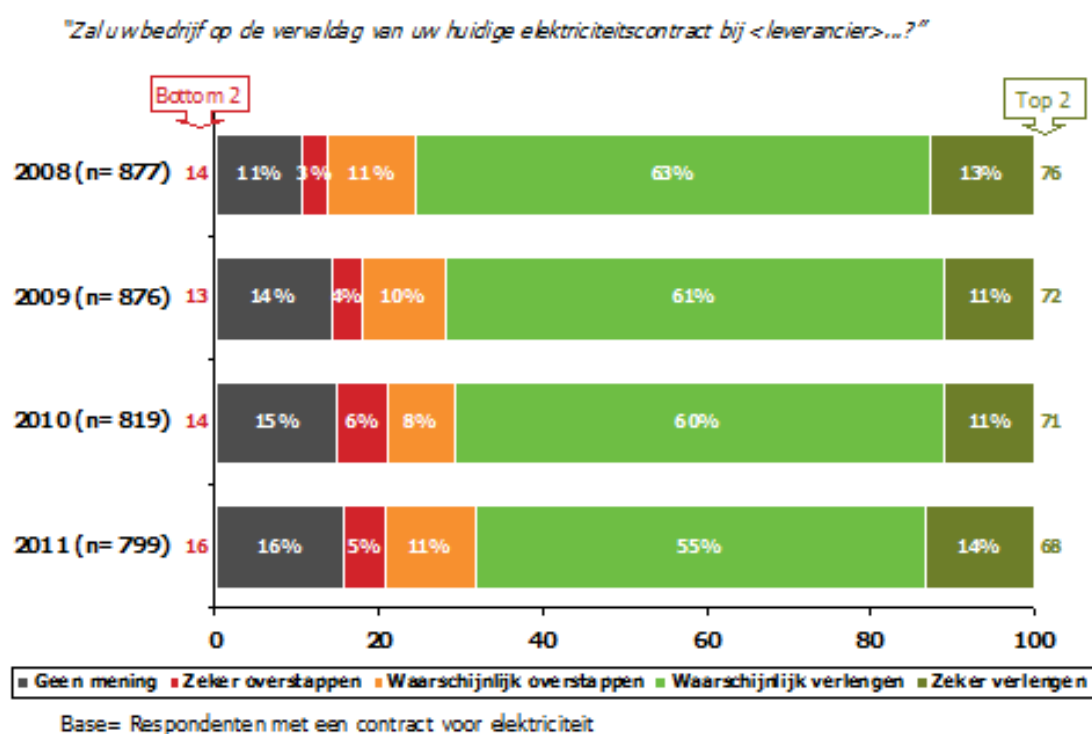
Bedrijven die geen vaste contactpersoon hebben, kunnen contact opnemen met de klantendienst van de energieleverancier. Een derde (34%) van deze bedrijven had in het afgelopen jaar contact met die klantendienst. 59% van hen is in min of meerdere mate tevreden over de snelheid waarmee ze geholpen werden geholpen. Er is dus nog ruimte voor verbetering, want 41% is hierover niet echt of helemaal niet tevreden. De tevredenheid over het antwoord dat ze kregen van de klantendienst is met 74% iets positiever te noemen.

1.3.5 Toekomstplannen?

1.3.5.1 Bedrijven met contract

De intentie om te veranderen van elektriciteitsleverancier is licht gestegen ten opzichte van het vorige jaar (16% versus 14%) (zie figuur 27). Voor bedrijven met een hogere elektriciteitskost (> 50.000 euro) is het veel minder vanzelfsprekend dat ze hun huidige contract zouden verlengen dan voor bedrijven met lagere kosten: 25% heeft de intentie over te stappen tegenover 11% bij de kleinverbruikers. Bedrijven die niet tevreden zijn over de juistheid van de facturen, de betrouwbaarheid van de dienstverlening, de prijs, de informatieverlening of de ondersteuning op het vlak van energiebesparing hebben meer de intentie om te veranderen dan bedrijven die wel tevreden zijn.

Figuur 26. Intentie om te veranderen van elektriciteitsleverancier

Bron: Enquête VREG 2011

Wat betreft de aardgasgebruikers zal 74% waarschijnlijk of zeker zijn contract met de huidige leverancier verlengen. 10% zal waarschijnlijk overstappen naar een andere leverancier, 4% stapt zeker over en 12% is nog onbeslist. Ook voor aardgas zien we dat bedrijven met een hoge aardgaskost (> 50.000 euro/jaar) minder de intentie hebben om hun contract te verlengen.

1.3.5.2 Bedrijven zonder contract

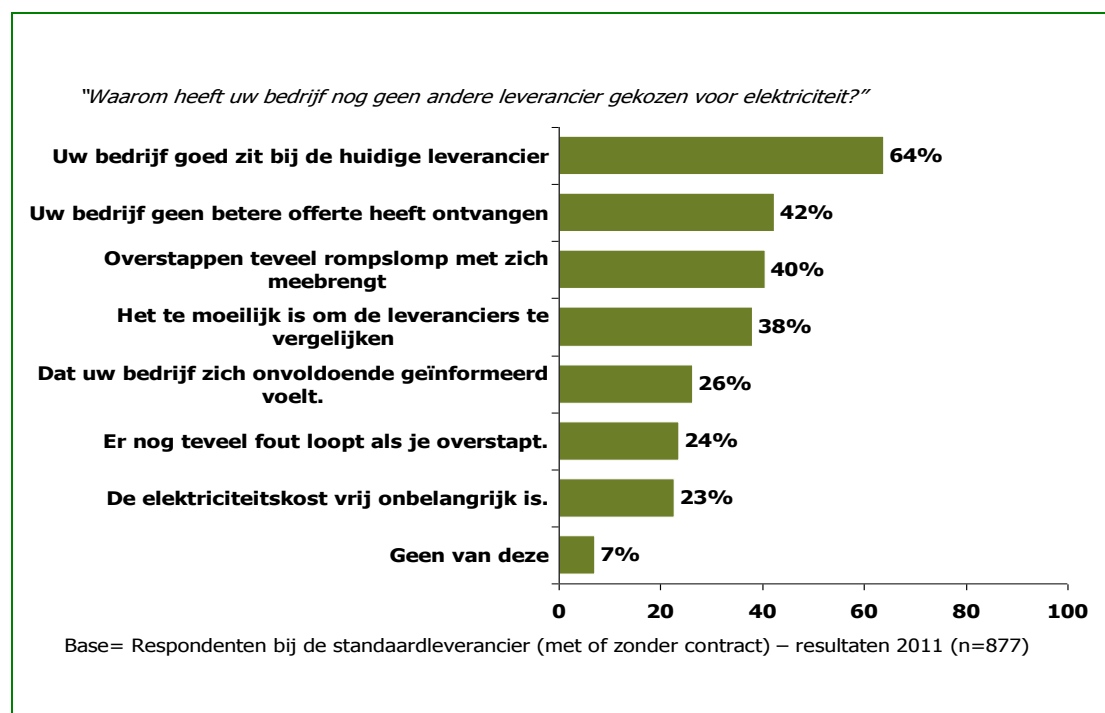
De belangrijkste redenen waarom bedrijven nog steeds geen contract ondertekenden, zijn de tevredenheid over hun (standaard)leverancier (64% - vorig jaar nog 75%), omdat men nog

steeds geen betere offerte heeft ontvangen (42% - vorig jaar 49%) en omdat overstappen te veel rompslomp met zich meebrengt (40% - vorig jaar nog op 2de plaats met 53%). 26% voelt zich onvoldoende geïnformeerd om te veranderen (zie figuur 28). Voor aardgas zijn de resultaten gelijklopend.

De intentie om in de volgende 6 maanden een contract af te sluiten bij een andere elektriciteitsleverancier is vergelijkbaar met 2010. Amper 29% in de groep die nog steeds zonder contract bij de standaardleverancier zit, denkt aan veranderen. 42% gaat waarschijnlijk niet veranderen en 26% zeker en vast niet. 4% weet het nog niet.

Bij de aardgasgebruiker is de intentie om een contract af te sluiten bij een andere leverancier nog lager. 52% gaat waarschijnlijk niet veranderen in het komende half jaar en 27% zeker niet. Slechts 19% staat in min of meerdere mate open voor een switch.

Figuur 27. Redenen om geen elektriciteitscontract af te sluiten

Bron: Enquête VREG 2011

1.4 Slimme meters

1.4.1 De 'slimme meter' en mogelijke besparing

In 2010 hadden bijna vier op tien Vlaamse bedrijven (38%) al gehoord van een slimme meter. De vraagstelling werd in 2011 aangepast om te peilen naar de inhoudelijke kennis over het onderwerp. Op de vraag "Weet u wat een 'slimme meter' voor elektriciteit en aardgas is?" antwoordde 26% van de bedrijven "ja".

Ook hier zien we dat de bekendheid groter is bij bedrijven met meer dan 50 werknemers (35%), bij bedrijven met een groen contract (35%) en bij bedrijven met een elektriciteitskost van meer dan 50.000 euro per jaar (38%).

58% gelooft in het nut van deze "slimme meter" om het verbruik te doen dalen. Bij grote bedrijven is dit 63% en bij kleine bedrijven 57% maar deze verschillen zijn niet significant.

Tabel 31: Nut van de slimme meter

	Totale steekproef	Bedrijfs grootte		Energiekost per jaar (in euro)			
		5-49wkn	50-199wkn	<10.000	10.000-25.000	25.000-50.000	>50.000
n=	1000	842	158	468	200	100	132
Nut van een slimme meter om het verbruik te doen dalen?							
Ja	58%	57%	63%	58%	58%	57%	57%
Neen	39%	39%	34%	40%	40%	41%	38%
Weet niet	4%	4%	3%	3%	3%	2%	5%
% besparen							
n=	579	479	100	269	115	57	75
0%	4%	4%	3%	5%	3%	4%	3%
Tot 5%	31%	31%	34%	33%	33%	25%	39%
> 5 tot 10%	34%	34%	31%	34%	35%	35%	37%
> 10 tot 20%	10%	10%	12%	8%	10%	14%	12%
Meer dan 20%	2%	2%	2%	2%	4%	4%	0%
Weet niet	19%	19%	18%	18%	16%	19%	9%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: Enquête VREG 2011

Onder de bedrijven die overtuigd zijn van het nut van de slimme meter, meent net als vorig jaar ongeveer één op drie (31%) dankzij de meter jaarlijks tot 5% te kunnen besparen op hun elektriciteitsverbruik. 34% verwacht tussen 5-10% per jaar minder te verbruiken, 10% meent tussen 10-20% te kunnen besparen en 2% zelfs meer dan 20%. Slechts 4% van de bedrijven ziet geen enkele besparingsmogelijkheid dankzij de extra informatie (zie tabel 31).

Toch eerder opvallend is dat bij de Nuon klanten 56% denkt maar tot 5% te kunnen besparen en bij bedrijven met een groen contract is dat 39%. Bij de bedrijven zonder een elektriciteitscontract meent men meer te kunnen besparen: 18% zegt 10-20%.

1.4.2 Terugkoppeling van verbruiks informatie

7 op 10 van de bedrijven verkiest maandelijkse informatie over hun gebruik (70%). Het valt op dat bij grote bedrijven er toch meer dan gemiddeld ook wordt gekozen informatie per dag en per uur (28% en 15% versus 16% en 9%). De verkozen frequentie is hoger al naargelang de jaarlijkse elektriciteitskost hoger is (zie tabel 32).

Tabel 32: Terugkoppeling van verbruiks informatie

	Totale steekproef	Bedrijfs grootte		Elektriciteitskost per jaar (in euro)			
		5-49wkn	50-199wkn	<10.000	10.000-25.000	25.000-50.000	>50.000
n=	1000	842	158	468	200	100	132
Welke info							
per maand	70%	71%	61%	75%	73%	62%	52%
per dag	16%	14%	28%	11%	13%	24%	37%
per uur	9%	8%	15%	5%	10%	16%	22%
per minuut	2%	2%	4%	1%	2%	3%	8%
Geen van deze	13%	13%	8%	13%	14%	11%	6%

Bron: Enquête VREG 2011

Voor de bedrijven die interesse hebben in extra verbruiksgegevens per maand/dag/uur zijn de twee meest populaire kanalen om deze te ontvangen: het internet (76%) en als bijlage bij de factuur (64%) (zie figuur 29). Vorig jaar was dit nog respectievelijk 89% en 72%. Beide werden dus minder genoemd. We zien dat er gemiddeld minder antwoorden gegeven werden, wellicht omdat men een meer uitgesproken voorkeur heeft voor bepaalde informatiekanalen.

Naarmate de grootte van het bedrijf stijgt, merken we een stijging in de populariteit van het internet en een daling in het aantal bedrijven dat genoeg neemt met een bijlage bij de energiefactuur.

In de provincie Limburg wordt er meer dan gemiddeld ook gekozen voor informatie op de meter zelf (40% versus 31%) en in Antwerpen is dat juist minder (24%).

Figuur 28: Voorkeurskanalen voor het ontvangen van verbruiksgegevens

Bron: Enquête VREG 2011

1.4.3 Tariefperiodes

Via de slimme meter kan de leverancier tariefperiodes instellen. Hij kan bijvoorbeeld elektriciteit goedkoper maken tussen 10 en 11u 's morgens.

Vier op tien (38%) zeggen dat hun bedrijf hiermee rekening zou houden en daardoor besparen op de energiekosten. Dat is vergelijkbaar met 2010 (39%). We zien een grotere bereidheid in de sector van de hotels en restaurants (53%) en lager in de sector van metallurgie en vervaardiging van producten van metaal (18%). Wellicht heeft dit te maken met de praktische haalbaarheid van het systeem van de tariefperiodes.

De helft van de bedrijven waar de elektriciteitskost zwaar doorweegt (51%) zegt hiermee rekening te willen houden. Bedrijven die geen groen contract overwegen zijn minder geneigd (31%) om in te spelen deze tariefperiodes dan bedrijven dit wel een groen contract overwegen (45%).

1.4.4 Uitschakeling elektriciteit tijdens piekmomenten

23% van de bedrijven zou ermee akkoord gaan om als er een heel hoog elektriciteitsverbruik is, het stroomverbruik van hun bedrijf gedurende enkele uren te laten beperken tegen het verkrijgen van een vergoeding.

Kleine bedrijven (5-9 werknemers: 28%), bedrijven in de sector van landbouw, jacht en bosbouw (53%) en hotels en restaurants (35%) hebben hier minder op tegen. Van de bedrijven die een slimme meter nuttig vinden, zou 29% er akkoord mee gaan om het stroomverbruik te laten beperken. Naarmate de omzet groter wordt en de elektriciteitskost hoger is, zijn bedrijven minder geneigd om hun verbruik te laten beperken. Van de bedrijven met een jaarlijkse elektriciteitskost van meer dan 50.000 euro, zegt 83% 'neen'. Ook bedrijven die de VREG goed kennen, geven significant vaker aan dat ze hier niet mee akkoord zouden gaan (82%).

2 Evolutie elektriciteits- en aardgasprijzen

Op basis van de gegevens in de V-test heeft de VREG een goed beeld van de evolutie van de energieprijzen.

In de enquête wordt aan de gezinnen gevraagd om een inschatting te geven van de prijsevolutie. "Is de energieprijis die men betaalt gestegen, gedaald of gelijk gebleven is ten opzichte van het jaar voordien". De gezinnen spreken zich uit over de prijsevolutie in de periode juli 2009-juli 2010. Op die manier kan bekeken worden of de perceptie klopt met de realiteit.

A. Gezinnen

2.1 Energieprijs: perceptie en voorkeuren van de Vlaamse gezinnen

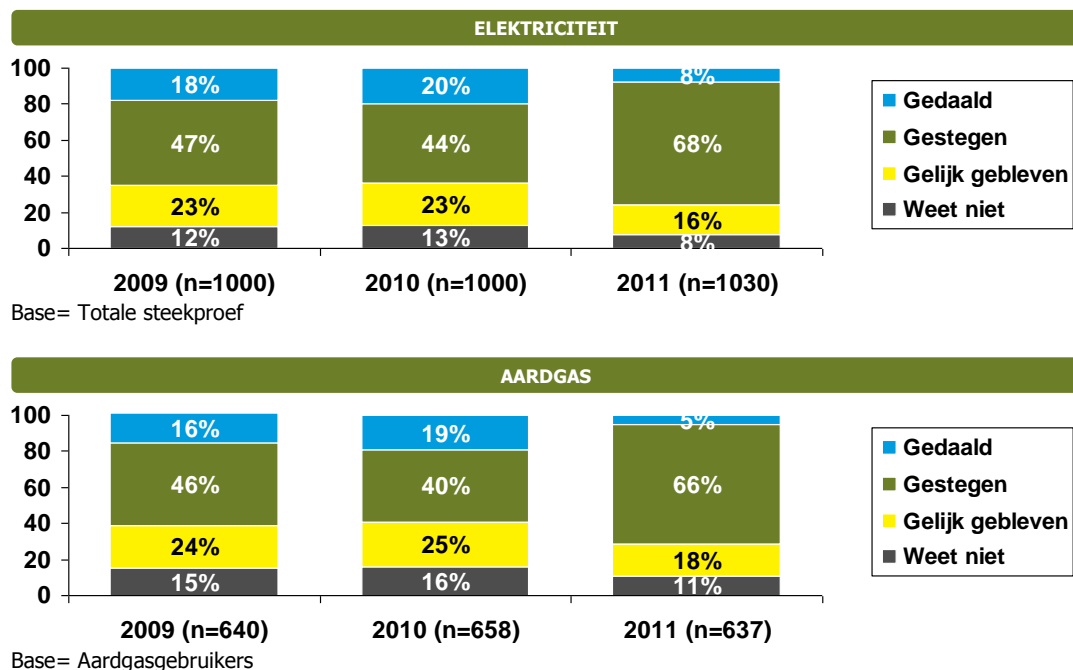
2.1.1 Elektriciteit

Terwijl in 2010 nog maar 44% het idee had dat de elektriciteitsprijzen gestegen waren, is in 2011 bijna 7 op 10 (68%) hiervan overtuigd. 16% denkt dat de prijzen hetzelfde gebleven zijn (23% in 2010) en volgens 8% is de prijs gedaald (20% in 2010) (zie figuur 30). Er zijn weinig verschillen tussen gezinnen met of zonder contract voor elektriciteit.

43% van de gezinnen die denken dat de elektriciteitsprijs gestegen is, schatten dat de omvang van deze stijging in de grootteorde 5-10% lag. 17% denkt dat dit met minder dan 5% was en 14% kan geen inschatting maken. 26% van diegene die denken dat de prijs gedaald is, schatten dat dit met minder dan 5% is gedaald (zie tabel 33).

Figuur 29. Perceptie evolutie elektriciteitsprijs

"Als u de elektriciteit- /aardgas prijs die u nu betaalt, vergelijkt met die van 1 jaar geleden, is die dan volgens u ...?"

Bron: Enquête VREG 2011

Tabel 33. Prijsperceptie elektriciteit

Elektriciteit	Totale steekproef	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract
n=	1030	456	281	293
Prijsperceptie				
Gedaald	8%	6%	11%	7%
Gestegen	68%	70%	64%	70%
Gelijk gebleven	16%	16%	17%	15%
Weet niet	8%	8%	8%	7%
	Neemt prijsstijging waar	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract
n=	704	318	180	206
Prijsstijging				
< 5%	17%	17%	21%	15%
5% - 10%	42%	39%	39%	49%
10% - 15%	17%	20%	17%	14%
15% - 20%	5%	5%	4%	4%
> 20%	5%	6%	6%	3%
Weet niet	14%	13%	13%	15%
	Neemt prijsdaling waar	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract
n=	79	28	30	22
Prijsdaling				
< 5%	26%	38%	23%	15%
5% - 10%	25%	14%	36%	23%
10% - 15%	8%	3%	13%	8%
15% - 20%	7%	8%	12%	0%
> 20%	18%	19%	3%	38%
Weet niet	16%	19%	13%	16%

Bron: enquête VREG 2011

2.1.2 Aardgas

We kunnen voor de aardgasprijzen dezelfde evolutie zien als voor elektriciteit. Terwijl in 2010 amper 40% van de gezinnen dachten dat aardgasprijzen gestegen waren, is dit in 2011 66%. 18% zegt dat prijs hetzelfde is gebleven (25% in 2010) en 5% denkt dat de prijs gedaald is (19% in 2010) (zie figuur 30).

Wat betreft de perceptie van de aardgasprijs zijn er wel duidelijke verschillen tussen gezinnen met of zonder contract. Respondenten met een contract bij een andere dan de standaardleverancier zijn er vaker van overtuigd dat de prijs gelijk gebleven of gedaald is. Gezinnen met een contract bij de standaardleverancier denken significant meer dat de prijs gestegen is (77%).

41% schat dat de aardgasprijs gestegen is met 5-10%. 13% denkt dat het een stijging van maximum 5% is. Van diegene die denken dat de prijs gedaald is, schat meer dan een kwart (29%) dat de daling kleiner is dan 5. Bijna een derde (32%) denkt dat de prijs tussen 5-10% gedaald is (zie tabel 34).

Tabel 34. Prijsperceptie aardgas

Aardgas	Totale steekproef	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract
n=	637	234	194	209
Prijsperceptie				
Gedaald	5%	3%	8%	4%
Gestegen	66%	77%	59%	61%
Gelijk gebleven	18%	14%	23%	19%
Weet niet	11%	6%	11%	16%
	Neemt prijsstijging waar	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract
n=	421	181	114	127
Prijsstijging				
< 5%	13%	12%	16%	14%
5% - 10%	41%	42%	35%	45%
10% - 15%	17%	18%	24%	10%
15% - 20%	8%	7%	8%	10%
> 20%	6%	7%	5%	4%
Weet niet	15%	15%	12%	18%
	Neemt prijsdaling waar	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract
n=	32	8	15	9
Prijsdaling				
< 5%	29%	49%	25%	21%
5% - 10%	32%	34%	39%	16%
10% - 15%	2%	0%	4%	0%
15% - 20%	12%	0%	22%	5%
> 20%	22%	18%	6%	53%
Weet niet	4%	0%	4%	5%

Bron: Enquête VREG 2011

2.2 Monitoring energieprijzen gezinnen

2.2.1 Overzicht van de markt

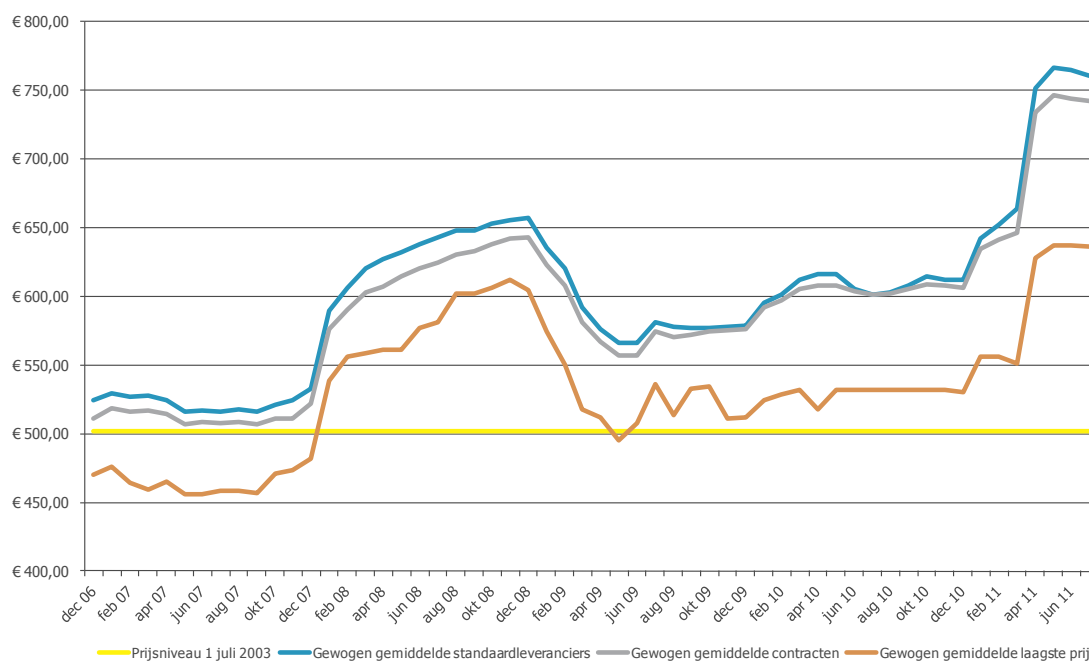
De figuren hieronder brengen voor een gezin met een gemiddeld verbruik (elektriciteitsverbruik¹⁸ op jaarbasis van 1.600 kWh in de dag en 1.900 kWh in de nacht en aardgasverbruik op jaarbasis van 23.260 kWh) de evolutie van de elektriciteitsprijzen (Figuur 31), de aardgasprijzen (Figuur 32) en de som van de elektriciteits- en aardgasprijzen (Figuur 33) in beeld.

De VREG ondervindt dat het nog altijd aangewezen is om een onderscheid te maken tussen passieve gezinnen, actieve gezinnen en de meest prijsbewuste gezinnen. De passieve gezinnen worden nog steeds beleverd door hun standaardleverancier. De actieve gezinnen sloten een contract af met een elektriciteits- en/of aardgasleverancier (in veel gevallen met hun eigen standaardleverancier) en betalen in de regel minder dan de passieve gezinnen. De

¹⁸ Het jaarverbruik van deze typecategorie was opgesplitst in 2.200 kWh in de dag en 1.300 kWh in de nacht op jaarbasis vóór de invoering van het weekendtarief op 1 januari 2007.

gezinnen die het meest prijsbewust zijn, zijn de gezinnen die op zoek gaan naar de laagste prijs in hun distributienetgebied. Hierdoor betalen zij het minst.

Figuur 30. Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor een gezin met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten stegen met uitzondering van november en december 2010 onophoudelijk vanaf augustus 2010 tot en met mei 2011. In de twee daaropvolgende maanden is er voor beide prijscurven een zeer lichte prijsdaling merkbaar.

Alle gewogen gemiddelde prijzen (gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers € 760,84, gewogen gemiddelde prijs van de contracten € 742,60 en gewogen laagste prijs € 636,10) zijn in juli 2011 opvallend sterk gestegen ten opzichte van december 2010: de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers met 24,38%, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met 22,53% en de gewogen gemiddelde laagste prijs met 19,97%. Deze drie prijscurven bereikten in mei 2011 hun hoogste prijsniveau.

Passieve gezinnen kunnen in juli 2011 ongeveer € 125 besparen door te opteren voor de laagste prijs op de markt. Voor actieve gezinnen bedraagt dit gemiddeld ongeveer € 105.

Figuur 32 toont dat een opwaartse¹⁹ evolutie van de gewogen gemiddelde aardgasprijs van de standaardleveranciers en van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten zich aftekent sinds november 2009 tot en met mei 2011.

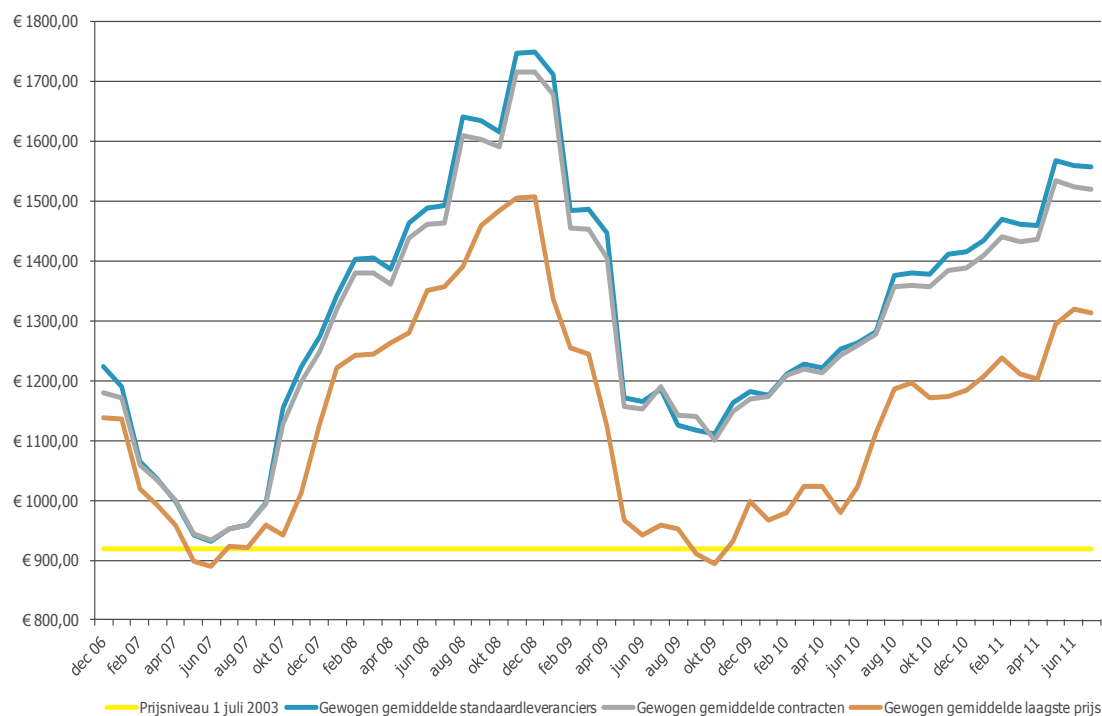
In juli 2011 stijgt de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (€ 1.558,83) en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (€ 1.520,14) ten opzichte van december

¹⁹ In januari, april en oktober 2010 en in maart en april 2011 stelt de VREG kleine dalingen in de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers vast ten opzichte van respectievelijk december 2009, maart en september 2010 en februari en maart 2011. Ook de gewogen gemiddelde prijs van de contracten daalde in dezelfde periode in een aantal maanden ten opzichte van de voorgaande maanden lichtjes: april en oktober 2010 en maart 2011.

2010 met respectievelijk 10,02% en 9,47%. Voor de gewogen gemiddelde laagste prijs (€ 1.312,82) bedraagt dit percentage zelfs 10,85%.

Een passief gezin kan in juli 2011 € 246,00 besparen door te opteren voor de laagste prijs op de aardgasmarkt. Voor een actief gezin is deze besparing € 207,32.

Figuur 31. Evolutie van de aardgasfactuur voor een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)

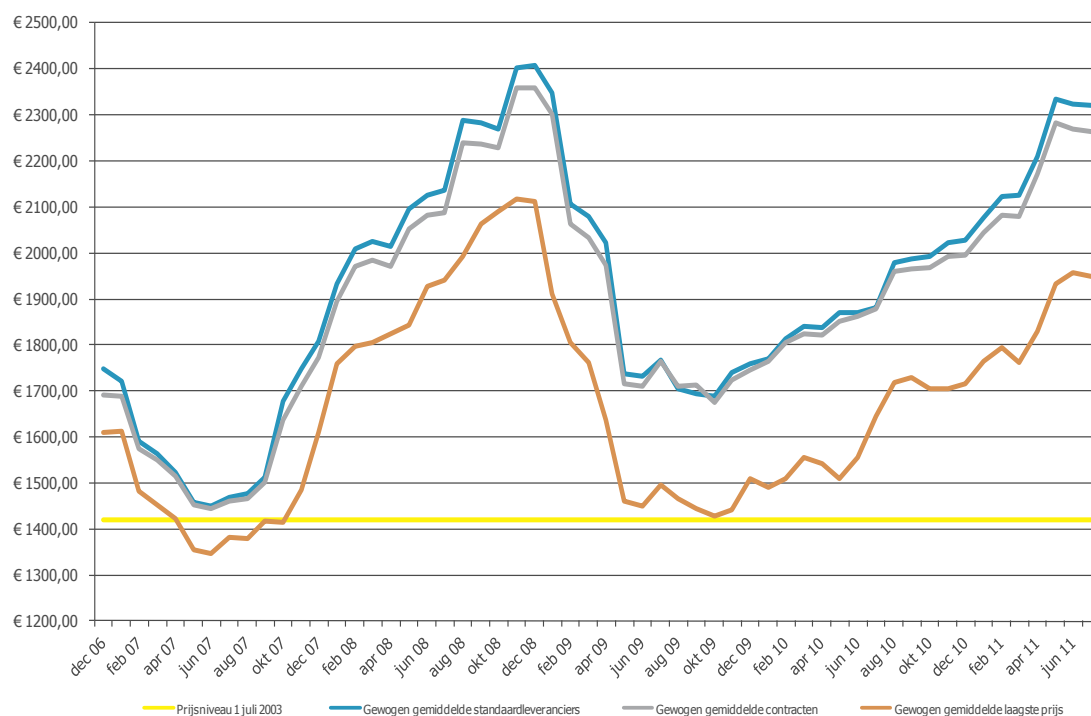

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

We geven ook een beeld van de evolutie van de totale energiefactuur (elektriciteit plus aardgas) door de prijs voor het gemiddelde verbruik voor elektriciteit en aardgas samen te tellen. Figuur 33 geeft dit beeld.

Ook hier geven we de evolutie weer van de passieve klanten (gewogen gemiddelde standaardleveranciers), de actieve klanten (gewogen gemiddelde contracten) en de prijsbewuste klant (gewogen gemiddelde laagste prijs).

Figuur 32. Evolutie van de totale energiefactuur voor een gezin met een doorsnee verbruik

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

In juli 2011 maakt aardgas ongeveer 67% uit van de totale jaarlijkse energiefactuur²⁰.

2.2.2 Onderdelen van de energieprijis

De totale jaarlijkse kostprijs die de leveranciers aan hun eindafnemers aanrekenen bestaat uit verschillende onderdelen:

- de energieprijis (inclusief de kosten groene stroom en de kosten WKK voor elektriciteit²¹)
- de nettarieven (distributie- en transmissienettarieven voor elektriciteit en aardgas distributie- en vervoernettarieven voor aardgas)
- de heffingen

De leveranciers kunnen zich van elkaar onderscheiden op basis van de energieprijis en voor elektriciteit ook de heffingen voor denuclearisatie en Kyoto²². Sinds 1 juli 2009 zijn deze heffingen, evenals de overige heffingen die deel uitmaken van de federale bijdrage²³, vervat in de transmissienettarieven. Omwille van het cascadeprincipe (doorrekening van transmissienetbeheerder Elia naar distributienetbeheerders naar leveranciers) is de federale bijdrage verschillend per distributienetbeheerder.

In onderstaande taartdiagrammen²⁴ wordt voor elektriciteit en voor aardgas de procentuele verdeling van de prijsonderdelen voor een gezin met een doorsnee verbruik getoond.

²⁰ Energie omvat elektriciteit en aardgas (verwarming en ander gebruik).

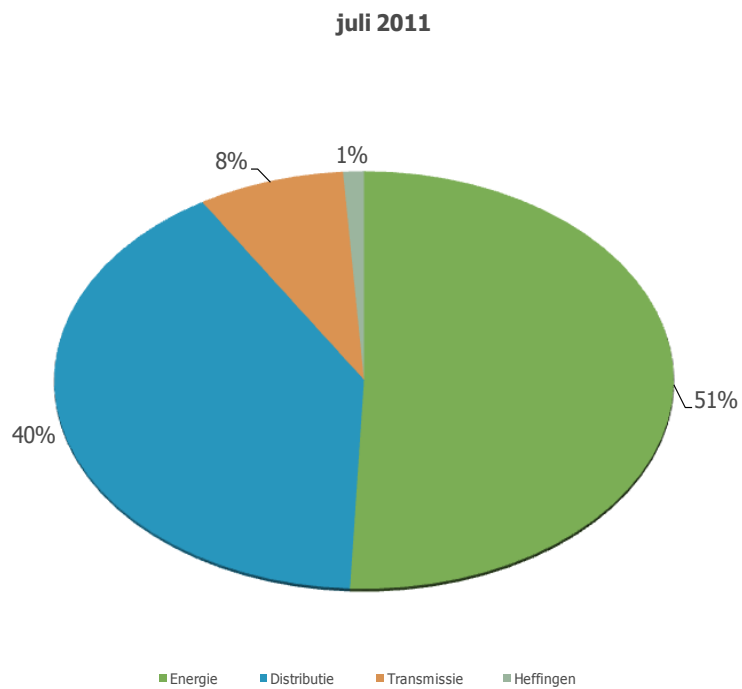
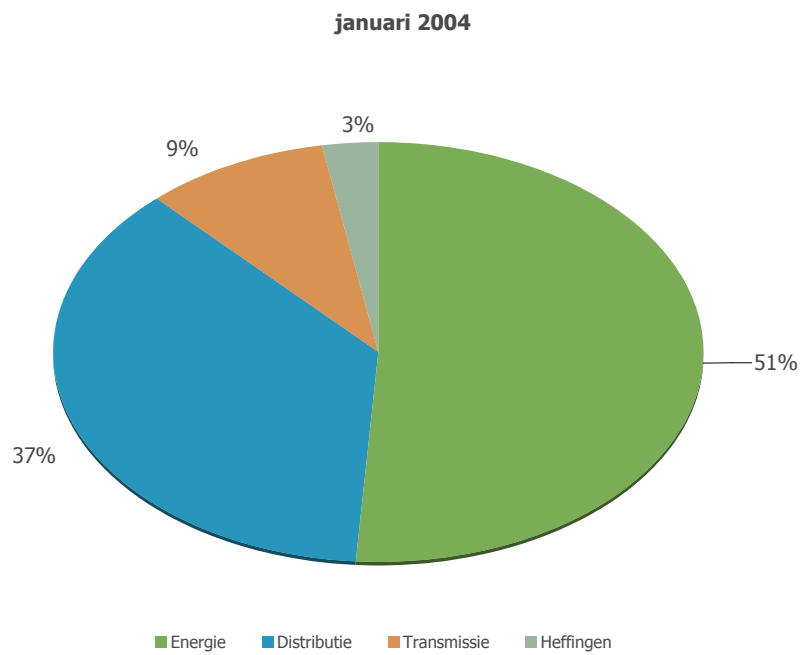
²¹ De kosten groene stroom en de kosten WKK weerspiegelen de kosten die de leveranciers maken om te voldoen aan de jaarlijkse quotumverplichtingen.

²² De andere prijsonderdelen (nettarieven en overige heffingen) worden door de overheid bepaald of goedgekeurd en zijn binnen eenzelfde netgebied voor alle afnemers gelijk.

²³ De VREG houdt bij de berekening van de gewogen gemiddelde prijzen voor zijn marktstudies geen rekening met eventuele vrijstellingen van de heffingen denuclearisatie en Kyoto.

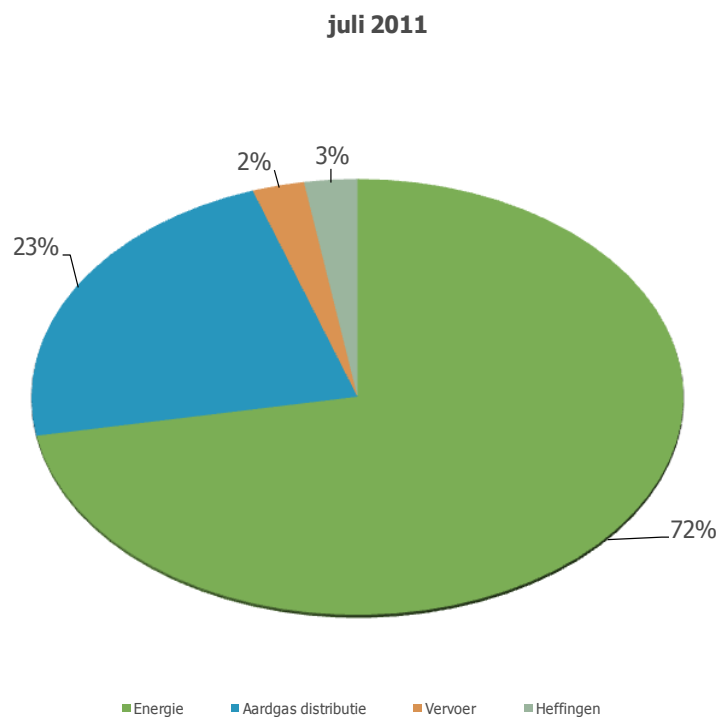
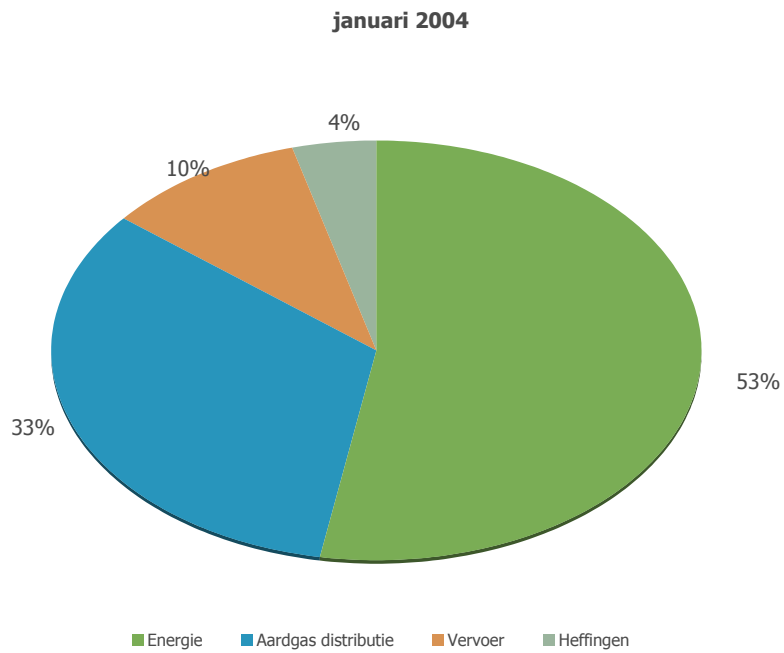
²⁴ De btw is in elk prijs onderdeel inbegrepen.

Figuur 33. Procentuele verdeling van de onderdelen van de elektriciteitsprijs voor een gezin met een doorsnee verbruik

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

Figuur 34. Procentuele verdeling van de onderdelen van de aardgasprijs voor een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik

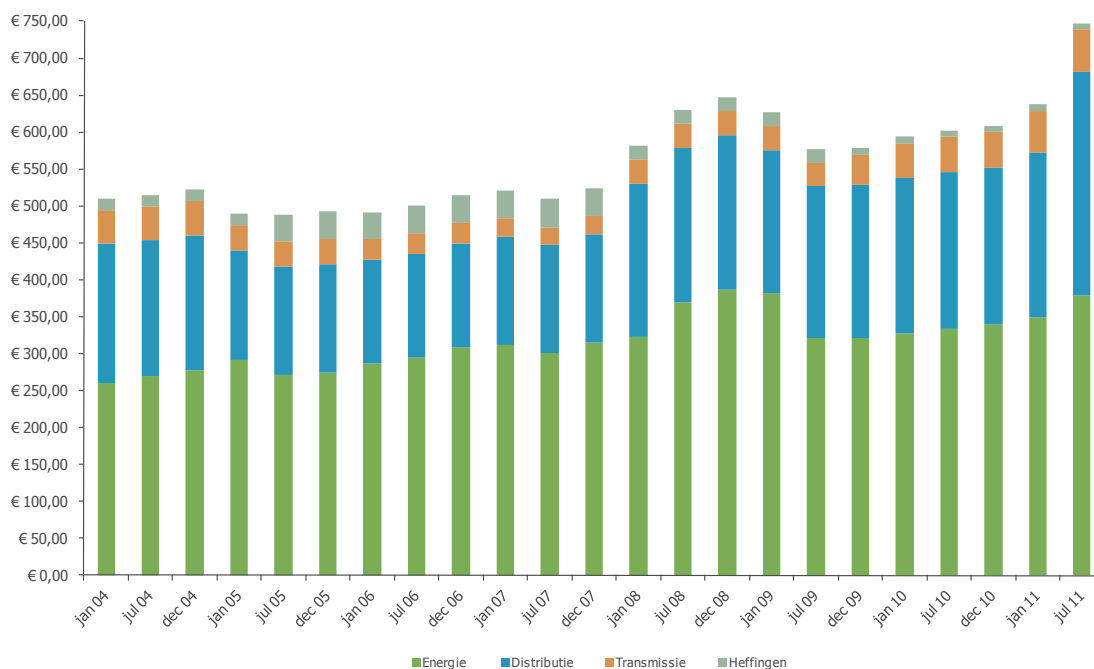
Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

De verhoudingen van de onderdelen veranderen significant doorheen de tijd. Voor aardgas kan dit duidelijk vastgesteld worden op basis van bovenstaande figuur. Voor elektriciteit is dit minder merkbaar op basis van figuur 34.

Vooral de groei van de energiekost voor aardgas in juli 2011 (72%) ten opzichte van januari 2004 (53%) trekt de aandacht. Het vervoertarief²⁵ dat vervat zit in de energiekost daalde over dezelfde periode van 10% naar 2%.

De twee onderstaande figuren tonen de evolutie van de verhoudingen van de verschillende prijsonderdelen voor elektriciteit en aardgas.

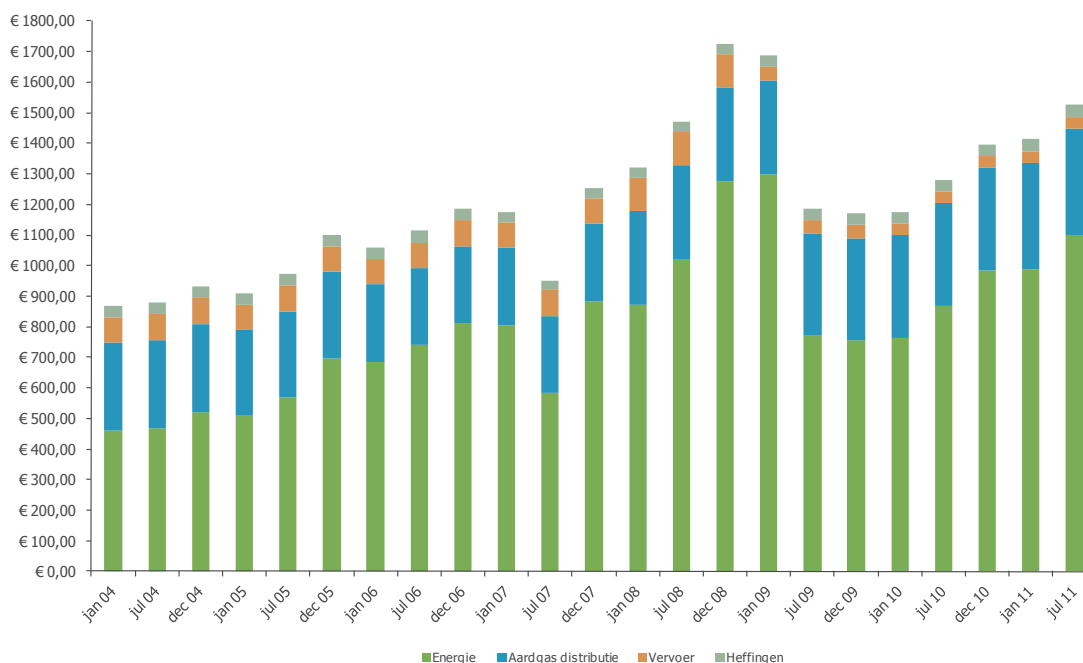
Figuur 35. Evolutie van de verhoudingen van de onderdelen van de totale jaarlijkse elektriciteitsprijs voor een gezin met een doorsnee verbruik

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

²⁵ Bron: CREG, schatting onder voorbehoud.

Figuur 36. Evolutie van de verhoudingen van de onderdelen van de totale jaarlijkse aardgasprijs voor een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

Zoals blijkt uit figuur 36 ligt het distributienettarief in juli 2011 (€ 302,59) 43,07% hoger dan in december 2010 (€ 211,49). Het distributietarief steeg in januari 2011 ten opzichte van de voorgaande maanden, maar het is de stijging van de distributienettarieven van Eandis in april 2011 en in mindere mate de stijging van de distributienettarieven van de distributienetbeheerders Inter-energa en Iveg in mei 2011 die de verklaring vormen van deze opvallend sterke toename. Het transmissienettarief is over deze periode gestegen met 18,91%, van € 48,16 in december 2010 tot € 57,26.

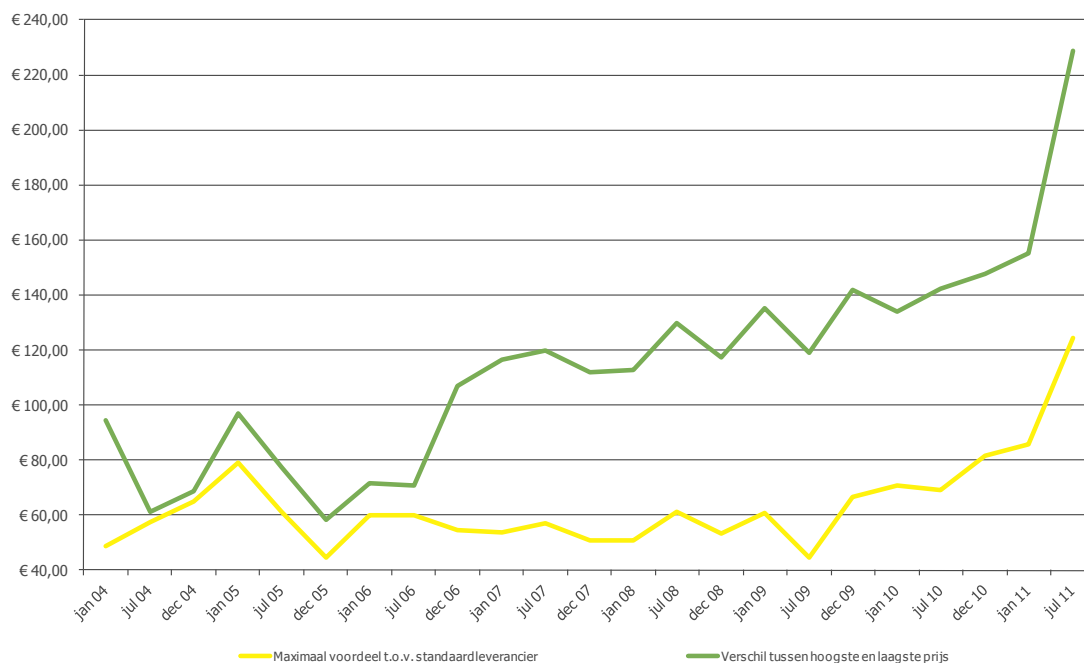
De prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt, hangt af van zijn woonplaats, omdat de hoogte van de distributie- en transmissienettarieven verschilt tussen de verschillende Vlaamse distributienetgebieden.

Figuur 37 toont aan dat het aardgasdistributienettarief in juli 2011 (€ 345,89) is toegenomen met 2,56% ten opzichte van december 2010 (€ 337,26). In 2011 zijn de heffingen omwille van een lichte stijging van de federale bijdrage en van een sterke toename van de toeslag beschermde klanten met 11,28% gestegen ten opzichte van 2010 (juli 2011: € 40,2436,16 en december 2010: € 36,16).

2.2.3 Maximaal voordeel door het afsluiten van een contract en verschil tussen hoogste en laagste prijs

De twee onderstaande figuren geven de evolutie van het maximale voordeel weer dat een passief gezin met een doorsnee verbruik kan doen door het afsluiten van een contract. Ook wordt in de figuren de evolutie van het verschil tussen de hoogste en de laagste prijs getoond voor een gezin met een doorsnee verbruik.

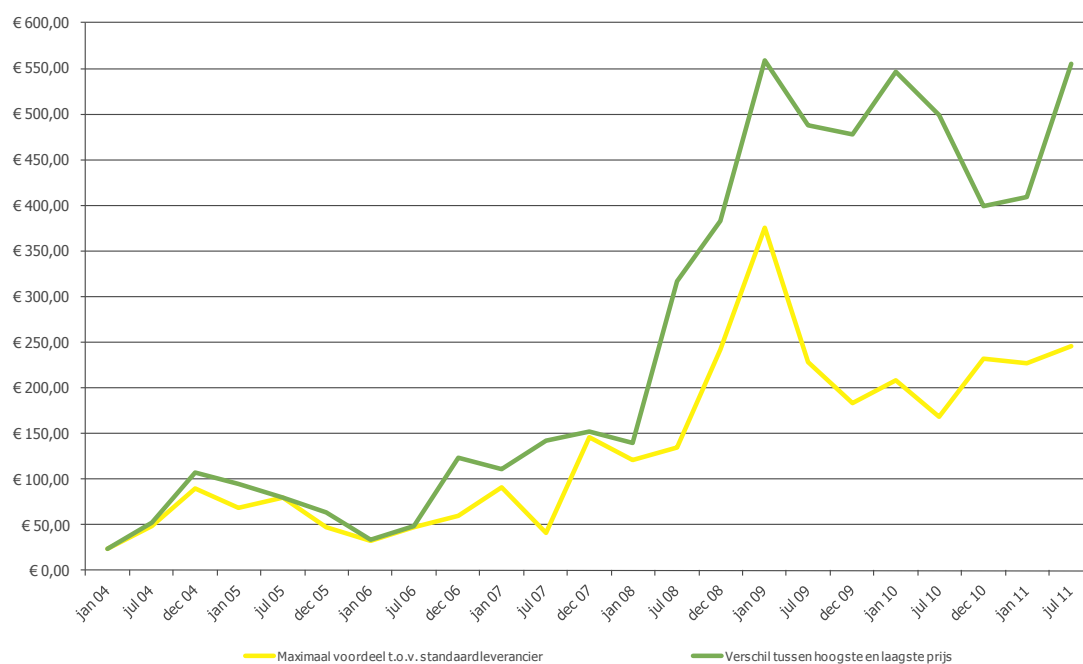
Figuur 37. Maximaal prijsvoordeel voor een passief gezin door het afsluiten van een contract op de elektriciteitsfactuur en verschil tussen de hoogste en de laagste elektriciteitsprijs voor een gezin met een doorsnee verbruik

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

Het maximale voordeel ten opzichte van de standaardleverancier loopt voor elektriciteit sterk op in juli 2011 ten opzichte van juli 2010. Het voordeel tussen de hoogste en de laagste prijs is in structureel stijgende lijn gegaan sinds eind 2007. Dit duidt op het eerste gezicht op het bestaan van toenemende prijsconcurrentie, hoewel dit voorzichtig moet geïnterpreteerd worden: het op de markt verschijnen van lange termijncontracten van 2 en 3 jaar met een vaste prijs betekent dat er duurdere producten bijkomen. Dit kan mee het oplopende verschil tussen hoogste en laagste prijsniveaus verklaren.

Figuur 38. Maximaal prijsvoordeel voor een passief gezin door het afsluiten van een contract op de aardgasfactuur en verschil tussen de hoogste en de laagste aardgasprijs voor een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik.

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

Voor aardgas zien we een heel ander verloop. Het prijsvoordeel, zowel tussen hoogste en laagste als tussen passieve klant en laagste prijs, piekte in het begin van 2009. Het verschil tussen de hoogste en de laagste prijs bereikt in juli 2011 bijna opnieuw het prijsniveau van januari 2009. Het maximale prijsvoordeel ten opzichte van de standaardleverancier is in juli 2011 aanzienlijk kleiner dan in januari 2009.

Het maximale prijsvoordeel dat een passief gezin in juli 2011 kan doen op de totale factuur bedraagt € 370,56 (€ 124,56 voor elektriciteit en € 246,00 voor aardgas). Het verschil tussen de hoogste en de laagste elektriciteitsprijs bedraagt in juli 2011 € 228,61. Voor aardgas bedraagt deze kloof € 554,69.

2.2.4 Dual fuel contract of niet?

Consumenten in Vlaanderen hebben de mogelijkheid hun elektriciteits- en aardgascontract af te sluiten met verschillende leveranciers. De VREG stelt echter vast dat gezinnen voor beide energietypes nog steeds vaak voor één en dezelfde leverancier kiezen.

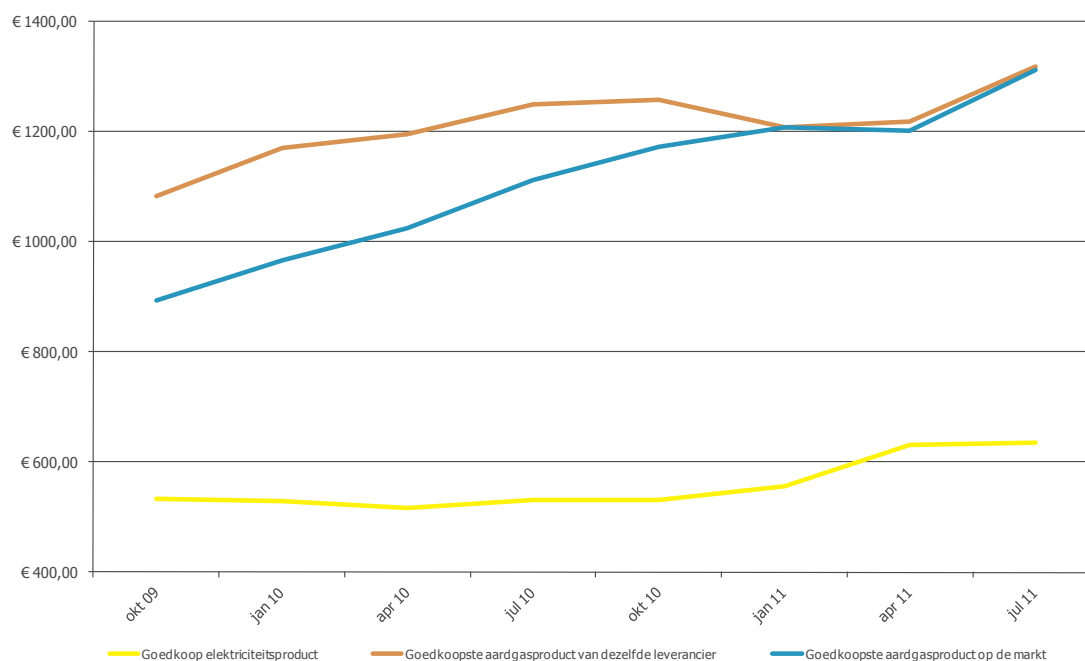
Het merendeel van deze gezinnen laat zich blijkbaar leiden door de elektriciteitsprijs bij het maken van een bewuste keuze en sluiten een aardgascontract met dezelfde leverancier af zonder na te gaan of de prijs van het aardgasproduct voor hen ook voordelig is.

De VREG stelt in figuur 40 het mogelijke prijsvoordeel voor dat gezinnen kunnen doen door een prijsbewuste keuze te maken voor zowel elektriciteit als aardgas. Vertrekpunt is de evolutie van de prijs van het goedkoopste elektriciteitsproduct²⁶ op de markt in de periode van augustus 2009 tot en met juli 2011. Enerzijds geeft de VREG de evolutie weer van de

²⁶ Uiteraard gaat het hier over een elektriciteitsproduct van een leverancier die ook één of meerdere aardgasproducten aanbiedt. Het elektriciteitsproduct dat doorheen de grafiekperiode het vaakst het goedkoopst was, is de vergelijkingsbasis.

prijs van het goedkoopste aardgasproduct van dezelfde leverancier. Anderzijds toont de VREG de evolutie van het goedkoopste aardgasproduct op de markt.

Figuur 39. Prijzenvergelijking tussen het sluiten van een elektriciteits- en aardgascontract bij dezelfde leverancier en het sluiten van een elektriciteits- en aardgascontract bij verschillende leveranciers.

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

Uit bovenstaande figuur kan verkeerdelijk geconcludeerd worden dat gezinnen er in 2011 nauwelijks voordeel bij hebben om zich bij het sluiten van een elektriciteits- en aardgascontract niet te laten leiden door de prijs van het elektriciteitscontract. Echter, de scherpe prijszetting van het aardgasproduct dat de betreffende leverancier in september 2010 lanceerde, verklaart deze vaststelling. Bij het sluiten van een elektriciteits- en aardgascontract is het nog steeds voordelig om te informeren naar en in te tekenen op de goedkoopste prijs voor elektriciteit en voor aardgas (al dan niet bij dezelfde leverancier).

2.2.5 Sociale maximumprijzen

De CREG (Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas) berekent de Belgische sociale maximumprijzen door 'per leverancier, voor het geografische gebied met het laagste distributienettarief, op voorwaarde dat er binnen deze zone minstens 1% van de Belgische bevolking woont, voor de periode van drie maanden voorafgaand aan de berekening van de sociale maximumprijzen, het laagste commerciële tarief te berekenen'²⁷. De sociale maximumprijzen zijn telkens voor zes maanden van toepassing.

De onderstaande figuren tonen de evolutie van deze prijs voor een gezin met een gemiddeld verbruik voor achtereenvolgens elektriciteit en aardgas.

Figuur 41 toont aan dat de sociale maximumprijs voor elektriciteit tussen december 2010 en juli 2011 met 1,52% veel minder sterk gestegen is dan de gewogen gemiddelde prijzen die in figuur 31 getoond worden.

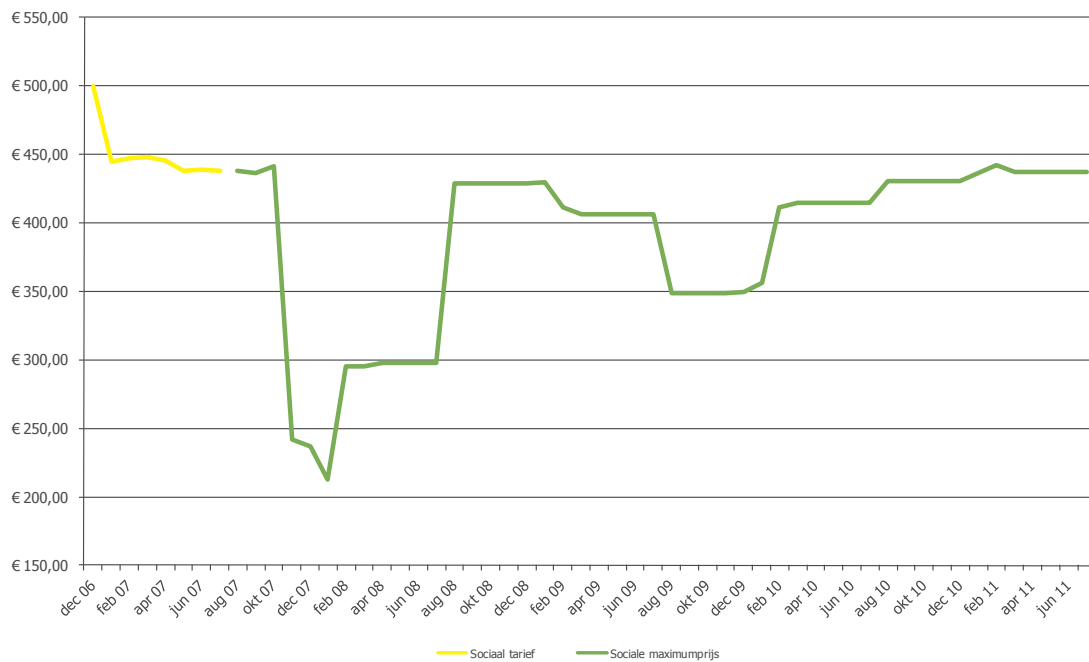
²⁷ Zie www.creg.be.

Het prijsverschil tussen februari en juli 2011 is te verklaren door de eenheidsprijs voor de gratis kWh. Bij de prijsberekening van februari 2011 werd nog rekening gehouden met de eenheidsprijs van 2010. Sinds maart 2011 werd de eenheidsprijs van 2011 in beschouwing genomen.

De sociale maximumprijs in januari 2011 is hoger dan in de vijf voorgaande maanden. Dit verschil kan verklaard worden door de federale bijdrage die in 2011 hoger is dan in 2010.

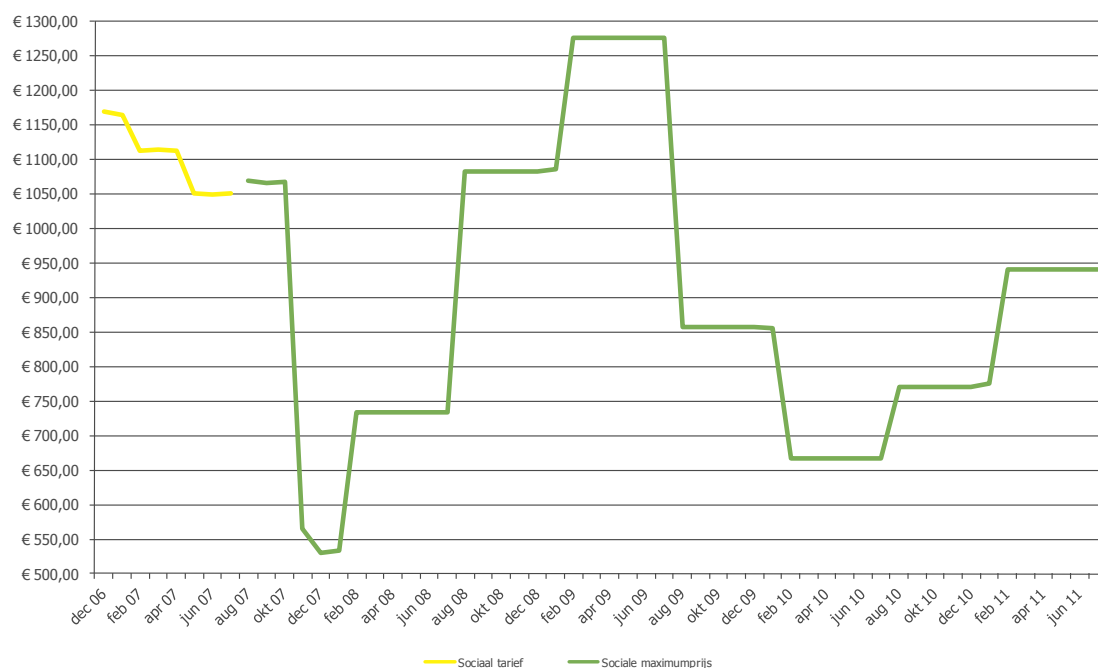
In juli 2011 is de gewogen gemiddelde laagste prijs 45,45% hoger dan de sociale maximumprijs voor elektriciteit (€ 437,33).

Figuur 40. Evolutie van de sociale maximumprijs voor elektriciteit voor een gezin met een doorsnee verbruik.

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

Figuur 41. Evolutie van de sociale maximumprijs voor aardgas voor een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

Op basis van figuur 42 wordt duidelijk dat de sociale maximumprijs voor aardgas in de periode van februari tot en met juli 2011 (€ 940,25) hoger is dan dezelfde prijs in de voorgaande periode van augustus 2010 (€ 770,79) tot en met januari 2011 (€ 774,87).

De federale bijdrage en de toeslag beschermde klanten die in 2011 hoger zijn dan in 2010 vormen de verklaring voor de kleine opwaartse beweging van de prijscurve in januari 2011.

In juli 2011 is de gewogen gemiddelde laagste prijs 39,62% hoger dan de sociale maximumprijs voor aardgas.

2.2.6 Vergelijking van de energieprijzen in Vlaanderen met Wallonië en Nederland

De energiefactuur vergelijken tussen de verschillende regio's in België en met de buurlanden is niet eenvoudig. Het doorsnee verbruik van een gezin voor elektriciteit en aardgas verschilt van land tot land. Ook de netinfrastructuur en meer bepaald het effect van de bevolkingsdichtheid hebben hun invloed op de totale energiefactuur.

In de drie volgende grafieken worden de prijzen voor het verbruik van een doorsnee gezin in Vlaanderen berekend op basis van informatie van de Waalse regulator CWaPE en de Nederlandse regulator Directie Regulering Energie en Vervoer (DREV). De vergelijking laat toe om een beeld te vormen van het niveau van de elektriciteits- en aardgasfactuur voor de Vlaamse huishoudelijke afnemers.

In de drie onderstaande figuren worden de prijzen in Vlaanderen²⁸, Wallonië²⁹ en Nederland vergeleken voor elektriciteit, aardgas en de som van beide.

²⁸ De basis is de gewogen gemiddelde prijs van de contracten.

²⁹ De basis is de gewogen gemiddelde prijs van de contracten.

Figuur 42. Vergelijking van de elektriciteitsprijs in Vlaanderen met Wallonië en met Nederland

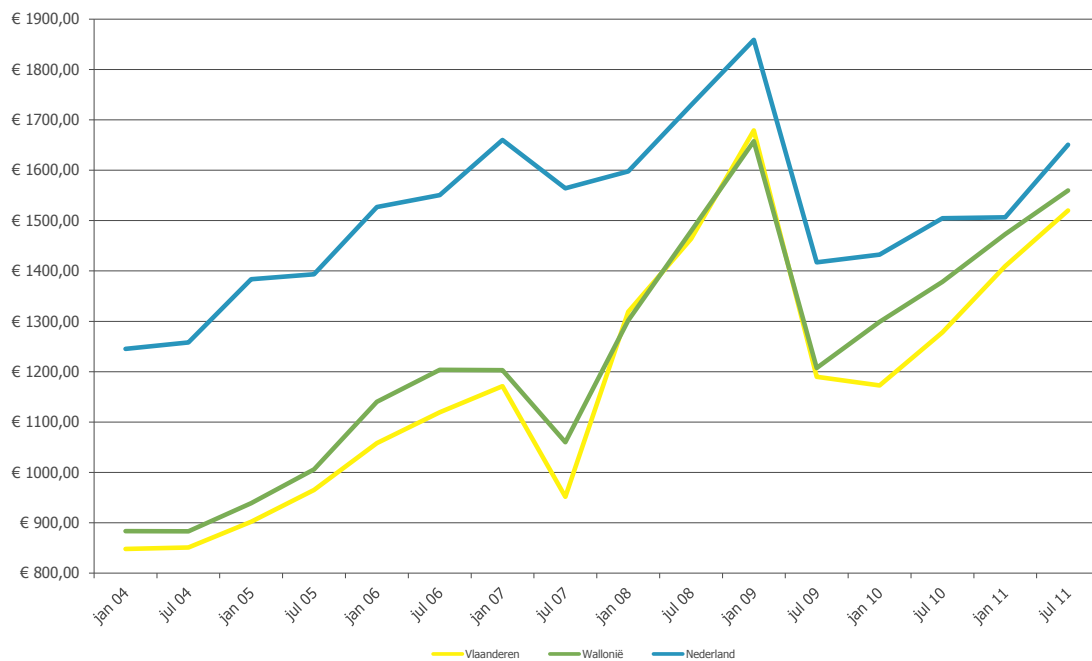
Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

Figuur 43 toont aan dat de evolutie van de elektriciteitsprijzen in Vlaanderen en Wallonië in juli 2011 niet langer een gelijkaardig verloop kent. Tussen juli 2010 en juli 2011 steeg de prijs in Vlaanderen met 23,51%. In Wallonië bedraagt dit percentage 3,53%. Midden 2011 ligt de prijs in Wallonië op een gelijkaardig niveau (verschil: € 8,27) als in Vlaanderen.

In juli 2011 is de prijs in Vlaanderen hoger dan de prijs in Nederland. Het verschil tussen de twee prijzen bedraagt midden 2011 € 106,27.

Onderstaande figuur vergelijkt de evolutie van de aardgasprijzen in Vlaanderen, Wallonië en Nederland.

Figuur 43. Vergelijking van de aardgasprijs met Wallonië en met Nederland

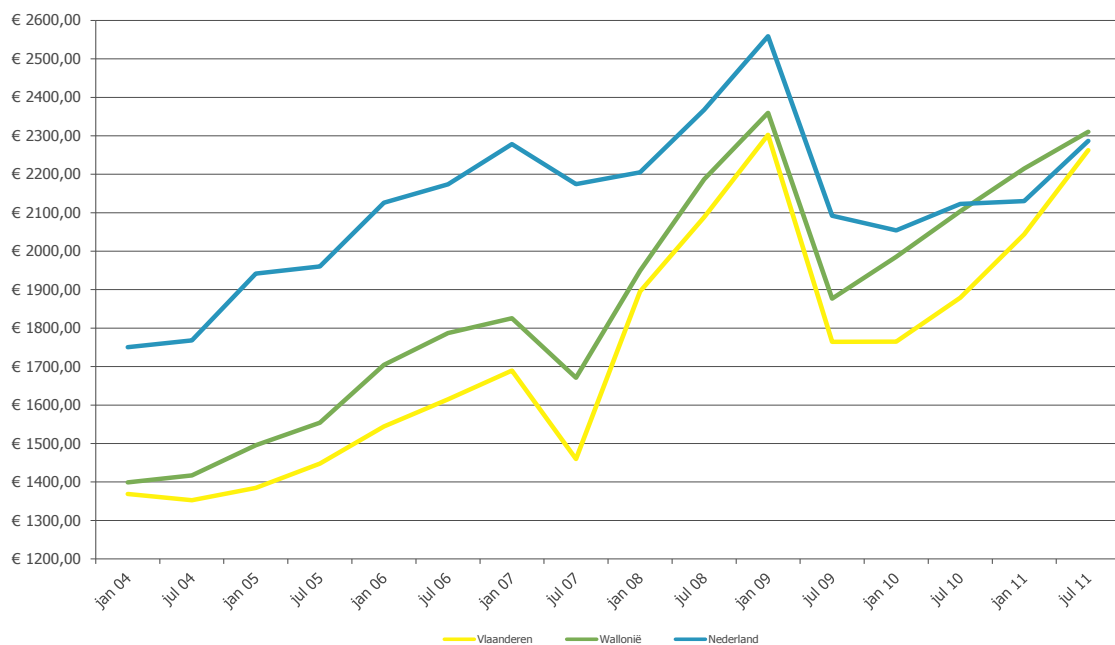

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

Figuur 44 toont dat de aardgasprijs in Vlaanderen (€ 1.520,14) in juli 2011 nog steeds lager is dan in Wallonië (€ 1.559,59). In Nederland is deze prijs nog steeds het hoogst (€ 1.650,47).

Figuur 45 toont aan dat de totaalfactuur in Vlaanderen in juli 2010 nog steeds het laagst is in vergelijking met Nederland en Wallonië. In Vlaanderen gaat bijna drie vierde (73,43%) van de totale energiefactuur uit naar aardgas. In Wallonië en Nederland zijn deze percentages respectievelijk 68,61% en 72,98%.

Figuur 44. Vergelijking van de totale energiefactuur in Vlaanderen met Wallonië en met Nederland

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

B. Bedrijven

2.3 Energieprijs: perceptie en voorkeuren van de Vlaamse bedrijven

De enquête peilde naar hoe (sterk) bedrijven prijsveranderingen op de energiemarkt ervaren.

2.3.1 Elektriciteit

In 2011 is er terug een duidelijke perceptie dat de elektriciteitsprijzen die het bedrijf betaalt gestegen zijn, want 59% van alle respondenten is ervan overtuigd dat dit zo is. Amper 11% denkt dat de prijzen gedaald zijn en 18% denkt dat de prijzen gelijk bleven. 12% kon deze vraag niet beantwoorden.

Grote bedrijven denken meer dan kleine bedrijven dat de prijs gedaald is (18% vs. 10%). Maar ook bedrijven met een hoge elektriciteitskost denken vaker dat de prijs gedaald (24%) of gelijk gebleven (24%) is. Bedrijven met een contract bij een andere leverancier hebben vaker het gevoel dat de prijs gedaald is (18%: zie tabel 35).

41% van de bedrijven die denken dat de elektriciteitsprijs gestegen is, schatten dat dit met een stijging van 5-10% was. 23% denkt dat dit met minder dan 5% was en 17% kan geen inschatting maken.

23% van diegene die denken dat de prijs gedaald is, schatten dat dit met minder dan 5% is gedaald.

Bedrijven zonder contract kunnen de prijsstijging moeilijker inschatten dan bedrijven met een contract bij de standaard- of een andere leverancier.

Tabel 35. Perceptie evolutie elektriciteitsprijs

Elektriciteit	Totale steekproef	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract
n=	1.000	504	303	193
Prijsperceptie				
Gedaald	11%	10%	18%	4%
Gestegen	59%	63%	53%	61%
Gelijk gebleven	18%	18%	18%	17%
Weet niet	12%	10%	12%	18%
	Neemt prijsstijging waar	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract
n=	593	316	159	118
Prijsstijging				
< 5%	23%	24%	24%	19%
5% - 10%	41%	42%	40%	42%
10% - 15%	12%	10%	11%	15%
15% - 20%	4%	4%	4%	2%
> 20%	4%	4%	5%	3%
Weet niet	17%	16%	16%	19%

	Neemt prijsdaling waar	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract
n=	113	51	55	7
Prijsdaling				
< 5%	23%	24%	22%	29%
5% - 10%	33%	33%	35%	14%
10% - 15%	18%	24%	13%	14%
15% - 20%	6%	6%	7%	0%
> 20%	7%	4%	9%	14%
Weet niet	13%	10%	15%	29%

Bron: enquête VREG 2011

2.3.2 Aardgas

Bijna zes op tien van de ondervraagde bedrijven (58%) is ervan overtuigd dat de aardgasprijs gestegen is in de afgelopen 12 maanden. Amper 8% denkt dat de prijs gedaald is en 18% zegt dat de prijs gelijk is gebleven. Net zoals bij elektriciteit denken bedrijven met een contract bij een andere leverancier eerder dat de prijs gedaald is (16%).

Tabel 36. Perceptie evolutie aardgasprijs

Aardgas	Totale steekproef	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract
n=	553	291	160	102
Prijsperceptie				
Gedaald	8%	5%	16%	5%
Gestegen	58%	61%	49%	62%
Gelijk gebleven	18%	16%	20%	18%
Weet niet	17%	18%	15%	16%
	Neemt prijsstijging waar	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract
n=	320	178	79	63
Prijsstijging				
< 5%	23%	23%	28%	19%
5% - 10%	41%	39%	41%	48%
10% - 15%	14%	14%	14%	13%
15% - 20%	3%	3%	1%	2%
> 20%	4%	6%	4%	2%
Weet niet	15%	15%	13%	18%
	Neemt prijsdaling waar	Contract Standaard leverancier	Contract Andere Leverancier	Zonder contract
n=	44	14	25	5
Prijsdaling				
< 5%	36%	36%	40%	20%
5% - 10%	46%	43%	40%	80%
10% - 15%	7%	7%	8%	0%
15% - 20%	0%	0%	0%	0%
> 20%	2%	7%	0%	0%
Weet niet	9%	7%	12%	0%

Bron: enquête VREG 2011

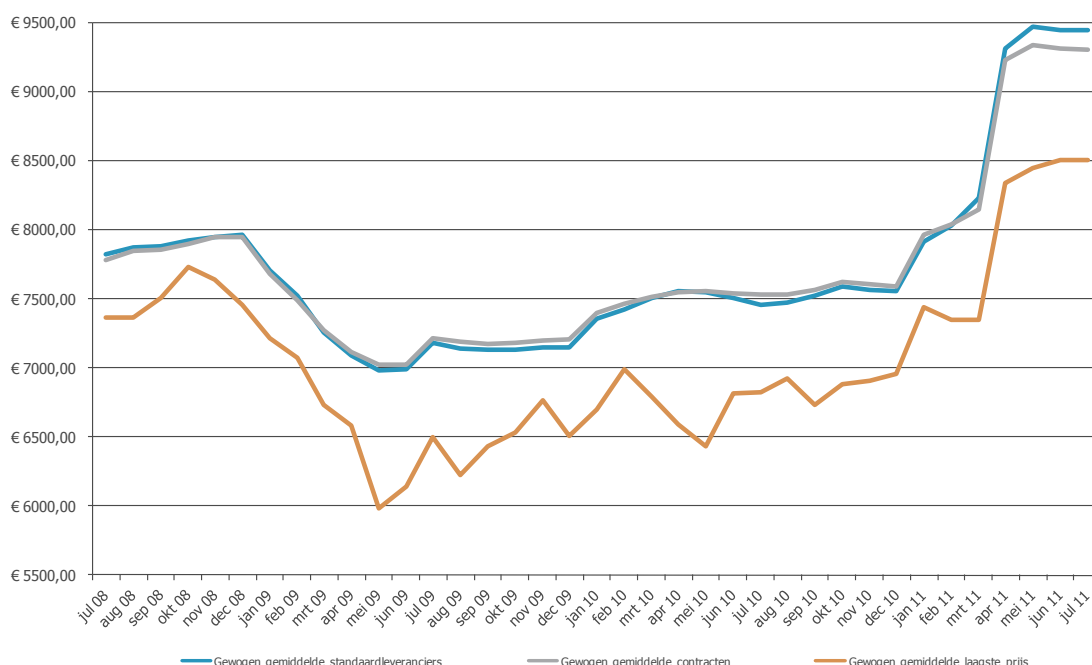
2.4 Monitoring energieprijzen kleine professionele afnemers

2.4.1 Overzicht van de markt

Onderstaande figuur toont de evolutie van de elektriciteitsprijzen voor kleine professionele afnemers (elektriciteitsverbruik op jaarbasis van 29.000 kWh dag en 21.000 kWh nacht).

De VREG vindt het zinvol om in het kader van haar prijzenstudies voor de kleine professionele afnemers de passieve, actieve afnemers en meest prijsbewuste afnemers te onderscheiden³⁰.

Figuur 45. Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor kleine professionele afnemers met een verbruik van 50 MWh (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

In juli 2011 is de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers ten opzichte van december 2010 gestegen met 25,01%. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten is toegenomen met 22,62% en de gewogen gemiddelde laagste prijs met 22,25% over dezelfde periode

2.4.2 Onderdelen van de energieprijzen

De totale jaarlijkse kostprijs die de kleine professionele elektriciteitsafnemers betalen aan de leveranciers is samengesteld uit dezelfde onderdelen als de kostprijs voor de huishoudelijke elektriciteitsafnemers:

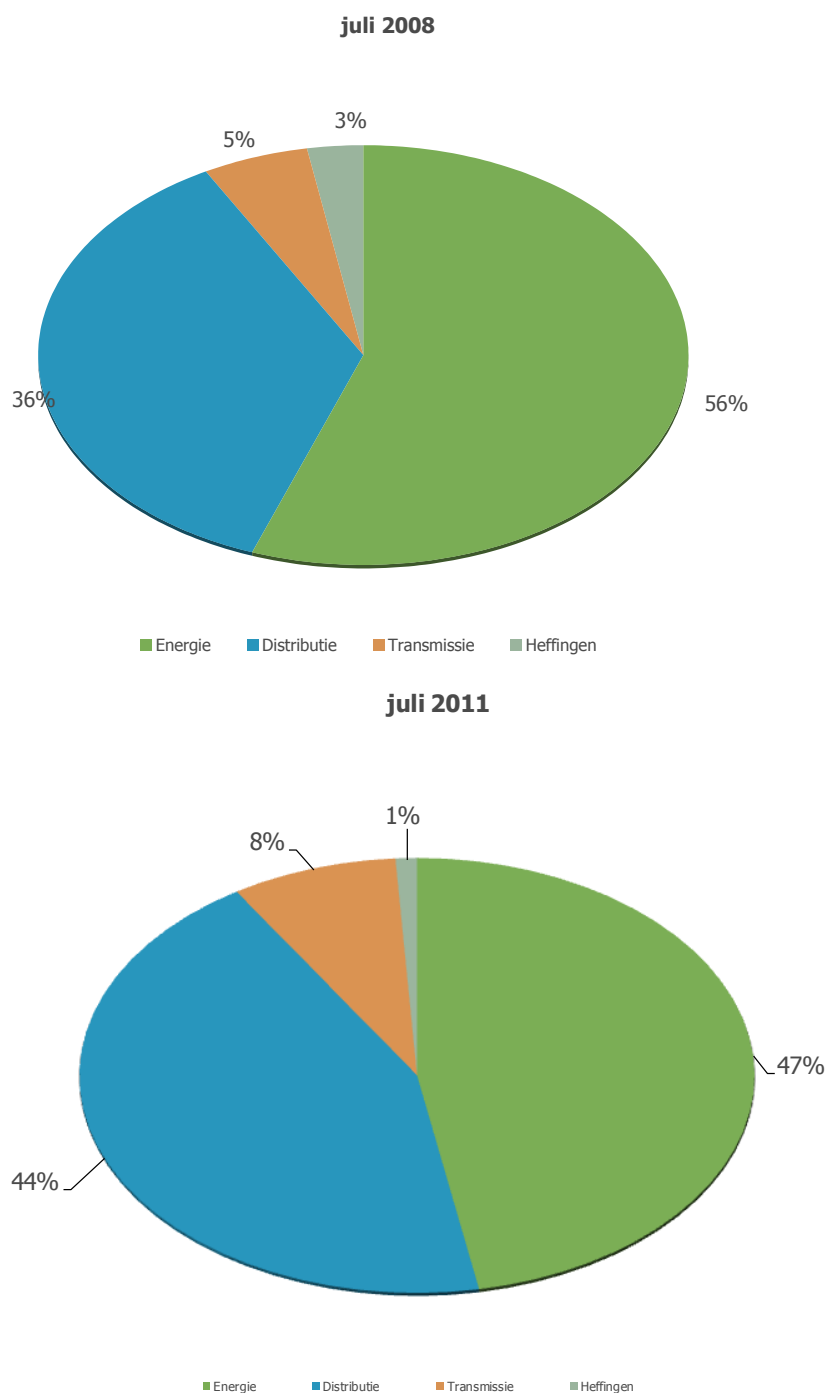
- de energieprijzen (inclusief de kosten voor groene stroom WKK³¹)
- de nettarieven (distributie- en transmissienettarieven)
- de heffingen

³⁰ Zie punt 2.2.1.

³¹ De kosten groene stroom en de kosten WKK weerspiegelen de kosten die de leveranciers maken om te voldoen aan de jaarlijkse quotumverplichtingen.

In onderstaande taartdiagrammen³² wordt voor elektriciteit de procentuele verdeling van de prijsonderdelen voor kleine professionele afnemers met een verbruik van 50 MWh weergegeven.

Figuur 46. Procentuele verdeling van de onderdelen van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers met een verbruik van 50 MWh

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

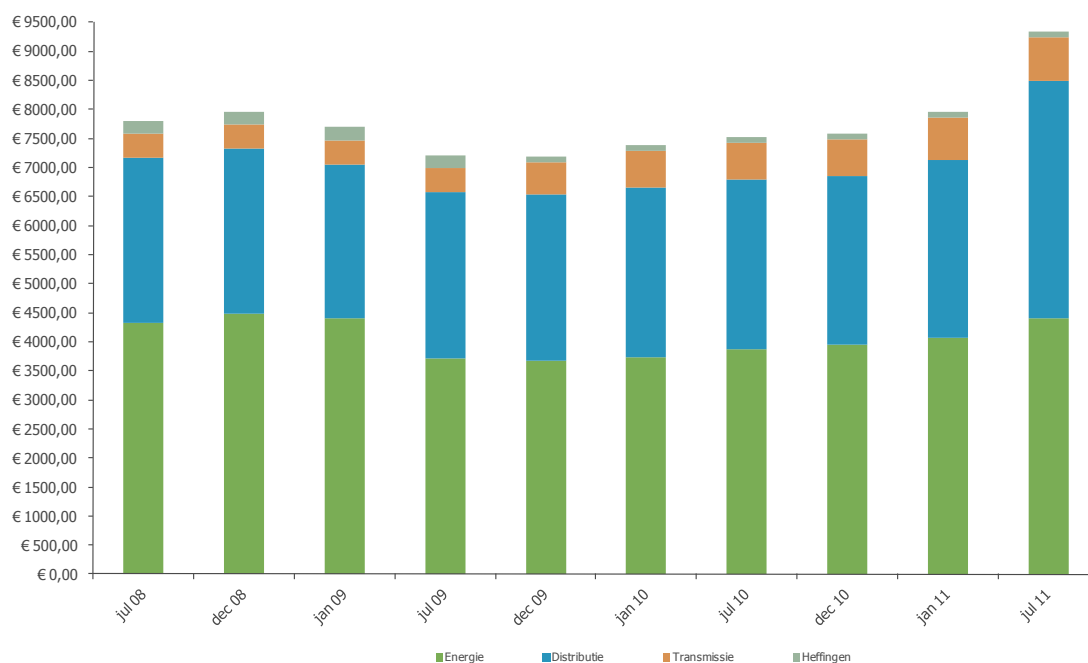
In bovenstaande taartdiagrammen wordt duidelijk dat de procentuele verdeling van de verschillende prijsonderdelen doorheen de tijd verandert.

³² De btw is in elk prijsonderdeel inbegrepen.

In juli 2011 is het procentuele aandeel van de energieprijis (47%) ten opzichte van juli 2008 (56%) gedaald tot minder dan de helft. De distributenettarieven zijn gestegen van 36% naar 44%.

In figuur 48 wordt de evolutie van de verhoudingen van de verschillende prijsonderdelen voor elektriciteit getoond

Figuur 47. Evolutie van de verhoudingen van de onderdelen van de totale jaarlijkse elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers met een verbruik van 50 MWh

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

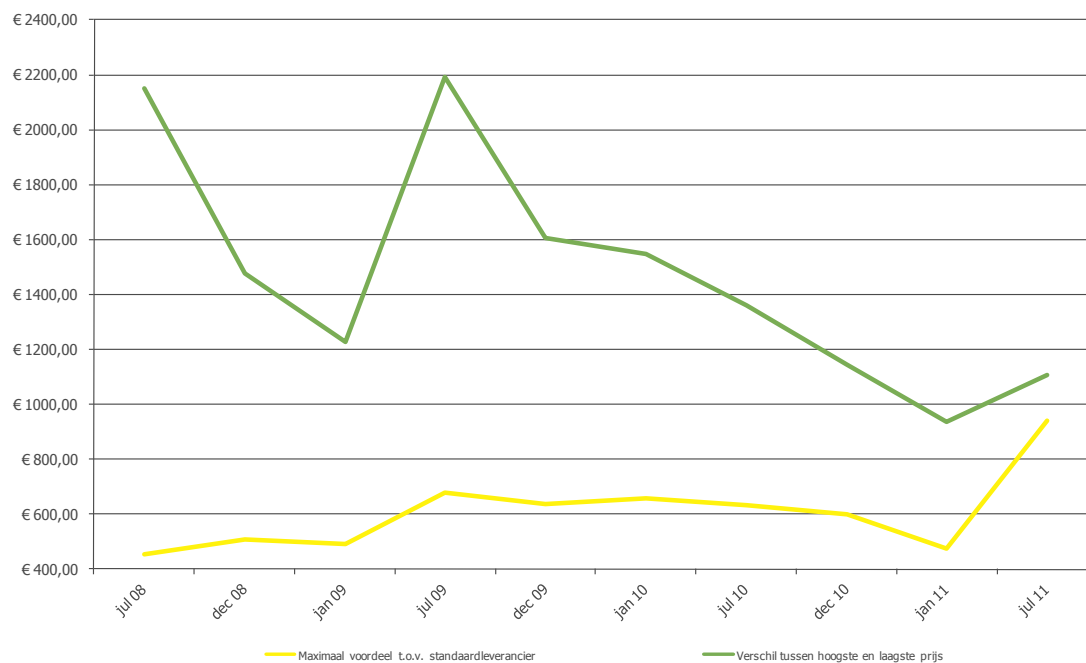
Uit figuur 48 blijkt dat het distributenettarief in juli 2011 (€ 4.106,49) 40,85% hoger ligt dan in december 2010 (€ 2.915,57). Het transmissienettarief is in deze periode sterker gestegen met 17,12% (juli 2011: € 743,83 en december 2010: € 635,10). Deze stijging is grotendeels toe te schrijven aan de federale bijdrage die in 2011 aanzienlijk hoger ligt dan in 2010.

De prijs die een kleine professionele afnemer betaalt, varieert in functie van zijn woonplaats, omdat de hoogte van de distributie- en transmissienettarieven verschilt tussen de verschillende Vlaamse distributienetgebieden.

2.4.3 Maximaal voordeel door het afsluiten van een contract en verschil tussen hoogste en laagste prijs

Figuur 49 geeft de evolutie van het maximale prijsvoordeel dat kleine professionele elektriciteitsafnemers met een verbruik van 50 MWh kunnen doen door het afsluiten van een contract. Ook wordt in de figuur de evolutie van het verschil tussen de hoogste en de laagste prijs getoond.

Figuur 48. Maximaal voordeel door het afsluiten van een contract op de elektriciteitsfactuur en verschil tussen de hoogste en de laagste elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers met een verbruik van 50 MWh

Bron: VREG, op basis van gegevens van energieleveranciers en netbeheerders

Het maximale prijsvoordeel dat passieve kleine professionele elektriciteitsafnemers op de totale elektriciteitsfactuur kunnen doen door een bewuste keuze te maken en bijgevolg de laagste prijs te kiezen bedraagt in juli 2011 € 938,49.

Het verschil tussen de hoogste en de laagste elektriciteitsprijs midden 2010 daalde in januari 2011 naar € 938,24, maar stijgt in juli 2011 tot € 1.107,29.

3 Groene stroom en WKK

3.1 Kiezen voor groene stroom

Bij ongeveer 500 gezinnen en 500 bedrijven (de helft van de steekproef) werd gepeild naar de mate waarin groene contracten al ingang vonden bij gezinnen en bedrijven.

A. Gezinnen

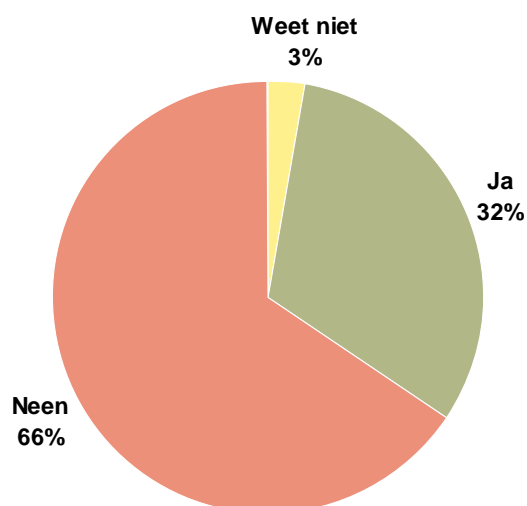
Meer en meer gezinnen in Vlaanderen hebben een contract voor groene elektriciteit. Hun aantal stijgt van 21% in 2009, 25% in 2010 naar 32% in 2011. Gezinnen met een contract bij een andere dan de standaardleverancier hebben meer groene elektriciteit (45%) dan gezinnen met een contract bij de standaardleverancier (23%). Huurders hebben minder groene contracten dan eigenaars (zie tabel 38).

Volgens de gegevens van de VREG is dit 17%: d.i. mensen die effectief een groen contract afsloten. Heel wat leveranciers gaan om financiële reden (vrijstelling Niras en Kyoto binnen de federale bijdrage) over tot een 100% groen karakter van hun elektriciteitsproducten. Dit komt neer op het indienen van de nodige garanties van oorsprong hiervoor op het einde van het jaar. Ze garanderen echter niet contractueel aan de afnemers van deze producten dat ze dit zullen (blijven) doen. Enkel aan de afnemers die een groen contract afsloten is dit gegarandeerd. Voor "echte" groene contracten is er dus een garantie en worden er maandelijks de nodige bewijsstukken voorgelegd.

De meerderheid (70%) van de gezinnen heeft er vertrouwen in dat de geleverde elektriciteit ook effectief groen is. Bijna een kwart (24%) is hier niet van overtuigd. 6% weet het niet. Leveranciers van groene energie moeten aan de VREG het bewijs leveren dat de geleverde elektriciteit ook effectief groen is.

De helft (51%) van de gezinnen die nog geen contract of nog geen groen contract hebben, overwegen om in de toekomst wel te kiezen voor groene stroom. 45% is dit niet van plan en 4% weet het niet. Net zoals vorig jaar overwegen jongeren dit meer dan de ouder leeftijdsgroepen.

Figuur 49. Contract voor groene energie

Base= 50% van de totale steekproef met contract voor elektriciteit – resultaten 2011 (n=399)

Bron: enquête VREG 2011

Van de 171 gezinnen die niet overwogen om een groen contract af te sluiten in de toekomst zegt 48% dat het aanbod nog te beperkt is. Maar ook de prijs (35%), geen vertrouwen in het controlesysteem (34%) en geen interesse in groene energie (16%) zijn redenen die genoemd worden om niet te kiezen voor groene energie. Er zijn wel enkele verschuivingen merkbaar ten opzichte van 2009 en 2010 (zie tabel 37).

Tabel 37. Redenen om niet voor groene energie te kiezen

Redenen om niet voor groene energie te kiezen	Jaartal		
	2009	2010	2011
n=	108	172	171
Milieuvriendelijke energie is duurder	48%	48%	35%
Aanbod te beperkt	29%	34%	48%
Geen vertrouwen in controlesysteem	24%	25%	34%
Geen interesse in milieuvriendelijke energie	20%	23%	16%
Tevreden over huidige leverancier	5%	0%	0%
Te weinig kennis	5%	4%	0%
Andere reden	13%	10%	17%
Weet niet/geen mening	1%	6%	2%

Bron: enquête VREG 2011

Tabel 38. Groene energie

	Contract groene energie		Overweegt contract groene energie	
	Ja	Nee	Ja	Nee
n=	126	273	195	188
Leeftijd				
18-34	25%	21%	25%	13%
35-54	53%	52%	52%	49%
55-64	14%	16%	16%	21%
65+	9%	10%	7%	17%
Opleidingsniveau				
Lager + lager secundair	13%	14%	12%	17%
hoger secundair	32%	37%	35%	43%
hoger + universiteit	55%	49%	53%	41%
Provincie				
Antwerpen	27%	29%	23%	31%
Limburg	13%	13%	13%	13%
Oost-Vlaanderen	24%	25%	26%	22%
Vlaams-Brabant	16%	17%	20%	16%
West-Vlaanderen	21%	17%	18%	19%
Actief / Niet-actief				
Actief	75%	72%	76%	61%
Niet actief	25%	28%	24%	39%
Eigenaar/huurder				
Eigenaar	87%	77%	78%	79%
Huurder	13%	23%	22%	21%
Distributienetbeheerder				
Zuiver	25%	23%	22%	23%
Gemengd	75%	77%	79%	77%

Bron: enquête VREG 2011

B. Bedrijven

Sinds 2007 is er een opvallende stijging van het aantal bedrijven met een groen contract. In 2007 had slechts 5% van de bedrijven een groen contract, in 2008 was dit al 9%, in 2009 was hun aantal gestegen tot 16% en in 2010 tot 25%. In 2011 blijft deze trend zich verder zetten. Vandaag zegt bijna drie op tien bedrijven (29%) met een contract, dat dit een groen contract is. Bij de grote bedrijven en bedrijven met een grote energiekost loopt dit percentage zelfs op tot respectievelijk 48% en 61%.

Tabel 39. Contract groene energie

Profilering	Contract groene energie	
	Ja	Nee
	n=229	n=570
Aantal werknemers		
5 - 49 werknemers	71%	87%
50 - 199 werknemers	29%	13%
Belangrijkheid elektriciteitskost in totale bedrijfskosten		
Zeer + nogal belangrijk	69%	61%
Niet echt + helemaal niet belangrijk	31%	37%
Weet niet	0%	1%
Belangrijkheid aardgaskost in totale bedrijfskosten		
	n=131	n=329
Zeer + nogal belangrijk	53%	53%
Niet echt + helemaal niet belangrijk	46%	47%
Weet niet	2%	1%

Bron: enquête VREG 2011

71% van de bedrijven met een groen contract, heeft er vertrouwen in dat de geleverde stroom ook effectief groen is. In 2010 had nog drie op vier (78%) van de bedrijven met een groen contract er vertrouwen in dat de geleverde elektriciteit ook daadwerkelijk groen is.

Bijna de helft van bedrijven (46%) zonder contract of zonder groen contract heeft de intentie om in de toekomst een groen contract aan te gaan (51% in 2010). We zien een lagere bereidheid in de provincie Limburg (31%) en een hogere in Vlaams-Brabant (62%).

De grootste hinderpalen om een groen contract te willen aangaan zijn de vermeende hogere prijs (44%) en het beperkte aanbod (35%). 27% heeft ronduit geen interesse in groene stroom (idem in 2010).

3.2 Aandeel groene stroom in totale leveringen in het Vlaamse Gewest

In RAPP-2011-5 rapporteerde de VREG over de oorsprong van de in 2010 geleverde elektriciteit aan afnemers in het Vlaamse Gewest

Op basis van de in dat rapport beschreven werkwijze kan worden berekend dat 22.763.570 MWh elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen via het distributie- en transmissienet werd geleverd aan eindafnemers in het Vlaams Gewest in 2010. Er werden immers zoveel garanties van oorsprong uit hernieuwbare energiebronnen voorgelegd aan de VREG. Dit is 51% van de totale hoeveelheid elektriciteit die leveranciers in 2010 in Vlaanderen over het distributie- en transmissienet leverden.

Ter vergelijking, in 2010 werd 3% van de geleverde elektriciteit gestaafd met garanties van oorsprong uit kwalitatieve warmtekrachtkoppeling.

Onderstaande tabel geeft ter illustratie de evolutie weer van 2005 tot 2010 van de leveringen over het distributie- en transmissienet in Vlaanderen afkomstig uit hernieuwbare energiebronnen.

Tabel 40. Leveringen afkomstig uit hernieuwbare energiebronnen

Jaar	MWh	%
2005	2.697.318	6,00
2006	3.483.621	7,00
2007	8.180.138	17,00
2008	10.204.609	22,00
2009	19.807.229	45,00
2010	22.763.570	51,00

Met de voorlegging van garanties van oorsprong uit hernieuwbare energiebronnen tonen leveranciers aan dat voor een bepaalde levering van elektriciteit, een overeenstemmende hoeveelheid elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen werd opgewekt ergens in Europa. Hierdoor wordt de door hun geleverde elektriciteit dus 'vergroend'. Op die manier kan de energieafnemer die een contract sloot voor de levering van groene energie, zich ervan verzekerd weten dat hij inderdaad elektriciteit uit hernieuwbare bronnen verbruikt en dat deze in Europa opgewekte groene stroom daadwerkelijk maar éénmalig verkocht kon worden.

Opvallend is echter dat er veel meer elektriciteit groen gekleurd wordt, dan strikt genomen noodzakelijk is in het kader van contracten voor de levering van groene stroom. Dit valt te verklaren doordat groene stroom vrijgesteld wordt van een deel van de federale heffing, en dus een prijsvoordeel geniet ten opzichte van "grijze" stroom. De evolutie in bovenstaande tabel toont aan dat elk jaar meer leveranciers hiervan gebruik maken, met een opvallende sprong in 2009

3.3 Groene stroom – een stand van zaken op 1 juli 2011

De VREG staat in voor het systeem van de uitreiking en inlevering van groenestroom- en warmtekrachtcertificaten. Dit en volgend subhoofdstuk bieden informatie over de stand van zaken van deze cruciale instrumenten voor de ecologische doelstellingen van het Vlaamse energiebeleid.

3.3.1 De groenestroomcertificatenverplichting

De drijvende kracht in het systeem van groenestroomcertificaten is de verplichting voor elektriciteitsleveranciers om ieder jaar een welbepaald quotum aan groenestroomcertificaten in te leveren bij de VREG. Tabel 41 geeft een overzicht van de resultaten van de inleveringsrondes van groenestroomcertificaten, sinds het begin van het systeem.

Tabel 41. Resultaten van de voorbije inleveringsrondes van groenestroomcertificaten

INLEVERDATUM	In te leveren GSC op 31/3	GSC beschikbaar op 31/3	Ingeleverde GSC	Quotum
31/03/2003	313.192	199.203	115.132	0,80%
31/03/2004	409.959	393.009	259.125	1,20%
31/03/2005	850.960	800.798	650.610	2,00%
31/03/2006	1.061.176	1.206.073	1.025.450	2,50%
31/03/2007	1.269.650	1.587.945	1.268.311	3,00%
31/03/2008	1.589.531	2.061.134	1.587.281	3,75%
31/03/2009	2.077.894	2.540.586	2.073.043	4,90%
31/03/2010	2.073.201	3.127.689	2.072.013	5,25%
31/03/2011	2.474.430	4.093.577	2.474.121	6,00%
31/03/2012	Schatting 2.945.067	Data nog niet beschikbaar	Data nog niet beschikbaar	7,00%

Bron: gegevens VREG

Aangezien de leveringscijfers voor 2011 nog niet bekend zijn, kan het aantal in te leveren groenestroomcertificaten op 31 maart 2012 op dit moment nog niet met zekerheid bepaald worden. Om hierover een vroege inschatting te maken, moeten de tendensen in de totale afname van elektriciteit over het distributie- en transmissienet in Vlaanderen worden beschouwd.

Gegevens afkomstig van netbeheerders tonen dat het elektriciteitsverbruik in 2011, zeker in de eerste jaarhelft, wat gestegen is ten opzichte van de eerste jaarhelft 2010. Er wordt echter verwacht dat tijdens de tweede jaarhelft het verbruik een lichte terugval zal kennen als gevolg van de economische omstandigheden en het zachte weer. Het totaal verbruik van 2011 zou in dat geval iets hoger uitkomen dan 2010, maar nog steeds lager dan het niveau van 2008 (48.279.870 MWh, waarvan 42.406.249 MWh onderworpen was aan de groenestroomcertificatenverplichting), dwz. voor het uitbreken van de financiële crisis.

Het quotum op 31 maart 2012 bedraagt 7%. Een inschatting van het elektriciteitsverbruik in Vlaanderen, en de hoeveelheid daarvan die vrijgesteld is van de groenestroomcertificatenverplichting, zou leiden tot een geschat totaal aantal in te leveren groenestroomcertificaten van 2.945.067 miljoen.

Tabel 42. Quotumprognose certificaten

	2010	Prognose 2011
Groenestroomquotum	6,00%	7,00%
Totale elektriciteitslevering, exclusief leveringen door DNB's en GSC-vrijstellingen	41.240.505	42.072.385
Aantal GSC in te leveren op 31/3/2012	2.474.430	2.945.067

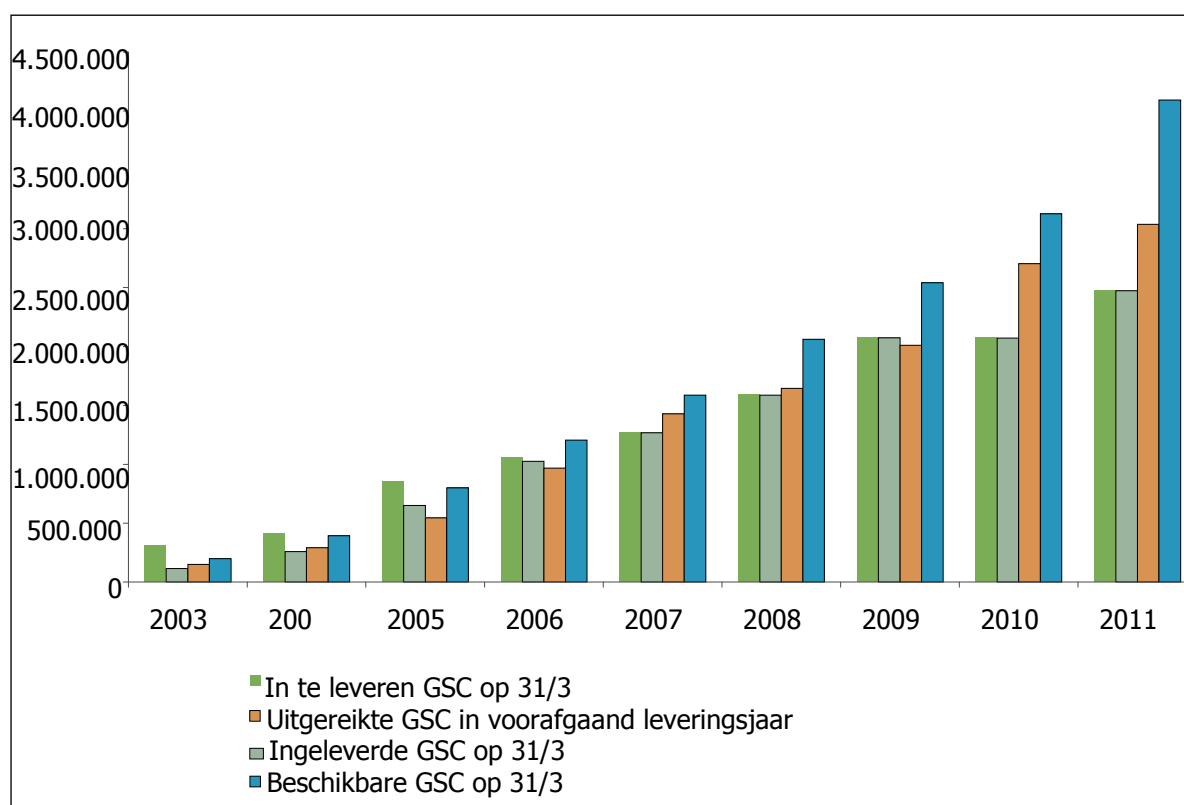
Bron: gegevens VREG

Zoals vorig jaar al duidelijk werd, zal er op de markt opnieuw een overschot aan beschikbare groenestroomcertificaten zijn. De quota waren onvoldoende voorzien op de enorme stijging aan uitgereikte groenestroomcertificaten voor elektriciteitsproductie uit zonne-energie.

Certificaten zijn na de maand van productie nog 5 jaar geldig, en kunnen dus worden opgespaard voor de certificatenverplichting van volgende jaren, als een hoger quotum geldt. De jaarlijkse stijging van het quotum (in procenten) dat de wetgeving voor de eerstvolgende 5 jaren voorziet, is sterker dan de voorbije 2 jaren, doch voorlopig niet voldoende om het structurele overschot weg te werken.

Leveringsjaar 2012 zal het laatste jaar zijn met een boetewaarde van 125 euro per ontbrekend groenestroomcertificaat. Voor leveringsjaar 2013 zal de boete 118 euro bedragen en de daaropvolgende jaren 100 euro. Dit heeft uiteraard zijn implicaties op de marktwaarde van de certificaten, waarvan een deel nu reeds noodgedwongen moet worden opgespaard voor later gebruik.

Figuur 50. In te leveren, ingeleverde en beschikbare groenestroomcertificaten

Bron: Gegevens VREG

3.3.2 Uitgereikte groenestroomcertificaten

Tabel 43 toont het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten sinds de opstart van het groenestroomcertificatensysteem, per productiejaar en per technologie. Enkel de groenestroomcertificaten die bruikbaar zijn voor de jaarlijkse certificatenverplichting zijn hierin opgenomen. Het aantal door de VREG uitgereikte groenestroomcertificaten die niet aanvaardbaar zijn voor het quotum en enkel een functie als garantie van oorsprong hebben, is verwaarloosbaar klein.

De cijfers voor het jaar 2011 zijn nog onvolledig en hebben betrekking op de productiemaanden januari tot en met juni.

Tabel 43. Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per productiejaar en per technologie

	zonne-energie	windenergie op land	waterkracht	biomassa uit land- of bosbouw	biomassa uit huishoudelijk afval
2002	5	44.218	1.678	0	0
2003	82	58.946	1.863	0	0
2004	393	95.044	1.926		52.464
2005	715	154.446	2.283	112.443	159.505
2006	1.356	237.749	2.079	395.506	180.492
2007	5.585	284.520	2.733	424.321	186.602
2008	33.622	332.965	3.603	661.485	179.152
2009	141.945	386.851	3.311	824.074	203.543
2010	488.445	397.998	3.350	658.506	208.019
2011 (t.e.m. juni)	449.847	244.061	1.915	17.889	102.121

	biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	biogas - stortgas	biogas – RWZI ²	biogas – overig ¹	Totaal
2002	54.714	37.506	1.501	10.420	150.042
2003	96.729	62.191	1.833	69.924	291.568
2004	184.049	74.897	1.965	135.233	545.971
2005	304.481	77.050	2.620	154.746	968.289
2006	424.240	81.887	3.472	101.581	1.428.362
2007	488.698	74.926	4.342	172.820	1.644.547
2008	526.667	74.629	4.723	193.654	2.010.500
2009	698.176	69.250	5.024	372.235	2.704.409
2010	913.546	65.003	7.115	333.482	3.075.464
2011 (t.e.m. juni)	485.416	31.110	4.291	153.130	1.489.780

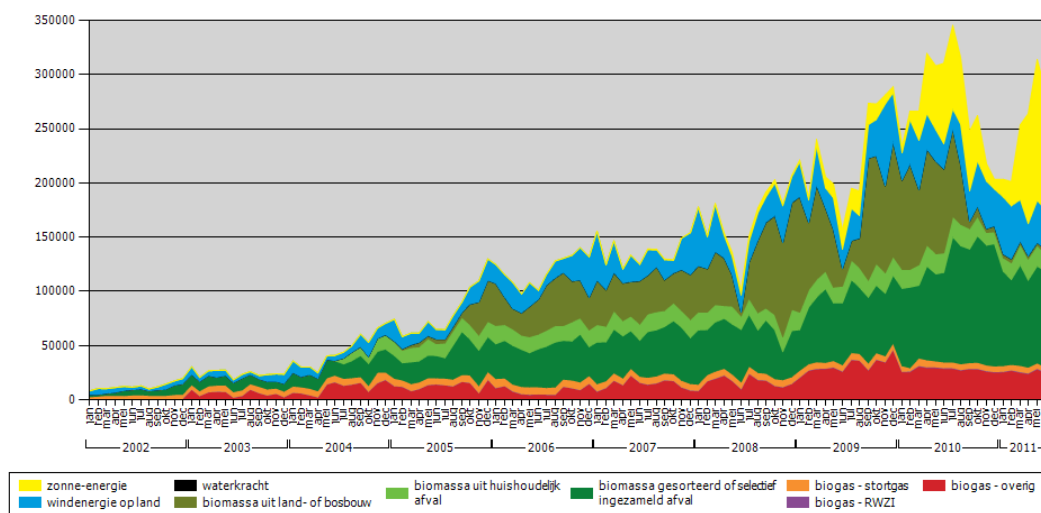
Bron: gegevens VREG

¹ 'Biogas overig' omvatte de voorbije jaren eveneens een belangrijk deel biogas uit de vergassing van hout. In de huidige gegevens werden de certificaten voor deze technologie ondergebracht in de categorie 'Biomassa uit gesorteerd of selectief ingezameld afval'.

² RWZI = rioolwaterzuiveringsinstallaties

Figuur 52 is een grafische voorstelling van dezelfde gegevens.

Figuur 51. Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per maand en per technologie (voorlopig t.e.m. juni 2011)

Bron: gegevens VREG

Opmerkelijk is de aanhoudende spectaculaire toename van de elektriciteitsproductie uit fotovoltaïsche (PV-) installaties, zie figuur 52 en tabellen 44 en 45. Sinds 1 januari 2006 kunnen nieuwe PV-installaties rekenen op een gegarandeerde waarde van 450 euro per groenestroomcertificaat gedurende 20 jaar, als ze in dienst zijn genomen vóór 1 januari 2010. De gegarandeerde waarde per groenestroomcertificaat voor PV-installaties bedroeg voor indienstnames in 2010 350 euro gedurende 20 jaar, en daalde vanaf 2011 sneller en afhankelijk van het geïnstalleerd vermogen, volgens volgend pad:

installaties met een piekvermogen van maximaal 250 kW:

- 1° voor installaties in gebruik genomen vanaf 1 januari 2011 tot en met 30 juni 2011: 330 euro;
- 2° voor installaties in gebruik genomen vanaf 1 juli 2011 tot en met 30 september 2011: 300 euro;
- 3° voor installaties in gebruik genomen vanaf 1 oktober 2011 tot en met 31 december 2011: 270 euro;
- 4° voor installaties in gebruik genomen vanaf 1 januari 2012 tot en met 31 maart 2012: 250 euro;
- 5° voor installaties in gebruik genomen vanaf 1 april 2012 tot en met 30 juni 2012: 230 euro;
- 6° voor installaties in gebruik genomen vanaf 1 juli 2012 tot en met 31 december 2012: 210 euro;
- 7° voor installaties in gebruik genomen in het jaar 2013: 190 euro;
- 8° voor installaties in gebruik genomen in het jaar 2014: 150 euro;
- 9° voor installaties in gebruik genomen in het jaar 2015: 110 euro;
- 10° voor installaties in gebruik genomen vanaf 1 januari 2016: 90 euro.

voor installaties met een piekvermogen van meer dan 250 kW:

- 1° voor installaties in gebruik genomen vanaf 1 januari 2011 tot en met 30 juni 2011: 330 euro;
- 2° voor installaties in gebruik genomen vanaf 1 juli 2011 tot en met 30 september 2011: 240 euro;
- 3° voor installaties in gebruik genomen vanaf 1 oktober 2011 tot en met 31 december 2011: 150 euro;
- 4° voor installaties in gebruik genomen vanaf 1 januari 2012: 90 euro.

Deze minimumvergoeding geldt voor installaties die in dienst zijn genomen vanaf 1 januari 2006 tot en met 31 december 2012 over een periode van twintig jaar. Voor zonne-energie-installaties die in dienst worden genomen vanaf 1 januari 2013 loopt deze over een periode van vijftien jaar.

Tabel 44. Evolutie van het vermogen van de geïnstalleerde zonnepanelen

	≤ 10kW		>10kW en ≤ 250kW		>250kW		Totaal	
	Jaarlijkse groei (kW)	Cum vermogen (kW)	Jaarlijkse groei (kW)	Cum vermogen (kW)	Jaarlijkse groei (kW)	Cum vermogen (kW)	Jaarlijkse groei (kW)	Cum vermogen (kW)
Voor 2006		1.485		25				1.510
2006	1.395	2.880	435	460	335	335	2.165	3.675
2007	10.762	13.642	3.548	4.008	7.754	8.089	22.064	25.739
2008	42.445	56.086	7.361	11.369	17.303	25.392	67.108	92.847
2009	209.827	265.913	73.664	85.033	166.426	191.818	449.917	542.764
2010	151.484	417.397	54.934	139.967	98.855	290.673	305.273	848.037
Jan-jul 2011	172.021	589.419	27.279	167.245	55.528	346.202	254.829	1.102.866
Juli-sept 2011	86.658	676.077	128	167.373	0	346.202	86.786	1.189.651
Okt 2011	3.373	679.450	0	167.373	0	346.202	3.373	1.193.024

Bron: gegevens VREG

Tabel 45. Evolutie van het aantal van de geïnstalleerde zonnepanelen

	≤ 10kW		>10kW en ≤ 250kW		>250kW		Totaal	
	Jaarlijkse toename	Totaal aantal	Jaarlijkse toename	Totaal aantal	Jaarlijkse toename	Totaal aantal	Jaarlijkse toename	Totaal aantal
Voor 2006		745		2				747
2006	412	1.157	10	12	1	1	423	1.710
2007	2.947	4.104	66	78	10	11	3.023	4.193
2008	11.018	15.122	130	208	22	33	11.170	15.363
2009	48.841	63.963	907	1.115	258	291	50.006	65.369
2010	31.957	95.920	642	1.757	155	446	32.754	98.123
Jan-jul 2011	34.660	130.580	299	2.056	71	517	35.030	133.153
Juli-sept 2011	17.422	148.002	2	2.058	0	517	17.424	150.577
Okt 2011	679	148.681	0	2.058	0	517	679	151.256

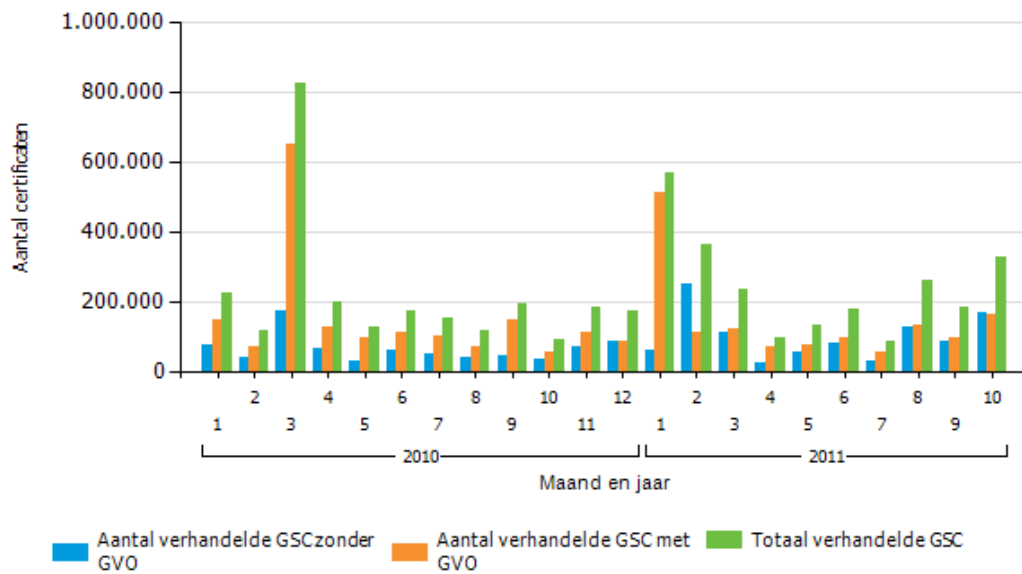
Bron: gegevens VREG

Zonne-energie beslaat meer dan de helft van het geïnstalleerd vermogen aan elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen in Vlaanderen. Omdat het aantal vollasturen bij fotovoltaïsche zonne-energie lager ligt dan bij andere hernieuwbare energiebronnen, is het aandeel zonne-energie in de totale groenestroomproductie in Vlaanderen beperkter dan het geïnstalleerd vermogen zou doen vermoeden. Zo was in mei 2011, de zonnigste maand van het jaar, de productie van zonne-energie goed voor 43% van de Vlaamse groenestroomproductie, maar in januari 2011 was dit slechts 8%.

3.3.3 Handel in groenestroomcertificaten

Het aantal certificaten dat werd verhandeld op de bilaterale markt steeg in 2010 en 2011 relatief weinig (zie figuur 53).

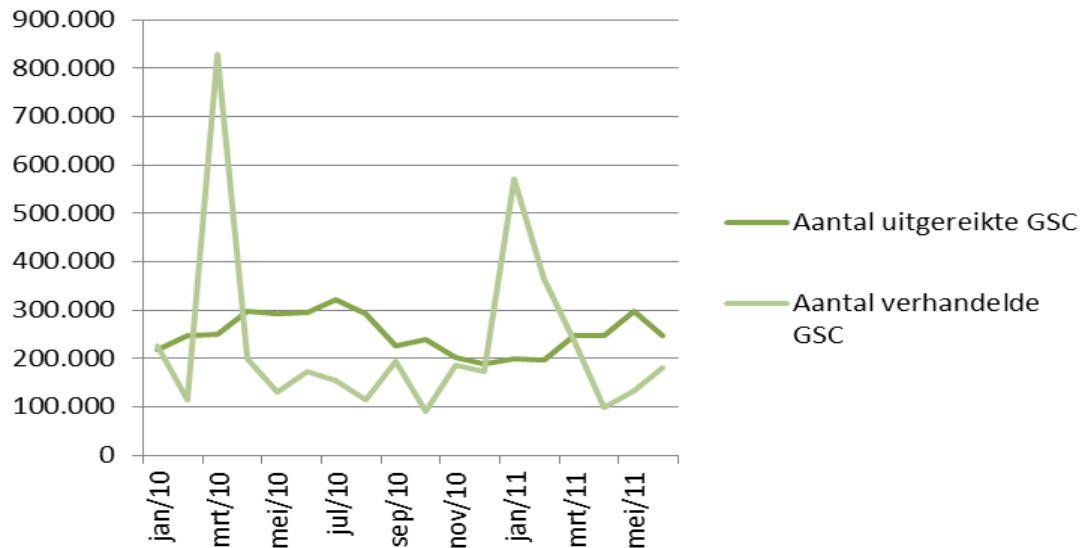
Figuur 52. Aantal verhandelde groenestroomcertificaten en de gemiddelde marktprijs

Bron: gegevens VREG

Waar traditioneel ieder eerder jaar maart de maand was waarin de certificatenhandel piekte, voorafgaand aan de deadline voor inlevering van certificaten voor elektriciteitsleveranciers op 31 maart, was dat in 2011 voor het eerst niet het geval (zie figuur 55)

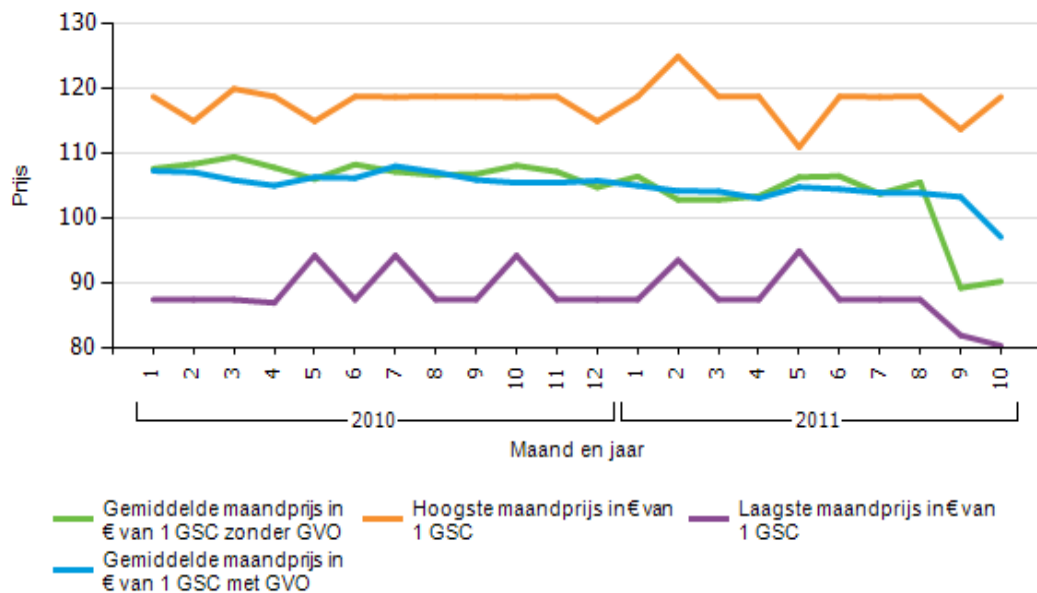
Figuur 53. Aantal uitgereikte vs. aantal verhandelde groenestroomcertificaten

Bron: gegevens VREG

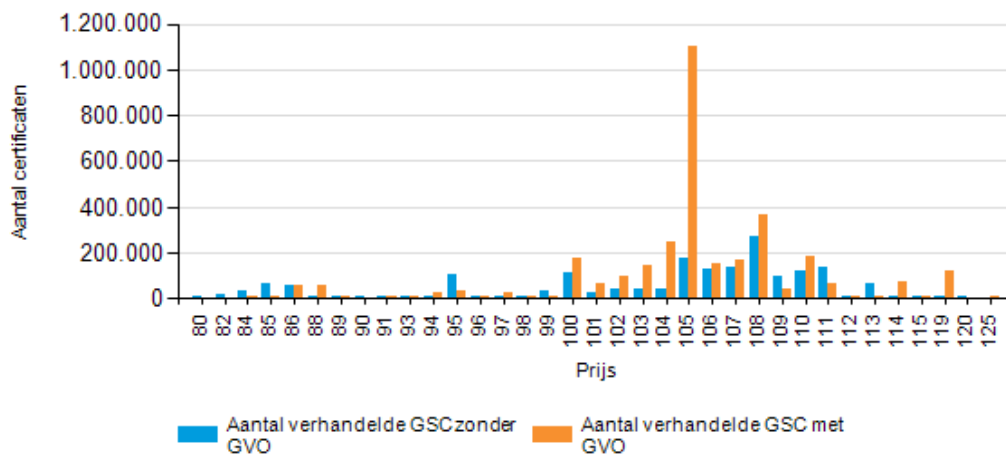
De gemiddelde handelsprijs kent de laatste maanden de sterkst dalende tendens ooit.

Figuur 54. Maandprijs van groenestroomcertificaten

Bron: gegevens VREG

Figuur 55. Groenestroomcertificaten verhandeld met/zonder garantie van oorsprong

Bron: gegevens VREG

Sinds de voorbije inleveringsronde van 31/03/2011 bedraagt de gemiddelde handelsprijs van een groenestroomcertificaat op de markt nog slechts 100,7 euro. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verhandelde certificaten aantallen en de gemiddelde transactieprijs per inleveringsronde.

Tabel 46. Overzicht van het aantal verhandelde groenestroomcertificaten zonder en met garantie van oorsprong

Periode	Verhandelde groenestroomcertificaten zonder garantie van oorsprong		Verhandelde groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong		Totaal	
	Aantal	Gemiddelde prijs (in euro)	Aantal	Gemiddelde prijs (in euro)	Aantal	Gemiddelde prijs (in euro)
1 apr 2011 - 31 okt 2011	576.101	98,74	700.281	102,37	1.276.382	100,73
1 apr 2010 - 31 mrt 2011	919.260	105,31	1.671.599	105,55	2.590.859	105,46
1 apr 2009 - 31 mrt 2010	615.783	108,28	1.443.214	106,93	2.058.997	107,33
1 apr 2008 - 31 mrt 2009	585.441	109,36	540.954	106,72	1.126.395	108,09
1 apr 2007 - 31 mrt 2008	395.522	109,06	602.375	108,81	997.897	108,91
1 apr 2006 - 31 mrt 2007	274.352	109,19	500.646	109,17	774.998	109,18
1 apr 2005 - 31 mrt 2006	535.448	110,30	42.944	111,58	578.392	110,40
1 apr 2004 - 31 mrt 2005	226.505	109,01	0	-	226.505	109,01

Bron: gegevens VREG

Zoals al herhaaldelijk door de VREG gemeld, ondermeer in het Marktrapport 2010, wordt de huidige toestand van de markten voor groenestroom- en warmtekrachtcertificaten (GSC en WKC) gekenmerkt door een overschot aan certificaten ten opzichte van het in te leveren quotum. Dat deze situatie gevolgen moet hebben voor de prijs waaraan de certificaten verhandeld worden, is logisch: doordat de partijen die aan de quotumplicht moeten voldoen uit een overschot aan certificaten kunnen kiezen, staat de prijs voor certificaten onder druk. Dat dit fenomeen zich tot nog toe zeer traag voordeed op niveau van de door de VREG gepubliceerde gemiddelde maandelijkse transactieprijs, is te wijten aan het feit dat deze transactieprijs sterk bepaald wordt door de transacties in het kader van langetermijncontracten, vaak met vastgelegde of aan de gemiddelde maandelijkse transactieprijs gekoppelde voorwaarden. Deze gemiddelde maandelijkse transactieprijs weerspiegelt de prijsvorming op de bilaterale markt en die wordt veelal door deze langetermijncontracten bepaald.

Een alternatieve manier om groenestroomcertificaten te verkopen is de Green Certificate Exchange die georganiseerd werd door BelPEX in samenwerking met VREG en de Waalse regulator CWaPE. Op de recentste handelssessies op de BelPEX Green Certificates Exchange (GCE) werden geen certificaten verkocht, noch met Garantie van Oorsprong (GvO), noch zonder GvO.

De huidige context van een overaanbod was dan ook ongunstig voor de werking van de certificatenmarkt in het algemeen en voor de BelPEX GCE in het bijzonder. Na enkele handelssessies zonder resultaat begin 2011 besliste BelPEX GCE om alle overige handelssessies van dit jaar af te lassen in afwachting van een herstel van de vraag naar certificaten.

Voor de volledige handelskalender en meer informatie over de BelPEX GCE, inclusief de resultaten van alle voorbije handelssessies, zie www.belpexgce.be/Public/Content.aspx

3.4 Warmtekracht – een stand van zaken op 1 juli 2011

3.4.1 De warmtekrachtcertificatenverplichting

Tabel 47 toont de resultaten van de voorbije inleveringsrondes van warmtekrachtcertificaten. Hieruit blijkt duidelijk dat zich een structureel overschot aan warmtekrachtcertificaten aan het vormen is. Met het decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 6 mei 2011, keurde de Vlaamse Regering een voorstel van een stijgend pad van het certificatenquotum goed met de intentie dit overschot weg te werken. Inmiddels is duidelijk dat dit pad niet volstaat om het overschot aan te pakken en wordt daarom gewerkt aan een nieuw voorstel.

Tabel 47. Resultaten van de voorbije inleveringsrondes van warmtekrachtcertificaten

INLEVER-DATUM	Quotum	In te leveren WKC op 31/3	WKC beschikbaar op 31/3	Ingeleverde WKC	Overschot
31/03/2006	1,19%	575.209	316.293	246.196	70.097
31/03/2007	2,16%	1.032.004	601.964	566.191	35.773
31/03/2008	2,96%	1.392.594	1.242.698	1.039.399	203.299
31/03/2009	3,73%	1.750.076	2.634.501	1.749.410	885.091
31/03/2010	4,39%	1.889.821	4.145.756	1.889.705	2.256.051
31/03/2011	4,90%	2.252.388	6.789.681	2.252.394	4.348.285
31/03/2012	7,6%	3.563.969	nog niet beschikbaar	nog niet beschikbaar	nog niet beschikbaar

Bron: gegevens VREG

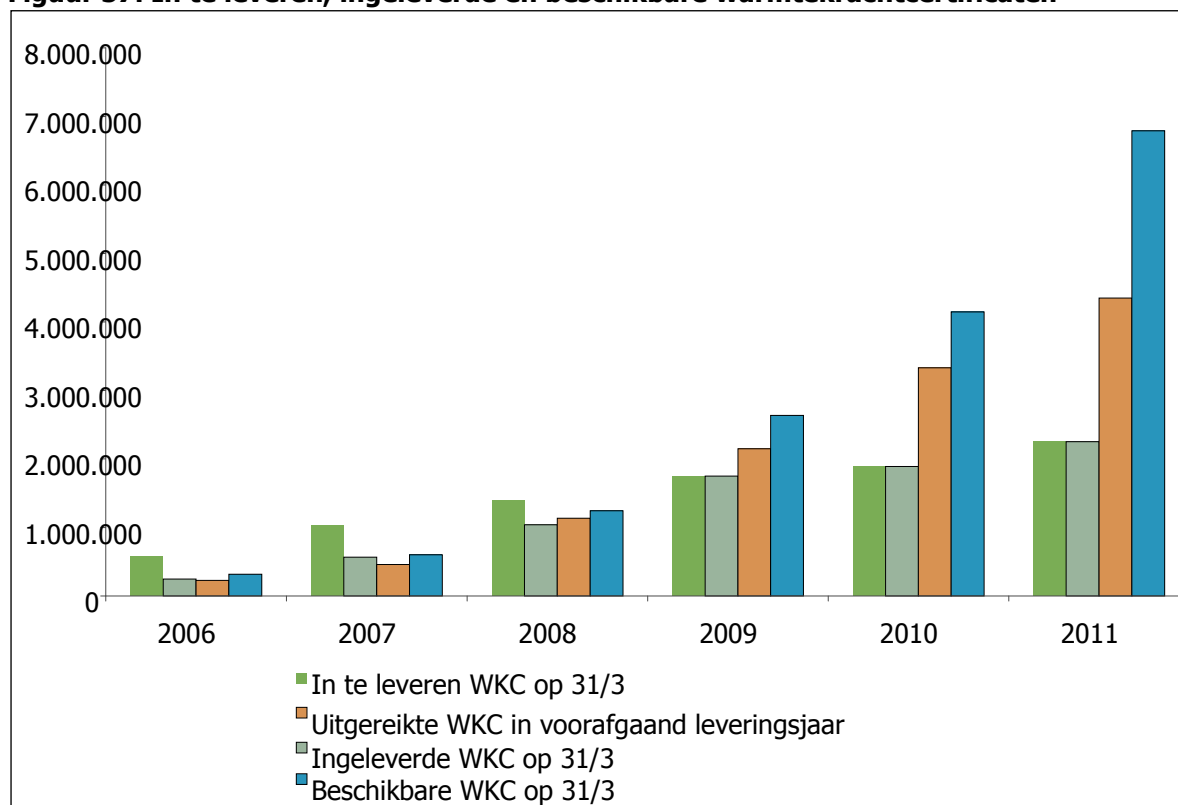
Er waren op 31 maart 2011 voldoende WKC beschikbaar voor inlevering. Het beschikbare aantal bedroeg een drievoud van het quotum. De quotumverplichting beliep 2.252.388 WKC. Na de inlevering waren er nog 4.537.298 certificaten beschikbaar (toegekend voor 31 maart 2011).

Figuur 56. Quotumprognose certificaten

	2010	Prognose 2011
Groenestroomquotum	6,00%	7,00%
Totale elektriciteitslevering, exclusief leveringen door DNB's en GSC-vrijstellingen	41.240.505	42.072.385
Aantal GSC in te leveren op 31/3/2012	2.474.430	2.945.067

Bron: gegevens VREG

Figuur 57. In te leveren, ingeleverde en beschikbare warmtekrachtcertificaten

Bron: gegevens VREG

Leveringsjaar 2012 zal het laatste jaar zijn met een boetewaarde van 45 euro per ontbrekend warmtekrachtcertificaat. Vanaf 2013 zal deze 41 euro bedragen. Dit heeft uiteraard implicaties op de marktwaarde van de certificaten, waarvan een aanzienlijk deel nu reeds noodgedwongen moet worden opgespaard voor later gebruik.

3.4.2 Uitgereikte warmtekrachtcertificaten

Tabel 48 toont het aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten per productiejaar sinds de opstart van het warmtekrachtcertificatensysteem. Enkel de warmtekrachtcertificaten die bruikbaar zijn voor de jaarlijkse certificatenverplichting zijn hierin opgenomen.

Deze cijfers zijn nog niet definitief: van enkele installaties is de toekenning van warmtekrachtcertificaten nog niet afgerond. De cijfers voor het jaar 2011 zijn dus nog onvolledig en hebben betrekking op de productiemaanden januari tot en met juni.

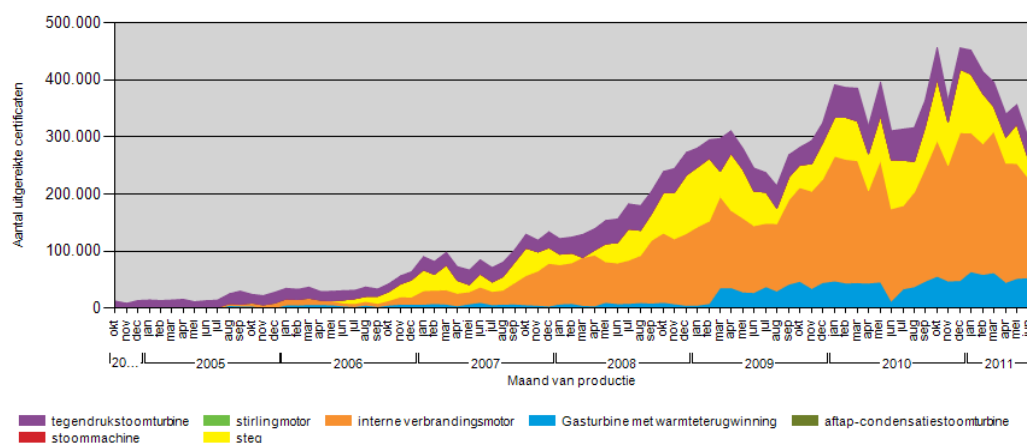
Tabel 48. Aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten, per productiejaar

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 (t.e.m. juni)
34.712	226.149	459.582	1.134.177	2.149.405	3.330.378	4.460.542	2.255.745

Bron: gegevens VREG

Er zijn een aantal WKK-installaties die intussen al meer dan vier jaar in dienst zijn, zodat voor deze installaties het aantal uitgereikte certificaten die aanvaardbaar zijn voor de certificatenverplichting elke maand vermindert. Het verminderd aantal toegekende aanvaardbare certificaten aan deze installaties zal echter de eerstkomende jaren niet beletten dat het totaal aantal uitgereikte certificaten jaarlijks toeneemt.

Figuur 58. Aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten, per productiejaar

Bron: gegevens VREG

3.4.3 Handel in warmtekrachtcertificaten

Figuur 60 toont het aantal verhandelde warmtekrachtcertificaten en de gemiddelde handelsprijs vanaf april 2006. Sindsdien is de boete vastgelegd op 45 euro per ontbrekend warmtekrachtcertificaat. De marktprijs is sinds de inleveringsronde van 31 maart 2011 gezakt tot 35,12 euro.

Tabel 49. Aantal verhandelde warmtekrachtcertificaten en de gemiddelde marktprijs

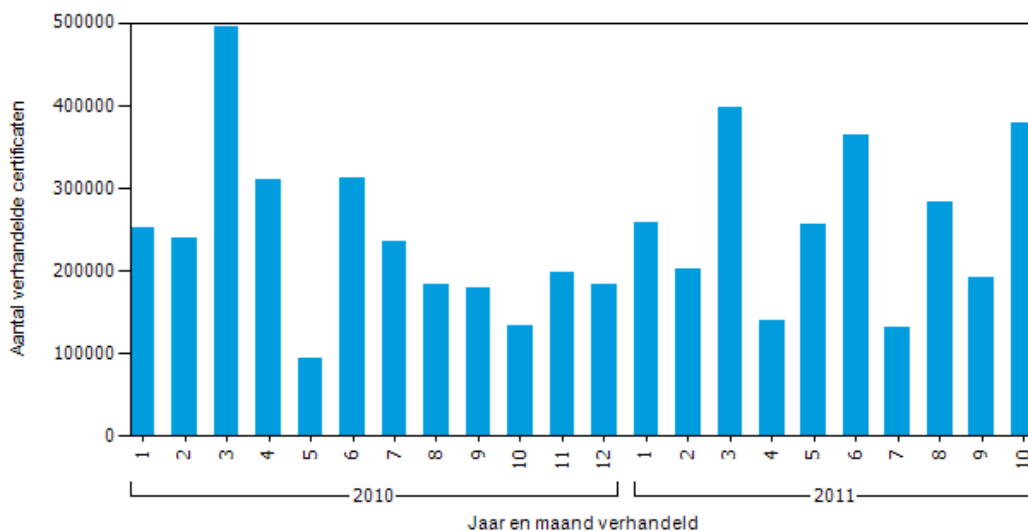
Periode	Aantal verhandelde warmtekrachtcertificaten	Gemiddelde jaarprijs (in euro) van een warmtekrachtcertificaat
1 apr 2011 - 31 okt 2011	1.741.989	35,12
1 apr 2010 - 31 mrt 2011	2.681.964	37,13
1 apr 2009 - 31 mrt 2010	2.404.878	39,53
1 apr 2008 - 31 mrt 2009	1.794.151	41,14
1 apr 2007 - 31 mrt 2008	978.698	41,48
1 apr 2006 - 31 mrt 2007	381.439	41,17
1 apr 2005 - 31 mrt 2006	174.669	37,37

Bron: gegevens VREG

Ondanks het structurele certificatenoverschot bleef de marktprijs tot nog toe ruim boven de vastgelegde minimumprijs van 27 euro per certificaat die distributienetbeheerders moeten betalen wanneer warmtekrachtcertificaten aan hen worden aangeboden. Die minimumprijs geldt voor installaties die na 30 juni 2006 op het distributienet zijn aangesloten.

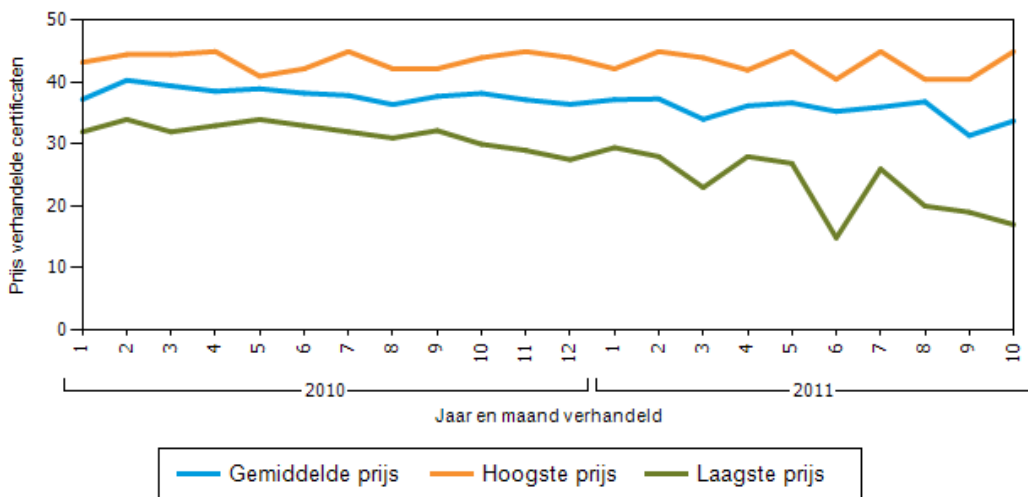
Sinds 2007 worden ook garanties van oorsprong gekoppeld aan de warmtekrachtcertificaten. Er is echter nog geen leverancier die op basis hiervan een specifiek product heeft ontwikkeld. Er werd ook nog geen merkbaar prijsverschil vastgesteld tussen de warmtekrachtcertificaten met en zonder garantie van oorsprong.

Figuur 59. Aantal verhandelde warmtekrachtcertificaten

Bron: gegevens VREG

Figuur 60. Gemiddelde marktprijs van de verhandelde warmtekrachtcertificaten

Bron: gegevens VREG

Ook warmtekrachtcertificaten kunnen verhandeld worden op de BelPEX Green Certificate Exchange. In februari kondigde de Belpex GCE een verlaging van de kostprijs om WKC te verhandelen aan. Belpex kondigt een tijdelijke verlaging aan van de variabele operationele kost op de GCE CHPC markt (warmtekrachtkoppelingcertificaten).

Voor de handelssessies van februari en maart werden de variabele operationele kost verlaagd tot

0,25 €/verhandelbaar instrument (ipv 0,45 €/verhandelbaar instrument). Deze vermindering had tot doel de verhandelde volumes warmtekrachtcertificaten doen stijgen, in afwachting van de inleveringsronde eind maart 2011.

De Belpex Green certificate exchange speelt de rol van spotmarkt, waar normaal gezien een snellere weerspiegeling van de actuele toestand kan gezien worden. Op de Belpex GCE kon echter al geruime tijd geen prijs gevormd worden, eenvoudigweg omdat er geen vraag naar certificaten is.

Op de WKC markt is het overschot veel belangrijker dan bij GSC en ook hier zagen we over de afgelopen maanden een trage daling van de gemiddelde maandelijks transactieprijs. Op de Belpex GCE werden de handelssessies voor WKC ook opgeschort wegens gebrek aan vraag.

Ook hier moet dus vastgesteld worden dat de huidige context ongunstig is voor de werking van de certificatenmarkt en de BelPEX GCE in het bijzonder. Daarom werden alle handelssessies op de Belpex GCE na maart 2011 afgelast.

De aanhoudende situatie van grote overschotten begint de marktwerking nu sterk te beïnvloeden. Dit leidt ertoe dat meer en meer beroep gedaan wordt op de opkoopplicht die bij de distributienetbeheerders gelegd is. Als deze de opgekochte certificaten – zoals ze verplicht zijn – opnieuw op de markt aanbieden, zullen ook zij vaststellen dat er geen vraag naar is en dit dreigt de prijs versneld verder naar beneden te duwen.

3.5 Internationale handel van garanties van oorsprong

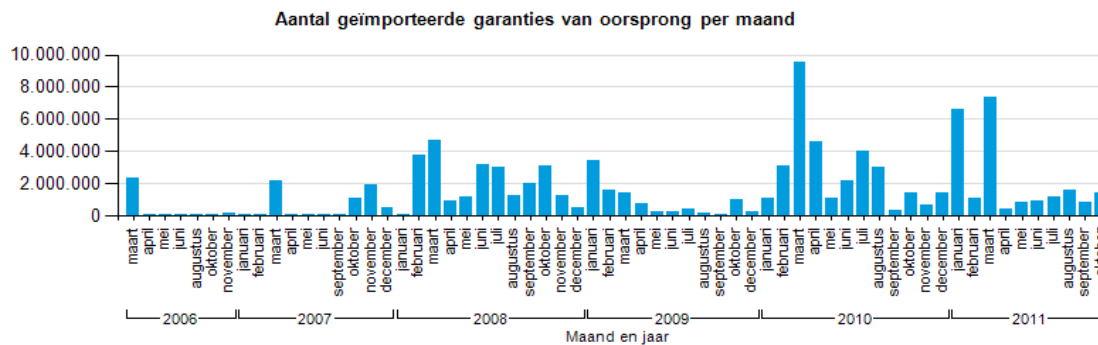
Ter staving van de levering van groene stroom aan eindafnemers moeten garanties van oorsprong aan de VREG worden voorgelegd. Deze garanties van oorsprong kunnen zowel uit Vlaanderen afkomstig zijn als van elders uit de Europese Economische Ruimte.

Garanties van oorsprong, uitgereikt door andere instanties dan de VREG en voor productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen buiten het Vlaams Gewest, kunnen in Vlaanderen worden ingevoerd voor zover deze garanties van oorsprong werden uitgereikt door een lid van de 'Association of Issuing Bodies' (AIB, zie kaderstuk). Ook de VREG maakt, sinds 2006, deel uit van AIB, tot nu toe enkel voor wat betreft de internationale handel van garanties van oorsprong voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen.

Omgekeerd kunnen ook garanties van oorsprong uit Vlaanderen worden uitgevoerd. Buitenlandse garanties van oorsprong die worden ingevoerd, kunnen niet worden gebruikt voor de certificatenverplichting. Ze kunnen wel gebruikt worden om de aan eindafnemers geleverde stroom als groene stroom te kunnen verkopen.

Onderstaande grafiek geeft een beeld van het aantal geïmporteerde garanties van oorsprong per maand.

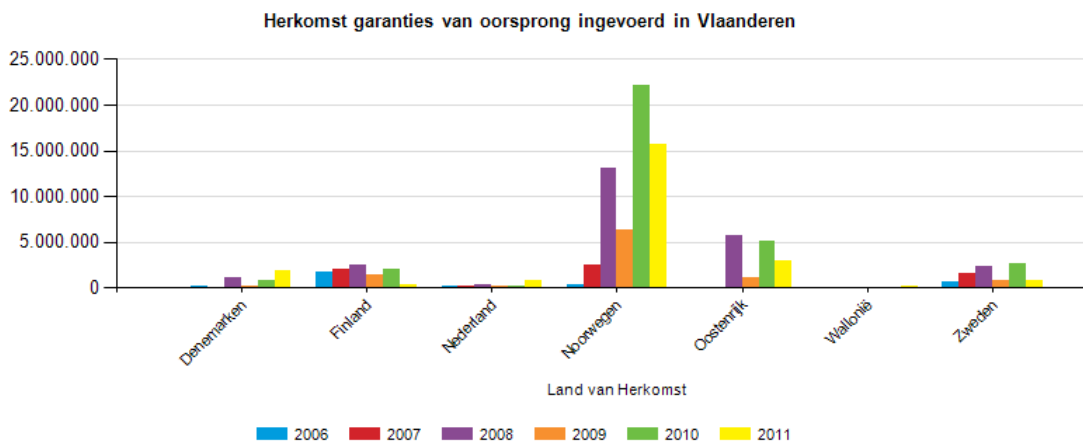
Figuur 61. Aantal garanties van oorsprong dat naar Vlaanderen wordt geïmporteerd, per maand

Bron: gegevens VREG

De grafiek hieronder toont uit welke landen (of regio's) de in Vlaanderen geïmporteerde garanties van oorsprong afkomstig zijn. De overgrote meerderheid aan geïmporteerde garanties van oorsprong zijn afkomstig van elektriciteitsproductie uit waterkracht in Noorwegen.

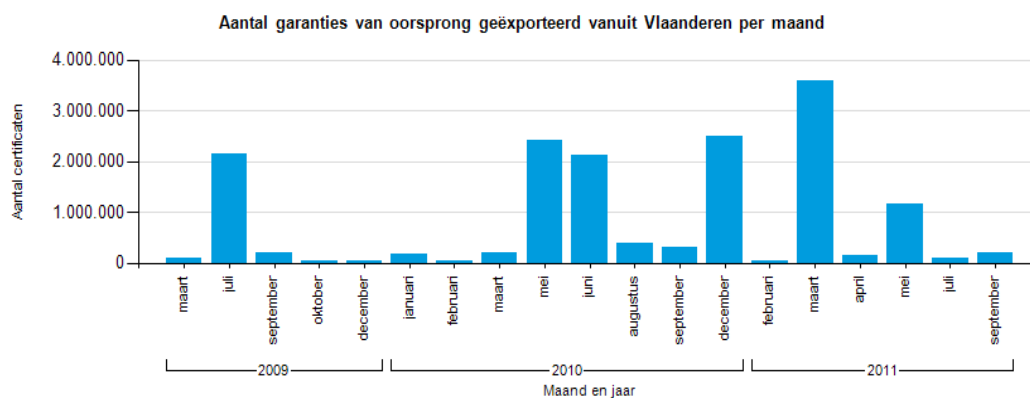
Figuur 62. Herkomst garanties van oorsprong ingevoerd in Vlaanderen

Bron: gegevens VREG

Sinds 2011 worden er steeds meer garanties van oorsprong geëxporteerd uit Vlaanderen (zie figuur hieronder). Het betreft echter vooral garanties van oorsprong die niet in Vlaanderen zijn geproduceerd, maar eerst werden geïmporteerd om vervolgens weer te worden uitgevoerd.

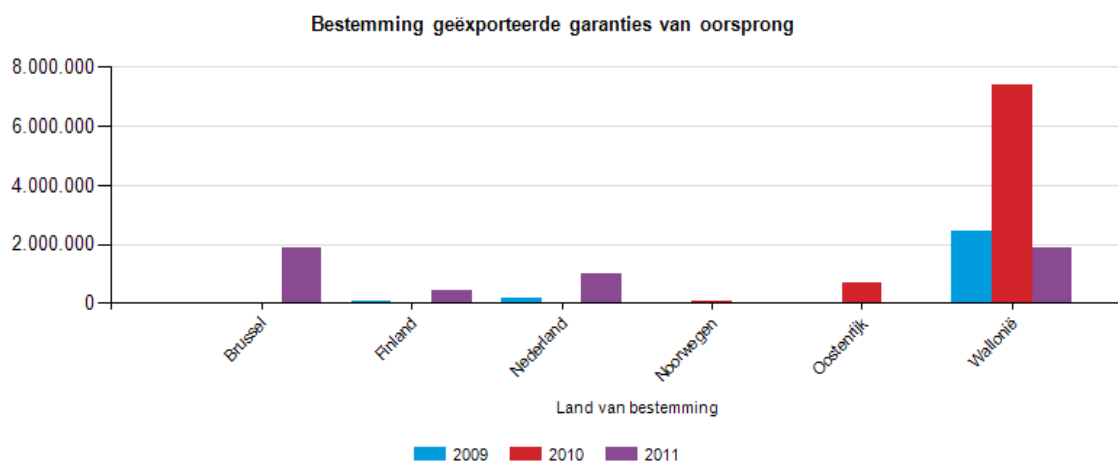
Figuur 63. Aantal garanties van oorsprong geëxporteerd vanuit Vlaanderen per maand

Bron: gegevens VREG

De meeste garanties van oorsprong die Vlaanderen verlaten, gaan naar Wallonië of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dat illustreert dat marktpartijen vaak garanties van oorsprong aankopen voor al hun Belgische activiteiten, deze vanuit een ander Europees land naar 1 Belgische rekening importeren en van daaruit doorsluizen naar de andere Belgische gewesten.

Figuur 64. Bestemming van de geëxporteerde garanties van oorsprong

Bron: gegevens VREG

3.6 AIB

AIB is een internationale vzw naar Belgisch recht, die instaat voor een betrouwbare "tracking" van elektriciteitsattributen. Dit houdt in dat de markspelers, overheden en verbruikers over een sluitend en transparant systeem kunnen beschikken dat garandeert hoe en waar een verbruikte MWh, werd opgewekt.

Dit AIB-systeem wordt EECS (European Electricity Certificate System) genoemd en de onderliggende technische, organisatorische en regelgevende principes bestrijken de volledige levensloop van certificaten, vanaf het moment van uitreiken, via allerlei verhandelingen tot op het moment van vernietiging.

De EECS-certificaten kenmerken zich door het gebruik van een transparante standaard en de verhandelbaarheid. Dit is belangrijk:

- omdat het aan gebruikers (particulieren en bedrijven) de mogelijkheid geeft tot keuze van de stroom;
- omdat het aan leveranciers de mogelijkheid biedt om hun brandstofmix te diversifiëren;
- omdat het een bijkomende inkomensbron kan bieden aan producenten van stroom uit hernieuwbare energiebronnen;
- omdat het open en betrouwbare statistische informatie verschaft aan overheden en marktactoren.

Steeds grotere volumes certificaten worden uitgegeven, verhandeld en vernietigd. In het jaar 2008 bedroeg het gecertificeerde volume binnen AIB ongeveer 180 TWh. Ongeveer 110 TWh werd ook effectief gebruikt ter staving van de levering aan afnemers.

Steeds grotere volumes certificaten worden uitgegeven, verhandeld en vernietigd.

Meer informatie over de activiteiten van AIB kan worden teruggevonden op haar website: <http://www.aib-net.org/>

4 Conclusies

4.1 Gezinnen

Zijn de gezinnen in Vlaanderen bewust bezig met (groene) energie?

- Iets minder dan de helft van de gezinnen kon geen inschatting maken van hun energieverbruik. Nochtans hechtende gezinnen meer belang aan de energiekost: het belang ervan in het totale budget stijgt nog (81% in plaats van 77% in 2010). Het is dan ook enigszins verwonderlijk dat slechts 41% van de gezinnen de eindfactuur grondig nakijkt.
- Twee derde van de gezinnen (66%) kent de maatregel van de gratis elektriciteit en 72% hiervan gaat er van uit dat dit ook correct wordt verrekend. Spontaan zet dit de gezinnen niet aan tot minder verbruiken, pas als ze weten dat het doorgerekend wordt in energieprijzen zegt 46% (van degenen waar het correct verrekend was) dat ze hun verbruik zouden verminderen.
- Meer en meer ondervraagde gezinnen hebben een groen contract. Hun aantal steeg van 21% in 2009 naar 25% in 2010 en 32% in 2011. We zien relatief meer groene contracten bij eigenaars van een woning en gezinnen die een contract hebben bij een andere dan de oorspronkelijke standaardleverancier.
- Van de gezinnen die vandaag nog geen (groen) contract hebben, overweegt de helft om in te toekomst alsnog over te stappen op groene energie (51%). Dit is stabiel ten opzichte van 2010. Zij die geen intentie hebben om de overstap te wagen, halen als redende vermeende hogere prijs (35%) en het te beperkte aanbod (48%) aan. Nochtans biedt quasi elke leverancier een groen product aan. Gezinnen die al groene stroom hebben, vertrouwen erop dat deze stroom daadwerkelijk groen is. De mensen die twijfelen, wantrouwen het controlesysteem (34%) nog meer dan in 2010 (25%).

Voelen de gezinnen zich voldoende geïnformeerd om een goede keuze te maken?

- Het aantal gezinnen dat zich voldoende geïnformeerd voelt over de vrijmaking van de Vlaamse energiemarkt stagneert. En ook de houding ten opzichte van de vrijmaking blijft stabiel. Het feit dat gezinnen met een contract bij een andere leverancier dan de standaardleverancier een positievere houding hebben, doet vermoeden dat meer en meer gezinnen ondervinden dat er winst te rapen valt door de juiste leverancier te vinden. Er zijn dan ook minder gezinnen die vinden dat ze nog steeds goed zitten bij hun standaardleverancier (56% in 2011 versus 75% in 2010). We zien dat in 2011 23% van de gezinnen al minstens 1 keer van elektriciteitsleverancier veranderd is tegen 17% in 2010.

Hoe ziet de markt eruit?

- Bijna drie op vier gezinnen heeft daadwerkelijk een contract ondertekend. Electrabel Customer Service blijft de grootste speler, maar we zien toch een daling in het aantal gezinnen die een contract hebben bij deze leverancier (55% versus 60% in 2010).
- 89% van de huishoudens die aardgas gebruiken, heeft dezelfde leverancier voor elektriciteit als voor aardgas, hoewel dit niet altijd het meest voordelig is. Dit is deels uit onwetendheid: omdat men niet weet dat men kan kiezen voor een verschillende leverancier. De belangrijkste reden is echter het gemak (63%), maar 18% denkt ook dat dit voordeliger is.

Tijd om over te stappen naar een andere leverancier?

- De meeste gezinnen zijn tevreden over de juistheid van de facturen (89%). Slechts 41% kijkt deze grondig na, maar deze groep is iets meer tevreden over de juistheid. Ook over informatieverlening (86%), betrouwbaarheid (91%), ondersteuning op het vlak van energiebesparing (74%) en eigenlijk ook over de prijs (71%) van hun huidige leverancier is men eerder positief.
- Prijsevolutie is de belangrijkste reden om voor een nieuwe energieleverancier te kiezen. De gezinnen die al bij een andere leverancier zijn hier nog gevoeliger voor, wat wellicht ook de reden is dat ze een contract bij een andere dan de standaardleverancier ondertekend hebben.
- Van de gezinnen met een contract bij een andere dan de standaardleverancier zegt 82% zijn contract zeker of waarschijnlijk te zullen verlengen. Gezinnen die nog geen contract hebben getekend voor elektriciteit of aardgas, zijn niet sterk geneigd om dit alsnog binnen 6 maanden te doen. Respectievelijk 20% (elektriciteit) en 29% (aardgas) zegt te zullen veranderen. Wellicht is het zo dat de besparing die de gezinnen willen doen met de overstap onrealistisch hoog ligt. Van degenen die bij de standaardleverancier zitten (met of zonder contract) vindt minder dan 15% eerder welke besparing voldoende. De meeste gezinnen hopen op een besparing van gemiddeld 188€ en dit zowel voor elektriciteit als voor aardgas. Het zijn de laagste verbruikers (en inkomens) die het meest geneigd zijn om te veranderen. Bij de grotere verbruikers is de intentie lager, maar de intentie stijgt naarmate het verbruik stijgt.

Of zullen we met zijn allen minder energie consumeren?

- De slimme meter is een manier om het energieverbruik te doen dalen. De bekendheid van de slimme meter is nog erg beperkt: 26% weet wat een slimme meter is. 66% van alle bevroegde gezinnen denkt dat een slimme meter zeker nuttig kan zijn en een besparing aan elektriciteit kan opleveren. Ze willen liefst informatie over hun verbruik per maand (65%) of per dag (23%) en ze ontvangen die liefst via internet of als bijlage bij de factuur.
- Via de slimme meter kan de leverancier tariefperiodes instellen. Twee derde geeft aan dat ze hiermee rekening zouden houden om te besparen op hun energiekosten. Bijna de helft overweegt ook 'slimme toestellen' aan te kopen, maar pas na enige tijd na de installatie van de slimme meter.
- 55% (in tegenstelling tot 71% in 2010) is sterk gekant tegen de uitschakeling van elektriciteit tijdens piekmomenten tegen een vergoeding om de vraag naar elektriciteit beter te kunnen beheersen. Er is meer interesse in het gebruik van de slimme meter als voorafbetalingmeter dan in 2010, maar dit is toch nog eerder beperkt te noemen (35%)..

4.2 Bedrijven

Informatie zoeken en krijgen

- Meer en meer bedrijven gaan actief op zoek naar informatie (58%), vooral grotere bedrijven in termen van aantal werknemers. Hoe hoger de omzet, hoe meer bedrijven op zoek gaan naar voldoende informatie. Bijgevolg zijn er meer bedrijven die het gevoel hebben dat ze voldoende geïnformeerd zijn over de vrijmaking van de energiemarkt.
- Ondanks het belang dat gehecht wordt aan de energiekost, kijkt amper 42% van de bedrijven de factuur grondig na. 14% kijkt hun energiefactuur zelfs helemaal niet na alvorens te betalen. Logischerwijze zijn het vooral bedrijven met een grote energiekost die de factuur grondiger doornemen. De bedrijven die ontevreden zijn met de duidelijkheid van de factuur, hebben net zoals vorig jaar vooral problemen met het gebrek aan transparantie in de prijsopbouw (met daaronder de vraag naar indexatieparameters, de prijsformules die werden gebruikt) (62%), de berekeningen (42%) en onduidelijkheid over hoeveel verbruik er werd aangerekend (23%).

Welke contracten hebben bedrijven?

- In de markt van de bedrijven van 5 tot 199 werknemers zegt 80% een contract te hebben: 50% heeft momenteel een elektriciteitscontract bij hun oorspronkelijke standaardleverancier, 30% heeft een contract bij een andere leverancier. Dat is stabiel ten opzichte van vorig jaar. We zien wel een lichte vooruitgang van 21% naar 24% in het aantal contracten bij SPE-Luminus (intussen EDF-Luminus).
- Voor aardgas heeft 82% een contract, waarvan 53% met zijn standaardleverancier voor gas en 29% met een andere aardgasleverancier. Ook hier gaat SPE-Luminus licht vooruit (van 22% naar 26%). De overgrote meerderheid van de bedrijven die ook aardgas hebben, hebben dezelfde leverancier voor aardgas als voor elektriciteit (86%).
- Sinds 2007 stijgt het aantal groene contracten. Midden 2011 zegt 29% van de bedrijven een groen contract te hebben. Vooral de grote bedrijven en de bedrijven met een grote energiekost schakelen over op milieuvriendelijke stroom. Het zijn trouwens ook de grote bedrijven die letten op de energiefactuur die ze binnenkrijgen, die wordt grondig nagekeken.
- Ook in de toekomst lijkt de groene trend zich te zullen voortzetten. 46% van de bedrijven heeft vandaag de intentie om in de toekomst een groen contract af te sluiten. De belangrijkste hinderpaal blijft nog steeds de vermeende hogere kostprijs.

En hoe zit het met het kostenplaatje?

- De elektriciteitskost is voor 60% van de bedrijven een (nogal) belangrijke kostenpost in het totale bedrijfsbudget. Het hangt in grote mate samen met de grootte van het verbruik. Vooral grote bedrijven (> 50 werknemers) geven aan dat de energiekost een belangrijke hap uit het bedrijfsbudget neemt, het zijn ook zij die op zoek gaan naar informatie en contracten die voor hen voordelig kunnen zijn.

Nieuwe energiepartner zoeken?

- Een derde van de bedrijven heeft in de laatste 12 maanden een leverancier gecontacteerd met de bedoeling om een elektriciteitscontract af te sluiten. Voor aardgas was dit 22%. De meeste genoemde reden om op zoek te gaan naar een nieuwe

leverancier is, net zoals in 2010, de algemene prijsevolutie (50%). Maar ook problemen met de dienstverlening (10%) en het aflopen van het contract (9%) worden gezegd.

- Over het algemeen zijn de bedrijven tevreden over de informatieverlening, de ondersteuning op het vlak van energiebesparingen, de betrouwbaarheid van de dienstverlening en zelfs over de prijs.
- Zelfs over de juistheid van de facturen is 88% tevreden
- Grote bedrijven zijn vaker uiterst of zeer tevreden dan kleine bedrijven. Bedrijven met een contract bij een andere leverancier dan de standaardleverancier scoren net zoals in 2010 slechter op de ondersteuning op het vlak van energiebesparing (50% minstens tevreden). Bedrijven met een contract bij de standaardleverancier zijn significant minder tevreden over de prijs (27% niet echt of helemaal niet tevreden).
- 38% van de ondervraagde bedrijven heeft een vaste contactpersoon bij hun energieleverancier. Vooral grote bedrijven (72%) en bedrijven met een grote elektriciteitskost (> 50.000 euro: 86%) hebben een vaste contactpersoon. De tevredenheid is groter bij bedrijven met een vaste contactpersoon.
- De intentie om te veranderen van elektriciteitsleverancier is licht gestegen ten opzichte van het vorige jaar (16% versus 14%) maar is nog altijd heel erg laag. Wat betreft de aardgasgebruikers zal 74% waarschijnlijk of zeker zijn contract met de huidige leverancier verlengen. 10% stapt waarschijnlijk over, 4% stapt zeker over.
- De intentie van de afnemers van standaardleveranciers om in de volgende 6 maanden een contract af te sluiten bij een andere leverancier is wel iets groter, maar vergelijkbaar met 2010 (29% in de groep die nog steeds zonder contract bij de standaardleverancier zit, denkt aan veranderen van elektriciteitsleverancier, 19% in het geval van aardgas).

Hoe staan bedrijven tegenover de 'slimme meter'?

- De bekendheid van slimme meters ligt nog erg laag, slechts 26% van de ondervraagde bedrijven heeft al gehoord van de slimme meter. Na een korte toelichting zegt 58% van de kenners wel overtuigd te zijn dat zulke meter nuttig is als hulpmiddel om het energieverbruik te doen dalen. Vooral grotere bedrijven en bedrijven met een grote energiekost kennen de slimme meter en geloven het sterkst in het nut ervan.
- Onder de bedrijven die overtuigd zijn van het nut van de slimme meter, meent net als vorig jaar ongeveer 1 op drie (31%) dankzij de meter jaarlijks tot 5% te kunnen besparen op hun elektriciteitsverbruik. 34% verwacht tussen 5-10% per jaar minder te verbruiken.
- Bedrijven zijn vooral geïnteresseerd in informatie over het verbruik van maand tot maand (70%), of per dag voor de grote bedrijven. De verkozen frequentie is hoger al naargelang de jaarlijkse elektriciteitskost hoger is.
- Voor de bedrijven die interesse hebben in extra verbruiksgegevens per maand/dag/uur zijn de twee meest populaire kanalen om deze te ontvangen: het internet (76%) en als bijlage bij de factuur (64%).
- Via de slimme meter kan de leverancier tariefperiodes instellen. Hij kan bijvoorbeeld elektriciteit goedkoper maken tussen 10 en 11u 's morgens. Vier op tien (38%) zeggen dat hun bedrijf hiermee rekening zou houden en daardoor besparen op de energiekosten. Dat is vergelijkbaar met 2010 (39%). In sommige bedrijven is deze maatregel onpopulair omdat het praktisch onhaalbaar is.

- Het tijdelijk uitschakelen van de elektriciteit is ook een mogelijkheid om de vraag naar elektriciteit beter te kunnen beheersen. De overgrote meerderheid van de bedrijven is tegen een eventuele uitschakeling van de elektriciteit.

4.3 Prijzen

- De perceptie van de evolutie van de energieprijzen is merendeels correct want stijgend. 68% van de bevraagde gezinnen in de enquête meent dat de elektriciteitsprijs gestegen is (60% denkt wel met minder dan 10%). Voor aardgas denkt 66% dat de prijzen gestegen zijn (54% zegt dat dit minder dan 10% is).
- Ten opzichte van juli 2010 ligt de gewogen gemiddelde prijs voor elektriciteit in juli 2011 24,06% hoger. Voor aardgas is dit 19,34% hoger. Voor kleine professionele elektriciteitsafnemers bedraagt dit percentage 24,30%. In mei 2011 bereikten de gewogen gemiddelde prijzen voor elektriciteit zowel voor huishoudelijke afnemers als voor kleine professionele afnemers het hoogste niveau sinds de vrijmaking van de markt. De toename van het gewogen gemiddelde distributienettarief in het voorjaar van 2011 biedt grotendeels de verklaring hiervoor. Tegenover de piek van de aardgasprijzen in december 2008 ligt het prijspeil in juli 2011 voor een gezin met een doorsnee verbruik 11,49% lager voor aardgas.
- In juli 2011 kan een passief gezin met een gemiddeld verbruik € 370,74 besparen op een gemiddelde totaalfactuur van € 2.250 (16%) als het een contract afsluit en kiest voor het goedkoopste elektriciteits- én aardgasproduct. Voor kleine professionele elektriciteitsafnemers bedraagt deze besparing € 940,70 op een totaalfactuur van ongeveer 9.400 euro (10%).
- Voor gezinnen met een gemiddeld elektriciteits- en aardgasverbruik is het verschil tussen de hoogste en de laagste prijs in juli 2011 € 783,31 op € 2.250. Voor kleine professionele elektriciteitsafnemers is dit verschil € 1.107,29 op € 9.400.
- In juli 2011 bedraagt het aandeel energiekost in de elektriciteitsfactuur 51% voor gezinnen. Dit percentage is zelfs 72% voor de aardgasfactuur. Voor de kleine professionele elektriciteitsafnemers bedraagt dit percentage 47%.
- Veel Vlaamse gezinnen laten zich bij het sluiten van een elektriciteits- en aardgascontract leiden door de prijs van het elektriciteitsproduct en ondertekenen ook een contract voor aardgas bij dezelfde leverancier. Echter, gezinnen kunnen nog steeds besparen door bij het sluiten van een elektriciteits- en aardgascontract zich voor elektriciteit en aardgas apart een prijsbewuste keuze te maken.
- Gezinnen met een gemiddeld verbruik die recht hebben op de sociale maximumprijzen betalen voor elektriciteit aanzienlijk minder dan de gezinnen die hier geen recht op hebben. In juli 2011 ligt de gewogen gemiddelde laagste prijs van elektriciteit 45,45% hoger dan de sociale maximumprijs. Voor aardgas bedraagt dit percentage 39,62%.
- De kloof tussen de totale factuurprijs in Wallonië en Vlaanderen is in juli 2011 € 47,72. Het prijsverschil tussen Nederland en Vlaanderen bedraagt in juli 2011 € 24,05
- In 2011 is er bij de bedrijven terug een duidelijk perceptie dat de prijzen gestegen zijn, want 59% van de respondenten is ervan overtuigd dat dit zo is voor elektriciteit en 58% denkt hetzelfde over aardgas. 41% van de bedrijven die denken dat de elektriciteitsprijs gestegen is, schatten dat dit met een stijging van 5-10% was. 41% schat dat de aardgasprijs gestegen is met 10-15%.

4.4 Groene stroom en warmtekrachtkoppeling

- De toestand op de certificatenmarkten wordt meer en meer getekend door de overschotten aan certificaten: de marktprijs voor WKC is sinds de inleveringsronde van 31 maart 2011 gezakt tot 35,12 euro. Op de WKC markt is het overschot immers veel belangrijker dan bij GSC, maar toch zien we ook daar een duidelijke impact op de prijsvorming in de laatste maanden.
- Sinds de voorbije inleveringsronde van 31/03/2011 bedraagt de gemiddelde handelsprijs van een groenestroomcertificaat op de markt nog slechts 100,7 euro en van een warmtekrachtcertificaat 35,12 euro.
- Op de Belpex GCE werden de handelssessies opgeschort wegens gebrek aan vraag. Er moet dus vastgesteld worden dat de huidige context ongunstig is voor de werking van de certificatenmarkt en de BelPEX GCE in het bijzonder.
- Het aantal bijkomende installaties en het geïnstalleerd vermogen voor elektriciteitsopwekking uit fotovoltaïsche zonne-energie steeg in 2011 nog sterker dan in de vorige jaren.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

De vergelijkingen worden gemaakt aan de hand van een aantal typecategorieën van eindafnemers (zie Bijlage 2). De VREG gebruikt ook de totale jaarlijkse kostprijs voor een bepaald type eindafnemer. Deze prijs omvat alle relevante elementen (energieprijs, nettarieven en heffingen). Wanneer een contract prijzen bevat die automatisch kunnen worden geïndexeerd, heeft de VREG steeds het gebruik van de meest recente, maandelijkse index verplicht. Enkel op deze manier kunnen we de vergelijkbaarheid van de verschillende producten garanderen. Sinds 1 juli 2006 zijn alle leveranciers, conform de afspraken van het akkoord tussen energieleveranciers voor de bescherming van de consument, ook verplicht om deze maandelijkse parameters te gebruiken op hun offertes.

Kortingen niet inbegrepen

Het feit dat de prijsinformatie gebruikt voor dit rapport afkomstig is van de leveranciers en door hen gerapporteerd werd in het kader van de leveranciersvergelijking op de VREG-website, betekent ook dat in de prijzen geen rekening gehouden wordt met commerciële kortingen, zoals een korting voor betaling via domiciliëring of een welkomstkorting voor nieuwe klanten. Deze - door een aantal leveranciers gehanteerde - kortingen kunnen de in de studie berekende prijsniveaus in de praktijk lichtjes lager doen uitvallen.

Gewogen prijzen

Om de representativiteit van de berekende prijzen te verhogen, past de VREG wegingen toe: Enerzijds laten we het **relatieve belang van het netgebied** meewegen in de gemiddelde prijzen. Zo weegt de jaarlijkse kostprijs in een netgebied met een groot aantal huishoudelijke toegangspunten zwaarder door in het gemiddelde dan de jaarlijkse kostprijs in een netgebied met een klein aantal huishoudelijke toegangspunten.

Daarnaast wordt het **marktaandeel van de leverancier bij huishoudelijke afnemers** gebruikt om de weging tussen de prijzen van de leveranciers onderling te bepalen.

Wanneer beide wegingen vervolgens worden gecombineerd, krijgen we een gewogen gemiddelde prijs die zeer representatief is voor de prijs die de gezinnen in Vlaanderen betalen. De diversiteit die bestaat in de Vlaamse energiemarkt speelt hierdoor geen vertekende rol, terwijl bij de berekeningen nog steeds alle relevante informatie verwerkt wordt, in tegenstelling tot een op een steekproef gebaseerd onderzoek.

Deze methodiek wordt duidelijker aan de hand van het volgende voorbeeld. Voor de eenvoud gaan we uit van een situatie met twee leveranciers die in twee netgebieden leveren.

		Leverancier 1	Leverancier 2	
Netgebied 1	Marktaandeel	10,00%	90,00%	
25,00%	Prijs	100,00 euro	150,00 euro	145,00 euro
Netgebied 2	Marktaandeel	20,00%	80,00%	
75,00%	Prijs	120,00 euro	180,00 euro	168,00 euro
		115,00 euro	172,50 euro	162,25 euro

$$(100*0,1+150*0,9)/(0,1+0,9) = 145$$

$$(100*0,25+120*0,75)/(0,25+0,75) = 115$$

Gemiddelde van leverancier 1 en 2, gewogen ten aanzien van hun respectievelijk marktaandeel en ten aanzien van de grootte van de

Gratis elektriciteit verrekend

Voor de berekening van de jaarlijkse elektriciteitsprijzen van de verschillende leveranciers, houdt de VREG ook rekening met de gratis hoeveelheid elektriciteit waarop elk gezin in Vlaanderen recht heeft. Deze hoeveelheid wordt verrekend als een korting. De korting wordt berekend door het aantal gratis kWh te vermenigvuldigen met de eenheidsprijs. Tot en met 2007 werd deze door het ministerie van Economische Zaken vastgelegd, maar vanaf 2008 wordt deze berekend door de VREG. Voor 2010 bedraagt die 19,14 eurocent/kWh inclusief btw. Aangezien de hoeveelheid gratis elektriciteit afhangt van het aantal gezinsleden maakt de VREG (enkel voor de analyse in dit rapport en niet voor de V-test op de VREG-website) de volgende assumpties voor de berekening van de jaarlijkse kostprijs per typecategorie:

- Categorie Da: 1 gezinslid □ 200 kWh gratis □ korting van € 38,29 in 2011
- Categorie Db: 2 gezinsleden □ 300 kWh gratis □ korting van € 57,43 in 2011
- Categorie Dc: 3 gezinsleden □ 400 kWh gratis □ korting van € 76,57 in 2011
- Categorie Dc1: 3 gezinsleden □ 400 kWh gratis □ korting van € 76,57 in 2011
- Categorie Dd: 4 gezinsleden □ 500 kWh gratis □ korting van € 95,72 in 2011
- Categorie De: 4 gezinsleden □ 500 kWh gratis □ korting van € 95,72 in 2011
- Categorie De1: 4 gezinsleden □ 500 kWh gratis □ korting van € 95,72 in 2011

Bijlage 2: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Voor de vergelijkingen in dit rapport worden verschillende typecategorieën gebruikt. Deze tabel geeft een overzicht van de typecategorieën en hun verbruik per tariefperiode voor elektriciteit. In de kolommen 'Vóór' staat telkens het jaarverbruik per tarief vóór de invoering van het weekendtarief (1 januari 2007) en in de kolommen 'Na' staat telkens het jaarverbruik per tarief vanaf de invoering vna het weekendtarief. De invoering van het weekendtarief had enkel invloed op typecategorieën Dc, Dd en De.

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief		Jaarverbruik nachttarief		Jaarverbruik uitsluitend nachttarief	
	Vóór	Na	Vóór	Na	Vóór	Na
Da	600	600	0	0	0	0
Db	1.200	1.200	0	0	0	0
Dc (*)	2.200	1.600	1.300	1.900	0	0
Dc1	3.500	3.500	0	0	0	0
Dd	5.000	3.600	2.500	3.900	0	0
De	5.000	3.600	2.500	3.900	12.500	12.500
De1	7.500	7.500	0	0	12.500	12.500

(*) Dit verbruik komt overeen met het elektriciteitsverbruik van een doorsnee gezin.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de typecategorieën voor aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	
D1	2.326	Koken en warm water
D2	4.652	
D3 (*)	23.260	Verwarming en ander gebruik
D3b	34.890	

(*) Dit verbruik komt overeen met het aardgasverbruik van een doorsnee gezin dat verwarmt op aardgas

Bijlage 3: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit

Type-categorie	Jaarverbruik (kWh)	dagtarief	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
Ia	17.500		12.500	0
Ib	29.000		21.000	0

Vlaamse Regulator van de
Elektriciteits- en Gasmarkt

Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
Graaf de Ferrarisgebouw | Koning Albert II-laan 20 bus 19 | 1000 Brussel
gratis telefoonnummer 1700 | fax: 02 553 13 50
info@vreg.be | www.vreg.be